

ఆంధ్రపత్రిక

చిత్ర వారపత్రిక

4 అణాలు
24-2-54

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

పంచతంత్రం

సంధి-విగ్రహం

కర్త: విశ్వత్సుల నరసింహమూర్తి

"మంత్రపరా! నీ విష్ణుడు చెప్పిన దంతయు బాగున్నది కానీ, కేతుగోక్షుడు మన నగరము మీదికి దండ వేడటగా మనమందరము దిర్ఘాలోచన తోనో చేయుచు పమరుపాటున పుండే తోగడు! మన అలోచన ముగియునపుడేక మన శురమణ్యకాంతంబగును!!"

"వచ్చిన అపద లోలగించుకొని పోకల్లుగర్భుని సంగతి చూచెద. మహాబలుని డక్కడగించుట కదైనా ఒక యోచన చెప్పుము!"

"అన్నాడపుడు పొరల్లుగర్భుని బిడ్డంచెతిమని గర్భవడకుడు. అదిగోమన మన నన్నములగోన బలవంతులునొక్కరు తోను! ఇట్టి సన్నమును సమకూర్చుకొని అ మహాబలునితో పోరుకు వేడలిన పరాభవము పొందుట నిజము!"

"పొరల్లుగర్భుని ప్రేరణ చేతనే మహాబలుడూ దాడిచేసెను. ప్రాణమిత్తున లెట్టికోసమే మన నగరమునూ ముట్టడించెను."

"కాపున నిష్ఠుడు పొరల్లుగర్భుని మనోరథం బెదరినచో మహాబలుడునూ సంతోషపూర్వే మన నగరమునూ విడిచిపోను! కాపున ఓ మహాప్రభూ, పొరల్లుగర్భుని కడకొక దూతను మహాబలునికి మరియొక దూతను రాయబారులుగ పంపివేయుడు!"

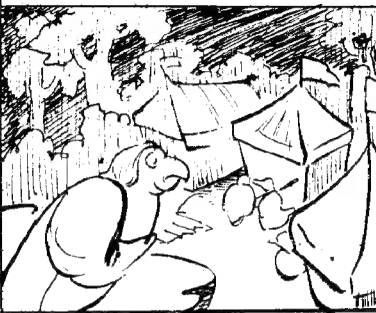
చిత్తవర్జుడూ యోచనచేసి- మంత్రపువారుమే సమీచితుమిను-

అరుణముఖుడు వచ్చినిలువ మహాబలునితోడ అతడు చెప్పువలసిన మాటలన్ని దూరదర్శి బోధించి కార్తమును సాధించుమనీ చెప్పి అతని పంపివేసె.

వేగముగా అరుణముఖుడు మహాబలుడు విడిసియున్న ప్రదేశమును సమీపించె.

అచటవున్న భటులలోడ తన కార్తమును వివరించ సేనావాహిని దాటెను.

చందనతరు లతాగృహమున విడిసియున్న మహాబలుని సన్నధికి చేరినిలచె

"ప్రభూ! చిత్తవర్జ మహారాజు దేవరకొక వార్త పంపె .....

'ఇరుగుపొరుగు రాజులము: - జగదములాడుట ఆగదు. - ఇకమళ్ళమున మెలగినచో- ముల్లకము తెల్లివచ్చినా- మనమలా గెలువగలము - పూర్వముకప్పుడు పోరుకు తలపడి- ఇరు పక్షములా నష్టపడితిమి- కాపున ఓ మహా బలుడా!- మైత్రి నెరపుదము...

కరువూర ద్వీపాధీశుడు- పొరల్లుగర్భుడు మన కిరువురకు- ప్రాణసమిధ కాతగిన వాడు. - అతని రాజ్యము బుచ్చివేసెద నని- మాతో పచ్చము నెరపుమనీ- చెప్పుట కప్పుడే దూతను పంపెద. అన పలికిన మా చిత్తవర్జుడు."

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
విడిపత్రిక 4 ల.

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవార్తపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

సంపుటము 47
సంచిక 24
24.2-54

విజయ నూపు బహుళ షష్ఠి బుధవారం

మధ్యస్థం పాఠాలు

ఫోటో : కె. వి. శివరామశాస్త్రి - హాలాహర్వి.

“ఈ రుబ్బ గాదు గోచర; -
 మహర్షి కమున్ సుఖపుష్టి నేయు; -
 తీర్తి, భుజించు; - విద్యయను
 దివ్యధనం బభిలాషికోటికిం
 మార్గ నిచ్చినన్, బెరుగు,
 బోడు, యుగాంతపు వేళైనె; - భూ
 భర్తల తద్దవాధికుల
 పట్టున గర్వము మాను టొప్పునన్.”

తా! విద్యయను దివ్యధనం దొంగకు కని
 పించేదికాదు. అది ఎల్లప్పుడూ సాఖ్యాధి
 ప్తిని కలుగజేయును. మంచి కీర్తిని చేకూ
 ర్చును. ఈ విద్య యనబడు దివ్యధనమును
 కోరినటువంటి సమస్త జనులకు దానిని
 తీర్తిగా పంచియిచ్చి నప్పటికీ, అది ఇంకా
 వృద్ధియగును. కాని ప్రళయకాలమందు
 కూడా నశించదు. కనుక, అటువంటి
 విద్యాధిపతులైనవారియెడల, భూప
 తులు అనగా రాజులు గర్వము మాని
 ప్రవర్తించుట యుక్తము.

విద్య అనేదికూడా ధనమువంటిదే అని
 ముందుగా మాటవరుసకు అంగీకరించి అటు
 విమృశించి, ధనముకంటే విద్య ఎక్కువైనదని
 నిరూపణ చేయడం ఎందుకు? అనే ప్రశ్నకు
 ముందుగా జవాబు చెప్పక తప్పదు. “భూ

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం :— “ప్రిజనర్
 అఫ్ గోల్కొండ”లో
 బీనారాయ్.

కాలక్షేపం—	2
రాజేశ్వరి—	6
కుర్చీలో కూనిరాగం—	9
ఉద్యోగాలు—	13
విడి పర్వం? విడి నరకం?—	21
ఖంటారావం—	30
శిఖరుయ్యో నీ నరకం!—	35
సాహసాలైరపున పశ్చాత్తాపము—	38
రష్యన్ బాబే	44
విజ్ఞానవిధులు—	53

యోగాఖ్యానములు—

దేవతాగర్వము— 54

భర్తల తద్దవాధికుల పట్టున గర్వము మాను
 టొప్పునన్” అని పద్యం ముగింపబడింది.
 రాజులుగాని, దేశాధిపతులుగాని, ప్రభు
 త్యాధిపతులుగాని ఖజానా చేతిలో ఉంచు
 కొని పండితజ్ఞాన్ని కూడా పాదుర
 జనంతో పాటు కాపించి, తమ అధికారాన్ని
 చలాయించి, విద్యలను విద్యాకాలంను తమ
 అధికారం సాగించడానికి వీలైన ప్రభు
 భక్తిభజనమందిరాలుగా చేయడం యుగ
 యుగాలనుంచీ, తరతరాలనుంచీ అమలులో
 ఉంది. అందుచేత ప్రభుత్వాధిపతులయిన
 వారు విద్యాధిపతులైనవారిమీద తమ అధి
 కారం చలాయించకుండా విద్యకు, విద్యాం
 సులకు, విద్యాసంస్థలకు కొంత స్వేచ్ఛను
 స్వాతంత్ర్యాన్ని యిచ్చి గౌరవించాలి.
 అటువంటి స్వేచ్ఛను విద్యాంసు
 లైనవారికి విధిగా యివ్వాలి.
 అంతేకాదు. ధనాధిపతులైన ప్రభుత్వాధి
 పతులు ఎటువంటి ప్రజాకాపనకర్తలూ,
 ఎటువంటి “జనగణమన అధినాయ్”కులూ,
 మహావిద్యాంసులుకూడా అటువంటి “జన
 గణమన అధినాయకు”లని అంగీకరించాలి.
 శేవలము నమానమాదాయ సేచాలరు. ప్రభు
 త్యాధిపతులకంటే, విద్యాంసులకు అధిక
 గౌరవం యివ్వాలి. ఇది ప్రభువులకు శ్రేయ
 స్కరమైన శ్రేష్ఠమైన ధర్మం - ప్రజా
 శ్రేయస్సును కోరేటటువంటి శ్రేయో
 రాజ్యంలో అటువంటిపద్ధతి పరమోత్కృష్ట
 పథకమని, ప్రభుత్వం అంగీకరించాలి.
 అవిధంగా ప్రభుత్వంవ్యవహరించకపోతే—
 విద్యాపద్ధతిలోగాని, విద్యాశిక్షణలో
 గాని, విద్యా విజ్ఞాన వికాసంలోగాని
 స్వాతంత్ర్యం ఉండదు. సత్త్వాసక్త్యుధా
 మును, ధర్మాధర్మముధామను తత్వవేర్తలు
 స్వేచ్ఛగా చేయడానికి అవకాశం ఉండదు.
 విశ్వవిద్యాలయపీఠములందు అనేకాస్త్రము
 లలో మహావిద్యాంసులు ధర్మమీమాంస
 చేస్తూఉంటారు. మానవకోటికి విడి మంగళ
 ప్రద మైన ధర్మమార్గమో నిర్ణయించాలి.

ప్రభుత్వము అనుసరిస్తున్న వ్యవహారపద్ధతులు
 కూడా చెడ్డమార్గం అనుసరిస్తూఉన్నట్లయితే,
 నిర్మోగమటంగా అట్టి ప్రభుత్వపద్ధతులను
 విమర్శించి ఖండిస్తూ సవ్యమైన రాజ్యాంగ
 ధర్మమేదో ఆ విశ్వవిద్యాలయ విద్యాంసులు
 తమశిష్యులకు బోధించడానికి అధికారం
 కలిగిఉండాలి. స్వేచ్ఛకలిగిఉండాలి. అంతే
 గాని, ప్రభుత్వమవారు ఏ పద్ధతి అనుసరి
 స్తున్నారో అదే ప్రళయకాలరవ్వం
 అని బోధించడమున్నూ, దానివల్ల జేడానికి
 నష్టమైనా కష్టమైనా ఆ వశ్యమను
 భోక్తవ్యం అని బోధించడమున్నూ, విశ్వ
 విద్యాలయములయొక్క డ్యూటీ అయినట్ల
 యితే, ఆ డ్యూటీని తప్పి ఆ విశ్వవిద్యాల
 యములు వ్యవహరించినట్లయితే, ఆ విశ్వ
 విద్యాలయములకు కొలబురగా యివ్వబడు
 చున్న దివ్యసువారం (గ్రాంటు) మంజూరు
 చేయబడదు. మళ్ళీ మళ్ళీ “వన్యమోర్” అంటే
 “మయ్యి నోర్!” అంటారు అధికా
 రులు. విశ్వవిద్యాలయాలు మూలపడతాయి.
 విద్యాలయాలలో విద్య లయమవుతుంది.
 విద్యాలయాధికారులు, విద్యను లయంచేసి
 అధికారం లభిస్తారు. దీనినిబట్టి విడితమవుతు
 న్న ప్రధితవిషయం ఏమిటంటే విశ్వవిద్యాల
 యాలకు ప్రభుత్వం ధనసహాయం చేసి పోషి
 స్తోంది గనుక, విద్యాపీఠములు ప్రభుత్వ
 పోషణలో ఉంటున్నవి గనుక, విద్యాల
 యములు లయ తప్పకుండా ప్రభుత్వానికి
 ప్రక్కతాళం వేయవలసిఉంటుంది.
 ప్రాధేసద్దమకూడా జీతబలములతో జీనుకట్టిన
 గుర్రాలవలె కదను త్రొక్కుతూ మర్రా
 శ్శకు శిక్షణ యివ్వాలి. ఇటువంటి అన్యో
 వ్యాశ్రయ పద్ధతి యెందుమూలంగా ఏర్పడిం
 దంటే, ప్రభుత్వాధిపతులకున్నూ, విద్యాధి
 పతులకున్నూ మధ్య ధనం అనబడే లంక
 ఒకటి ఉండిఉండవల, గ్రాంటులు యిచ్చేది
 ప్రభుత్వం అవుతోంది; గ్రాంటులు పుచ్చు
 కొనేది విద్యాపీఠం అవుతోంది. వారి
 కరంబు మీదగుట, విరికరంబు క్రిందగుట

చాని వాచల రచ్చ

వల్ల ప్రభుత్వమువారిది వైచెయ్యిగాను, ద్రవ్యదానం స్వీకరించేటటువంటి విద్యా పీఠమువారిది క్రిందిచెయ్యిగాను ఉంటోంది. ఈవిధంగా వారిచేతిక్రిందఉండి వీరు విద్యా విధానాన్ని చండామార్గులవలె నడిపించాలి.

ఈవిషయం యంతిదూరం యంతలోతు త్రవ్వి తరచి చూడవలెనని, ప్రభుత్వాధికారం అనే నీడక్రింద విద్యాపీఠాలు విశ్వ కళాపరిషత్తులు పనిచేయవలసినవై ఉన్నవనీవిషయం విశేషమవుతోంది. రాజ్యాధికారం చలాయించడం అనేది అనేక రాజకీయతంత్రములతో కూడిన విషయం. ప్రభుత్వపుఖజానాలో ఉన్న వైకమునుబట్టికూడా ప్రభుత్వవిధానం మారుతూ ఉంటుంది. వైసా తిక్కువైతే బడిపంతుళ్ళకు జీతాలు తగ్గించవచ్చు. వైసా తక్కువైతే, పిల్లలకు జీతాలు హెచ్చించవచ్చు. పాఠశాలకోసం పన్నులు వేయవచ్చు. వైసాకోసం పాకులాడి కల్లు పాకలు తిరిగి వేయించవచ్చు. అటు కల్లు పాకలవృద్ధి - ఇటు కళాశాలల వృద్ధి.

ఇదివరలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఈజేతంలో పరిపాలించిన కాలములో కల్లుపారాదుకొరాలు గంజాయి నల్లమందుకు కొరాలు సమ్మర్దిగా పెట్టించి, వాటికి ఏటేట ఎలంపాటలు వాడించి చాలా ఆదాయం సర్కారు ఖజానాకు వచ్చేట్లు చేశారు. ఈ మత్తు ద్రవ్యముల సాత్తును ప్రత్యేకంగా ఉంచిత ద్రవ్యాన్ని విద్యాకాఖ, కయ్యేడి ఖర్చును భరించడానికి వినియోగించుచున్నామని పాలుసరి ఆదాయవ్యయలెక్కలలో చూపించి, మద్యపానంతో విద్యాదానం చేస్తున్నామన్నారు. ఇదంతా ఎట్లా ఉన్నదంటే అసత్య వ్యాపారంచేసి సంపాదించిన ద్రవ్యంతో సత్యనారాయణ వ్రతం ఆఖండంగా చేసి ప్రసాదం పంచి పెట్టినట్లుంది. బాంబులు, డైనమైటు తయారుచేసి అపారంగా విక్రయించి అనేక యుద్ధరంగాలకు యీ మందుగుండుసామాను సప్లయ చేసి సంపాదించిన కోట్లకోలది ద్రవ్యం లోకశాంతి ప్రతిస్థాపనకొర్యాలకు వినియోగించవలెనని వీలునామాలో వ్రాసినట్లుగా ఉంది. ఏటేట నోబెల్ బహుమానం అనే షేరుతో లోకోత్తములైన కొందరు శాస్త్రవేత్తలకు, కావ్యకర్తలకు, లోకశాంతిసంస్థాపనార్హమై కృషి చేసిన మహామహులకు సన్మాన పారితోషికంగా యిస్తూఉంటారు. ఈ నోబెల్ బహుమానం ఒక్కొక్కటి సుమారు లక్ష రూపాయలుంటుంది. కొందరు ప్రతినీధులు పరిషాధికారులవలె మంచి చెడ్డలు ఆలోచించి ఆయా ప్రత్యేక కృషికి చెందిన

బహుమానం ఎవరికి ఆ విధు చెందవలెనో నిర్ణయించి యిస్తారు... ఈ విధంగా యివ్వబడే నోబెల్ బహుమానం అపూర్వ జగత్ప్రసిద్ధ కావ్యకర్తయైన రవీంద్రనాథ టాగూరుగారికి ఒకసారి సమర్పించబడింది. శాస్త్రవిజ్ఞానంలో మనదేశ మంగున్న సర్ సి. వి. రామన్ గారికి లభించింది. లోకశాంతిమాగోపదేశకుడైన వానికి యివ్వవలసిన పారితోషికం ఒకటి ఉంది. ఈ కాలంలో యీ లోకంలో పురుషోత్తముడైన బడిన గాంధీమహాత్ముణ్ణి యీ నోబెలు బహుమాన సంఘమువారు గౌరవించి తమ గౌరవమును నిలబెట్టుకొననేకపోయినారు. ఇంతకూ యిన్ని లక్షల కోలది రూపాయల ద్రవ్యాన్ని ఏటేట ఎక్కడనుంచి యిస్తున్నారు? స్వీడన్ దేశము డైన ఆల్ ఫ్రెడెరిక్ బెర్నోహ్డ్ నోబెల్ అను బ్రహ్మాండమైన కోటశిల్పరుడు 71 బ్రహ్మాండమైన ద్రవ్యనిధిని ధర్మనిధిగా ఏర్పాటుచేసి చనిపోయినాడు. ఇతని జననము 1833 సం॥ మరణము 1896 సం॥ ఆ ధర్మనిధిని వచ్చే వడ్డీని యీ విధంగా పారితోషికము నిచ్చే నిమిత్తం వినియోగించవలెనని తన వీలునామాలో వ్రాసి చనిపోయినాడు. ఆ మహామహాపురుషు యంత అపారమైన కళేర నిధిని ఎట్లా సంపాదించినాడు అని అడగండి. బాంబులను డైనమైటును కనిపెట్టి వాటిని విరివిగాతయారుచేయించి సప్లయచేసినటువంటి బాంబుజనకుడు ఇతడు. ఈబాంబు బాబుతయారుచేసిన "స్వెటోగ్లి సరిస్" అనబడే పేరుకు వస్తువుతో అతడు లక్షీపుత్రుడైనాడు. లక్షీపుత్రుడే కాదు. లక్షీ భర్త అయినాడు:—లోకవిలయమానవ మారణసాధనవ్యాపారంలో గడించినటువంటి కోట్లకోలది, అర్బుదా కోలది అయివ్వ ర్యాన్ని, ఆఖరుకులోకశాంతి, విజ్ఞానకాంతి వగైరా ప్రయోజనములకై తన పేదమీదుగా వినియోగపడవలెనని మనసు పడ్డాడు అతడు చేసినదంతా యుద్ధసాధనాల వ్యాపారం. అందువల గడించినద్రవ్యాన్ని లోకశాంతి సాధనవిధానాల బహుమానాలకు కైంకర్యం చేశానన్నాడు. మారణసాధనాలవల్ల గడించినసాత్తును, "మారణం కురు" (రణంఅనగా యుద్ధమును, మా కురు అనగా చేయవద్దు) అనే ఘనుల పనుల వినుతింబుటకు వినియోగించాలన్నాడు. అసత్యవ్యాపారంచేసి గడించిన వర్తకుడు సత్యనారాయణవ్రతం మహాస్థితిగా అద్భుతంగాచేసి సతతం తినుపేరు లోకవిఖ్యాతింకొనాలని కోరుతాడు. మద్యపానంతో విద్యాదానం చేసిన బ్రిటిష్ వారు కూడా ఆత్మారికల్లుపాటలతో, "శ్రీమన్మహా జార్జిపుంగవ!" అనే పాటలతో, మన పాఠ

అనిత్యవస్తు విచారము

నందూరి రామమోహనరావు

జనపదములకుగాని

వన పథములకుగాని

ఏడాది కొకమారె

ఏతెంచు చైత్రము

పూర్వది క్రితమందు

పూర్ణేందు బింబము

మానమున కొకసారి

మాత్రము భాసించు.

విను, కాలమనంత

మవని విపులము గాన,

ఎన్ని చైత్రము లెన్ని

పున్నమల్ భువి నిండ!

కాని, జీవనవరము

మానవున కొకమారె !

జీవన మొకమారె

యావనతరళితము!

హృదయమందొక పరియె

ప్రేమ వెల్లువ పొంగు!

ఏ యొకటి నీవు కో

ల్పోయినను, మరిరాదు.

కాలలు వర్షిల్లనట్లుగా మారుమోసునట్లుగా చేశారు.

"జార్జి దీ ఫీపు మేరీలు - సాఖ్యమలర ధరను పాలించు రాచంద్ర-తారకము!"

అనే నీతిముల వేర్చి కల్లునీతిల ప్రాప్తి పొందారు.

ఒకప్పుడు ఆంధ్రదేశంలో తాడిచెట్లవ

★ కాలక్షేపం ★

ఒకవిధమైన తెగులు వుంటింది. తాడిచెట్టు లోని తేలమువ్వ ఎండిపోయి చెట్టు అంతా చెదలు తిన్నట్లుగా వీడవట్టిపట్లుగా చెడి పోవడంవల్ల కిల్లుగీనడి కల్పవృక్షములన్నీ కళ్ళముందర తెగుళ్ళపాలై పోవడంచూచి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి మిగుల దిగులుకలిగి, వెంటనే ప్రతిగ్రామంలోనూ, పల్లెలోనూ ఎక్కడెక్కడ ఏ తాడిచెట్టు పాడైపోతున్నదో కనిపెట్టి, దాని వ్యాధి యితర చెట్లకు వ్యాపించకుండా కట్టుదిట్టం చేయవలెనని కాసిందారు. ప్రత్యేకంగా యీ ద్యూటి మీద, తాడిచెట్టు ద్యూటిమీద, కొందరు పెద్దలు తహసీల్దారులను నియమించారు. "తాడిచెట్టు తహసీల్దారులు" అని వారికి నామకరణం చేశారు. అంటే యీ తహసీల్దారులు మిగిలిన సాధారణ తహసీల్దారుల కంటే చాలా పాడుగుగా తాడిచెట్టుల ఉంటారని అర్థంకాదు. కడవలతో తేలని కల్లు సమృద్ధిగా యిస్తున్నట్లువంటే తాడి చెట్లనూ, ఆ తాడిపాడినీ కాపాడి, ఆర్బ్వాక్రి ఆదాయం పడిపోకుండా చూడడమే ప్రభుత్వానికి పాడియని ఎంచి, తాడిచెట్టు తెగు కృష్ణ దాడిచేయుటకై యీ తాడిచెట్టు తహసీల్దారులు నియమింప బడ్డారు. కాని గాంధీ అవతరించిన తర్వాత మనస్వరం మారింది, మనరాగం, మనతాళం కూడా మారింది. బ్రిటిష్వారి కల్లుపాటలకు మనం ప్రక్కతాళం వేయడం మనివేశాము. మీదు మిక్కిలి అటువంటి తాళం వేయకుండా సప్రతాళభంజనమూ సమస్త తాళ భంజనమూ చేయుటకై "రఘుపతి రాఘవ రాజారాం పతిత పావన సీతారాం" అని సిద్ధమైనాము. మన అహింసా రాగం మనం ఆలాపనచేసేసరికి ఆర్బ్వాక్రి పాటలు

పాడైనాయి. (శ్రుతి తప్పింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి స్మృతి తప్పినంత స్థితివచ్చింది. అయితే, యీ మధ్యపాసనిషేధం యీ మధ్య కాలంలో వచ్చిందే కానీ, మనకది అవాదినీధంగా ఉన్నది కాదని వాదించేదిరాజకీయసవాతనిష్టులూ గీతాసార వికారదులూ కొందరున్నారు. వారికి సమాధానమివ్వడం కష్టమైన సమస్యకాదు. "కుం జరయూభంబు దోమకుత్తుక జోచ్చెన్" అనే సమస్యకంటే కష్టమేదీకాదు. ఆ సమస్యనే తెనాలిరామలింగకవి అద్భుతంగా అవలీలగా సవ్యావ్యవస్థంగా పూరించాడు. "గంజాయి త్రాగి కురకల సంజాతము చేరి కల్లు చవి గొన్నావా?" అని ఆ పద్య ప్రారంభంలోనే సవాలు చేశాడు. అటువంటి మధ్యపాస అభ్యాసంలో పడక పోయినట్లుంటే, ఏ ను గంత భారతవాది దోమకుత్తుక జోచ్చినట్లుగా ఇంగ్లండుఅంత చిన్న జేశానికి లోబడి "కరణు! కరణు!" అని పలాముచేయడం ఎందుకు సంభవిస్తుంది? తెనాలిరామలింగ మకవి చెప్పిన సాక్ష్యమునుబట్టి మహమ్మదీయ మహాయుగంలో సహవాసదోషంగా మనకి వ్యసనం ఏర్పడి ప్రజలకు అశనం వసనం కరవైన కష్టకాలం సంప్రాప్తించింది. స్వాతంత్ర్యం అనేది స్వాహా అయిన తర్వాత, విజేతీయుల దాస్యంలో "భారతీయోహం!" (నేను భారతీయుడను) అనే అభిమానం కూడా అంతరించింది. ఆంగ్ల మానస పుత్రులమైన తర్వాత "భారతదేశో హమారా!" (భారతదేశం మనదే) అనేమాట చాటుమాటుగా ఆనదానికి కూడా భయపడ్డాము. జేశం అంటే లేకంకూడాఅభిమానం చేకుండా పోయింది. "వంజేమాకరం" అని అరచినందుకు 'వంజేమాకరం' రోజులలో కాలేజీ విద్యార్థులను కాలేజీ అధికారులు "డిస్మిస్!" అన్నారు. గాంధీ వచ్చినతర్వాత మనం బ్రిటిష్వారిసే ఈజేకంలోనుంచి "డిస్మిస్" చేసి, "క్విట్ ఇండియా!" అనగల్గినాము. ఏమైనప్పటికీ మహమ్మదీయుల కుర్రాను కూడా సారా అనేది యింట్లోకి రానివ్వద్దన్నదనివారిలో నియమనిషా గరిష్టులు నిర్వచిస్తారు. యింటిలోకి కాదుకదా, సారా యింటికనారాలోకి కూడా రాకూడదు. మహమ్మదీయులలో నిష్పపరులైనవారు మసీదుకు నమాజు చేశేటప్పుడు, భగవంతుని సన్నిధికై, పెండ్లికుడునివలె అతరును అంగీలకు పూసికొని వెళ్ళవలెనంటారు. అటువంటి అతరు అసలైన అతరుగా ఉండాలి. కానీ సారా కల్పన నెంటును వాసన కూడా చూడకూడదు.

సారా వాసనకూడా పహించని అసహన వాసన వారి మతవిశ్వాస ఉచ్చావ్వసవిశ్వాసములలో ఉన్నదన్నారు. ఈ విషయాలు కొర్రానులో నొక్కివక్కాటించిన ఋక్కుల్లు పెక్కుల్లు కావచ్చు. అదంతా పెగంబరుల మాటకావచ్చు. ఏ మతంలోనైనా ఇదే చిదంబర రహస్యం. శాస్త్రాలలోనూ తాటాకులలోనూ ఉన్నవన్నీ తిన్నగా జరగవు. తాటాకులలో ఏమన్నదనే ఆకులపాటు మనకెందుకనెడి వారికి ఏ వ్యాకులమూలేదు. కులమూలేదు. బాతీలేదు నీతీలేదు. మనకు గలించిన కాలం ఘనమైనదనే జ్ఞానమూలేదు. భవిష్యత్తులో వృద్ధికి రావాలనే కృషీలేదు. "నిన్ను అనేది ఆ ప్రమించింది. కేపుతనేది అని కృషయం. కనుక, యిప్పుడే పాసపాత్రను నింపి నివా ఎక్కేవరకు త్రాగి ఖుషీగా ఉండాలి" అనే ఉమర్ ఖయ్యాం మతం మాత్రం మిగిలింది. అందుకనే తెనాలి రామలింగడు అమాట అన్నాడేమో! తెనాలి రామలింగని! తెలియదంటారా ఉమర్ ఖయ్యాం? అయినా యీ కయ్యం మనకెందుకు? ఉమర్ ఖయ్యాం 12 శతాబ్దంవాడు. రామలింగకవి 15 శతాబ్దంవాడు. మహమ్మదీయులుగానికి పూర్వమే మనస్థితి బాగుంది. మనదేశమందు మోహనదాస కరంచందు గాంధీ యుగంలోనే మధ్యనిషేధం ప్రసిద్ధం అయింది అనే మాట అబద్ధం. కరంచందుగాంధీకి పూర్వమే చంద్రగుప్తుని కాలంలోనే, క్రైస్తవము 375 నుంచి 418 వరకు విక్రమాదిత్యుడనే బిరుదుతో పరిపాలించిన చంద్రగుప్తుని కాలంలోనే ఫాహియాన్ అనే చైనాదేశీయాత్రికుడు యీ జేశానికివచ్చి తాను స్వయంగా సందర్శించిన సందర్భ పరిశీలుట వివరిస్తూ వ్రాసిన గ్రంథం ఒకటి చైనాభాషలో ఉంది. అందులో ఫాహియాన్ వ్రాసింది అంతా "పాహిమాం! పాహిమాం! ఫాహియాన్" అని రామాయణలాగున పారాయణం చేయవచ్చు. "ఈ రాజ్యంలో ప్రజలు మధ్యముల త్రాగరు. ఆహారానికి జంతువులను చంపరు. చండాలురే యీ రెండుపనులూ చేయదురు. అట్టివారు ఉత్తరలోనికి వస్తే గంట కొట్టుకూ జనులను దూరముగా పొమ్మని హెచ్చరిస్తూ ఉంటారు. సారాదుకాకాలా లేవు. జనులు పండులను కోళ్ళను పెంచరు. గవ్వలు కూడా నాణెములుగా చెల్లును. రాజావయాపరుడు. జనులు శుభులైయున్నారు" అని 1564 ఏళ్ళకింద ఉన్నదిఉన్నట్లుగా కన్నది కన్నట్లుగా కల్పకపుట లేకుండా దూషించకుండా దూషించకుండా లేను

కవిముల సాంబరాజ్య సమితి

కాష్మీర్-కుసుం

ఇప్పమైన నూనిలో వాసవిట్టుడు

సుగంధ చంద్రకళా మహామ్

సాంటలర్స్

దుర్బి, గడ్డు, కాటు, మెట్టమలకు

మైమలీలా

ప్రసిద్ధమైన మహాభారత కుడువట్టులు

సంజగ్ గూడు-పండ్లపాడి

హ్యాక్రెటా

నవ్వుకొనే 60 ఆయుర్వేద విషకమలం.

ఏజంట్ : యు. కె. కళానర.

54, బందరువీధి, మద్రాసు-1

త్రాంగి గాంధీనగర్, విజయవాడ.

చూసింది వ్రాశాడు. అస్పృశ్యత దేశంలో ఉన్నదన్నాడు. సారాధుకాణాలు లేవన్నాడు. రాజు దయగలవాడటన్నాడు. ప్రజలు సుఖులై ఉన్నారన్నాడు. “ఇక్కడంతా టేనుం. అక్కడి టేనుములు వ్రాయవలెను” అని మనం ఉత్తరంముగిస్తూ వ్రాసే ముక్తాయంపుమాటగా ఫాహియాన్ వ్రాయలేదు. మనకు ఈమధ్య వచ్చినదికొడు మధ్య నిషేధం అని ప్రబోధించాడు ఫాహియాన్. అంతేచాలు. ఫాహియాన్ కి! జై! చైనా దేశానికి జై!

చైనావాళ్ళకు బ్రిటిష్ వాళ్ళు నల్లమందు ఎగుమతిచేసి చాలా డబ్బు గడించారు. చైనావాళ్ళను నల్లమందుభోయాలను చేసినది తెలవాళ్ళే. ఇటువంటి మందులవల్ల చైనావాళ్ళు మందమతులు కావాలనే దురుద్దేశంతో చైనాదేశానికొక పరిపూర్ణమైన గ్రహం చూపించారు. ఈ నల్లమందు వ్యాపారం లావాదేవీలతో లదాయికి దిగారు. చైనామీద దండయాత్రకూడా బ్రిటిష్ వారు సాగించారు. ఈ దండయాత్ర కైన కోట్లకొలది ఖర్చు అంతా భారతదేశం నుంచి తీసికొని, మనలను నోరుమాసికో అన్నారు. ఈ గొడవ అంతా బ్రిటిష్ మహాయుగంలో జరిగింది. కాని ఫాహియాన్ హయాంలోదికాదు. మనకు ఫాహియాన్ సాక్ష్యం పక్షపాతింలేని ఘరానా సాక్ష్యం. ఇటువంటిస్థితిలో మధ్యపాపనిషేధం మంచిదా చెప్పదా అని యోచించడానికి ఆంధ్ర ప్రభుత్వం ప్రయత్నించవలసిన ప్రయత్నం ప్రస్తుతప్రసంగమే అసంగతం.

ఇంతకూ వచ్చిన చిక్కెమింటే సర్దారు ననం సర్వకళాకాలకు సాధనంగా ఉంది. ఆకారణంచేత విద్యావిధానం అనేదానికి ప్రభువుల ధనం ప్రధానం అయింది. అయ్యో! నేను అదిభోల్ల నారాయణదాసు గారి శిష్యుణ్ణి అని సగర్వంగా చెప్పుకొన్న శిష్యులున్నారు. “నేను చెళ్ళపిళ్ళ వెంకట శాస్త్రిలుగారి శిష్యప్రశిష్యుణ్ణి” అని ప్రకటించుకొని ప్రసిద్ధిలోనికి వచ్చిన ప్రకటనీంద్రులున్నారు. నేను సుస్థర దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారివద్దసంగీతం సహస్రీయంగా చెప్పుకొన్నాను” అని ఆలాపన చేసి ఉచ్చస్థాయిలోకి వచ్చిన యువకులున్నారు. ఆవిధంగా గురువు ప్రధానంగా గౌరవింపబడిన కాలం పోయింది. ఏకాదేశంలో చదువుకున్నారని ప్రశ్నిస్తాం. గురువు పేరు సాదిలోకికూడా రాదు. ఏకాదేశంలో ఏదో-డిగ్రీ పుచ్చుకొన్నారని ప్రశ్నిస్తాం. ఏ సిద్ధాంతం మీరు అనుసరిస్తున్నారనే ప్రశ్నిస్తాం. వేదాంతం చదివిన వానికి ప్రశ్నిస్తాం. వేదాంతం చదివిన వానికి ప్రశ్నిస్తాం ఎట్లా గడుస్తుందో అనే సమస్య ప్రధానంగాని ఏ మతంలోనూ విశ్వాసం

ఉండవక్కరలేదు. ఇటువంటి విద్యకోసం ఎన్ని కాలేజీలు పెట్టినా, ఇటువంటి విద్యను ఎంత దానంచేసినా ఆ విద్యవల్ల కలిగే ప్రయోజనం లేదు. విద్యకు కొవలసిన పరమావధి ఆ విద్యకు లేదు. అవిద్యతో సమానం ఆ విద్య. అవిద్యను కూడా ఎంత దానంచేసినా చేయవచ్చు. దానికి కూడా అంతులేదు. “పూర్తిగ నిచ్చినన పెరుగు; పోదు యుగాంతపు వేళనైన” అని గొప్పగా చెప్పవచ్చు.

రామరావు సంగతి చూడండి. మంచి తెలివితేటలవాడని వాళ్ళు నాన్న దృష్టిలో మిన్నగావన్న బడేవాడు. పరీక్షలు సమీపిస్తున్నంతే సరి, వారం రోజుల ముందుగా జమాబందీ లెక్కలన్నీ తయారుచేసి హాలు సాలు వనూళ్ళడోలు అడాల పైసలతో సరి పుచ్చినట్లుగా, పరీక్షలో తప్పకుండా వస్తాయనే పాతాలలోని పేరాలకు పేరాలు దారాలు పేసినట్లుగా కంకోపాతం చేసేవాడు. హిందూదేశ చరిత్రలో ముఖ్యంగా అడిగేటటువంటి ప్రశ్నలు కొన్ని గుర్తపెట్టుకొన్నాడు. రాత్రి టీ కాచి త్రాగడం - నిశాచరునివలె రాత్రి ఒంటి గంట దాటినా ఘనజట చెప్పినట్లుగా పుస్తకంలోనిదంతా పూసగుచ్చినట్లుగా వల్లవేయడం ప్రారంభించాడు. టీ త్రాగితే రాత్రి పుష్పిగానే ఉండేది. పగలు నీరసంగా ఉండేది. “అహర్నిశమున” సుఖపుష్టిజేయున నేమాట అతని విద్యవిషయంలో అవడానికి అవకాశంలేదు. ఈ భారతదేశానికి మొట్టమొదట యూరోపు దేశంనుంచి వచ్చి అడుగుపెట్టి ఆశ్రయం సంపాదించినటువంటివాడెవరు? అనేది మనదేశ చరిత్రలో ముఖ్యంగా అడిగే ప్రశ్న. అది రామరావుకు తెలుసు. కాని అట్టి ప్రధమమైన బుడతేచువాని పేరు తెలియదు. అతడే “వాస్కో డెగామా”. కాని రామరావుకు ఆ పేరును కంకోపాతం చేయడంలో “వాస్కో వాస్కో-డెగామా డెగామా” అని ఉచ్చరిస్తూ పాదకంచేశాడు టీ త్రాగిన హుమారు నిమిషాలే. తెల్లవాళ్ళ సరికి అతని మెదడులో విగిలించి ఏమిటంటే, వాస్కో అనేవాడున్నా, డెగామా అనేవాడున్నా, మొట్టమొదట యూదేశానికి వచ్చి యూదేశంలో స్థావరం సంపాదించిన యూరోపీయనులు అయ్యున్నారని అన్వయించాడు. పరీక్షలో అదే ప్రశ్న అనుకున్న ప్రకారం వచ్చింది. వెంటనే దానికి జవాబు వ్రాసిపారేశాడు. వాస్కో యున్నా డెగామాయున్నా యూదేశానికి మొట్టమొదట యూరోపు నుంచి వచ్చి స్థావరం సంపాదించాడు అని అనుమానం లేకుండా వ్రాశాడు. అతని ప్రశ్నను

అటు యిటు కూర్చున్న విద్యార్థులకు ఏవి జవాబు వ్రాయాలో తెలియలేదు. వెంటనే రామరావునైపుకున్న గీటి, అతను వ్రాసింది ఏదో విశదంచేయవలసినదిగా విన్నవించాడు. ఈమాత్రం సహాయం తన సహాధ్యాయులకుచేస్తే పుణ్యం పురుషార్థంకూడా ఉంటుందని అతను అనుకున్నాడు. అందుచేత తాను వ్రాసిన కౌగితం వాళ్ళకు పీలుగా చూపించాడు. వాళ్ళు కూడా బ్రతుకు జీవుడా అని అదే ప్రకారంగా జవాబు వ్రాశారు. ఇంచుమించు అదే జవాబును మరొకొందరుకూడా చూచి తలయూచి వ్రాసి తరించామని సంతసించారు. ఈవిధంగా వాళ్ళందరికీ రామరావు విద్యాదానం చేసినవాడైనాడు. మనవాడికౌగితం చూచి వ్రాసినవాళ్ళందరికీ, ఆసహాధ్యాయవలయాని కంతటికీ ఆప్రశ్నకు మార్కులు ఒక్కమాదిరిగానే హెచ్చుతగ్గులులేకుండా వలయంగా వచ్చాయి. దీనికి కారణం ఏమిటంటే, “విద్యయను దివ్యదనం బభిలార్థికోటి కిన్ పూర్తిగ నిచ్చినన పెరుగు; - పోదు యుగాంతపు వేళనైన” అనే నమ్మకంతోనే రామరావు కూడా ప్రవర్తించాడు. తనకు తెలిసినవిద్యను విద్యార్థులైన యితర విద్యార్థులకు ఎంత పంచిపెట్టినప్పటికీ తనవిద్య పెరుగునేగాని, తరగదని అతని నమ్మకం. అది తరగి “పోదు పరీక్షల వేళనైన” అని అతని నమ్మకం. అతని అజ్ఞానం అందరికీ అంటువ్యాధివలె వ్యాపించింది. విద్యవలెనే అవిద్యకూడా ఎంత పంచిపెట్టినా వృద్ధిఅవుతుందిగాని క్షీణించదనుటకు పరమప్రమాణంగా రామరావు పరీక్షాప్రయోగమేచాలు. పరీక్షాప్రయోగం ప్రధానంగాని శిష్యశిక్షణ ప్రధానంకాదు. అట్టిది ఆత్మప్రబోధంలేని అవిద్య. అయిత్య ర్యమూ అందుమూలంగా చిందులుత్రొక్కే ఆత్మధైర్యమూ అతిశయించిన ఒకజాతిని అట్టి అయిత్యర్యమూ ఆత్మధైర్యమూ అంతగాలేని మరొకజాతి (బాసపవలెననే ఆశతో) ఆశ్రయించి అనుసరించి అనుకరించి కాపీ చెయ్యడమే స్వాధీన అనేది అభ్యుదయభివృద్ధికర అంతర్జాతీయ అన్యోన్యాయ శ్రయ భావ ప్రభావ అంతరార్థం.

Hotel TAJ

తాజ్ హోటల్
గాంధీనగర్, వెంకటాద్రి సీట్లో
బస్చెయ్యిది.

24-2-54

ఉండును. ఊరిజనాభా ఒకవందకు మించదు. నాలుగైదుగ్రామాల ఉద్యోగములూ, వారిగుమస్తాలూ, బంట్రోతులూ, ఒక ముఠాదారూ మొత్తంమీద అందరూ ఉద్యోగములే. వాళ్ళ యిమ్మూ, అప్పీసులూ కాక వైగా ఉన్నవి ఉద్యోగలసౌకర్యార్థం వెలసిన ఒక జీతవాళి కాఫీ హోటలూ, చిన్నకిరాణా దుకాణం. ఉన్న ఆ పాతిక ముప్పై యింట్లకూడా అక్కడా అక్కడా ఉన్నాయకాని ఒక్కదగ్గర లేవు. ఊరికి నాలుగువైపులూ ఎటుచూసినా మహారణ్ణిం. మూడు దశాబ్దాల క్రిందట ఆ ప్రాంతం లో లేచిన పితూరీలో శాంతి భద్రతలు నెలకొల్పడానికి తెల్లదొంగలు యీ పూరిని సృష్టించి అప్పీసులు పెట్టారు. ఇక్కడ అప్పీసుల్లో చెప్పకోతగ్గంతి పనిపాటూ ఏమీ లేకపోయినా అక్కడ ఉన్నందుకే ఉద్యోగములకి జీతం యివ్వవచ్చు. ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు గాని పొగమంచు తెరలు విడవు. అప్పుడు మార్కెట్‌దర్బానం అవుతుంది. తిరిగి మూడు గంటలకు మార్కెటు మాయమైపోతాడు. శీతాకాలంలో మరికదం. ఆ చరిత్ర కొరకు కట్టిపోవల్సిందే. యిరవైనాలు గంటలూ నెగళ్ళు పెట్టుకోవల్సిందే. అక్కడ నీరు త్రాగితే అజనాంతం మలేరియా వదిలదని ప్రతీతి. కాని మలేరియా నివారణకామి వారు చేస్తూన్న కృషివల్ల దాని ఉప్పుతం తగ్గింది. ఏమైనా ఆ పూరు ఒక పీడకల వంటిది. నేరములకు అంశమాన్సు ఎటువంటికో ఉద్యోగములకు ఆ పూరు అటువంటిది

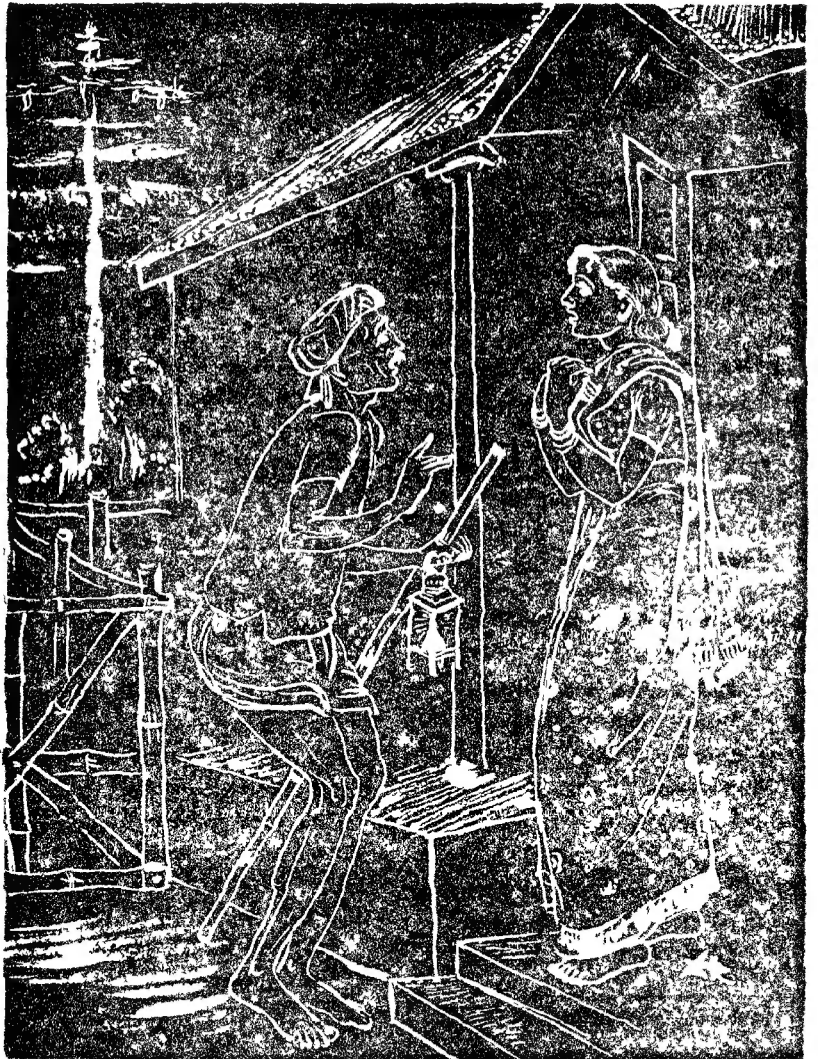
3

విశాలమైన మూడు గనులూ, ఒక వంటిలూ, యింటి ముందువరగా రకరకాల పువ్వుల చెట్లూ, పెరి పెరిదూ— యిట్లు మానవగానే పట్టణం, పచ్చికా లేని దింపకులకి ఆ యిట్లు పెద్దది నే అనిపిస్తుంది

యింటినుండి వివిధమైన వ్యాఖ్యానాన్ని చెయ్యలేదు కాబట్టి రాజేశ్వరికి యిట్లు వచ్చినట్లే.

ఆ క్రొత్త ప్రదేశంగా, నూతన వాతావరణంగా వారింగోనాలు గడిచాయి. ఆ ప్రదేశానికిగానీ, ఆ వాతావరణానికిగానీ యింకా రాజేశ్వరి, సంకల్పాపూరితం అలవాటు పడలేదు.

గోనాలు గడివం అక్కడ చాలా కదం గానే ఉంది. సంకల్పాపూరితం ఒకటిగా అప్పీసులతో కాలం సగిపుచ్చుకున్నాడు గాని, రాజేశ్వరికి పగలు తెరగకుండానే ఉంది. వెనలటూ, పులికలూ ఎంతోనే పని చేస్తున్నాయి. అలాగే నీ ముఠాదారుల మంటే యిరుగూ, పొరుగూ లేదాదు.

“యక్కడకు పులులుకూడా వస్తాయా శీతయ్య”

“అదోమాటా తల్లీ! ఒకొక్కప్పుడు ఊరంతా గన్నీ తిరుగుతాయికూడా”

గోనాలు గడిచిపోతున్న కొద్దీ ఒకరోజు కొకరోజు అక్కడ జీవితం ఆవిష్కరణ కష్టమే అనిపించింది. కష్టమన్నమాటే ఏమిటి నిజంగా జైల్లో ఉన్నట్లే భావపడింది.

ఒక రోజున సంకల్పాపూరితం కాంతి పల్లె పోయాడు.

చీకటి రాత్రి.

యింటిదగ్గర కొపాకై పడుకునే ముసలి బంట్రోతు యింకా రాత్రేను.

ఎటుప్రక్క మానినా గాథాంధకారం. నాలుగు మూలలనుంచీ నక్కల అగుపులూ, కీచరాళ్ళ గర్జనీ, హోరుమని గాలి, రాజేశ్వరికి భయం పట్టాను.

యిన్నాళ్ళూ భర్త తోడుగా ఉండేవాడు

కొబ్బటి దైర్యంగానూ, కీచగానూ ఉంది కాని యిగోనాన కూర్చున్న కాళరాత్రి ఆమెకు భయపెట్టింది. ఎగురుగా ఆ చీకట్లో జుట్టు విరియబోతున్న చెయ్యిలూ ఉన్న జీలున చెబునుదాని ఆమె ‘అమ్మో’ అంది.

“ఏమమ్మా” అన్నాడు బంట్రోతు.

బంట్రోతు ఎప్పుడు వచ్చినదీ కూడా ఆమెకు గుర్తులేను.

“ఎప్పుడొచ్చావో శీతయ్య...నాకు భయంవేస్తోంది. చూడు అదోదో చెయ్యిలూ ఉంది”

“పూరిం భయంలేదమ్మా! నీ నక్కలే ఉన్నానుగా. అది చెయ్యింకాదూ, భూతిం

★ రాజేశ్వరి ★

కాదు కోజు మనం మానే జీలుగుతే తల్లీ!"

"ఎమో నాకు చాలా భయం వేస్తోంది"

"ఏం భయంలేదమ్మా. తమరి కొంకా త్రొక్కబట్టి అలా అవుతున్నారు. ఇక్కడకువచ్చిన కొత్తలో నేనూ అలాగే భయపడేవాడినండి అమ్మగారు. కాని సంవత్సరాలు గడిచినకొద్దీ అలవాటు పడిపోయి యిప్పుడు ఊళ్లో పులిగానీ, దుమ్మరగుండుగానీ ఏది తిరిగినా భయమే ఉండదుతల్లీ"

"యిక్కడకు పులులుకూడా వస్తాయా శీతయ్యా!"

"అదోమాటాతల్లీ. ఒకొక్కప్పుడు ఊరంతా గస్తీ తిరుగుతాయికూడా"

"అమ్మయ్యా! మరి ఎలాగ శీతయ్యా!"

"అలాగేనమ్మా మరి ఏం చేస్తాం. ఇప్పుడు అయ్యగారు మకాం చేసిన బంగారాచుట్టూ పగలూ, రాత్రి కూడా పులులు తిరుగుతునే ఉంటాయి"

"మరేం ప్రమాదం రాదుకదా శీతయ్యా!"

"ఎంతమాట శలవిచ్చావు తల్లీ. అలాగే తే ఉద్యోగం చెయ్యగలము"

"ఎమో శీతయ్యా! నాకు బెంగగాఉంది."

"పిచ్చితల్లీ! పాపం అయ్యగారు ఏం తప్పించేకొరో ఇక్కడకు బదిలీ అయ్యారు. ఆ తప్పిదానికి వారేకాకుండా మీరుకూడా యిక్కడ బాధపడుతున్నారు పాపం"

"అదేమిటి శీతయ్యా అలా అంటున్నావ్"

"అత్తే ఏం ---
"అయ్యగా రేదో తప్పుచేకా రంటున్నావే"

"అవునమ్మా! లేకపోతే యిక్కడకు బదిలీ చెయ్యరు."

తప్పెవరిదో ఆమెకి యిప్పుడు అర్థమైంది.

ఈ దుస్థితికి అంతకి తనేకదా కారణం అనుకుంది.

తనమూలంగా భర్తకు అప్రతిష్ట వస్తున్నాడని భయపడింది.

యీ విధంగా రాజేశ్వరి బాధపడటం యిదే మొదటిసారి.

4

వెంకట్రావు క్యాంపునుంచి రాగానే ప్రారంభించింది రాజేశ్వరి.

"ఏమండీ యిల్లా సంసారం అంతా మరిచిపోయా రేమిటి? యిన్నేసి రోజులు క్యాంపులో ఉండిపోతే ఎలాగండీ"

"వెళ్లి మూడు రోజులేగా అయింది"

"నామట్టుకు మూడు సంవత్సరాలులా ఉంది. యిక్కడ ఉండడానికి నాకు ఎంత భయం వేసిందనుకున్నారు"

"ఏం శీతయ్యారేదూ"

"వచ్చేవాడు. అయినా యీ అడివిలో చుట్టూ నక్కలూ, జంతువులూ అరుస్తూంటే"

"మరెలాగ అంతా ఉండటం లేదూ"

"యిక్కడనుంచి ఎప్పుడు బదిలీ చేస్తారండి"

"సరిసరి నిన్ను కాక మొన్న వచ్చాం. అప్పుడే మన నెవరు బదిలీచేస్తారు. అందులోనూ మనమీద కోపంచాత యిక్కడకు పంపించారన్న విషయం మరిచిపోయావా"

"మనమీద కోపానికి మనం ఏంచేకామున"

"రామాయణమంతా విని రాముడికి సీత వివాహుంది అన్నట్లుంది."

"యిక్కడ ఉండలేం సుమండీ"

"ఏం పోట్లాడిందికి ఎవరూ లేరనా"

"మీ వేళాకోళానికి వేళా, పాళా, సమయం సందర్భం లేనట్లుంది. ఉండలేకనే ధస్తాంటే వేళాకోళ మాడతారు మీరు."

* * *

యిలా ఆరునెలలు గడిచాయి.

రాజేశ్వరికి భయం ఒకరోజుకు ఒకరోజు ఎక్కువ అయి బెంగపెట్టుకుంది. పెద్ద పులుల అరుపులు ఆమె చెవుల్లో ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. ఏ వస్తువునిచూసినా దుమ్మలగుండులాగానే కనిపిస్తున్నాది.

ఒకనాడు వెంకట్రావు క్యాంపునుంచి తిరిగి వచ్చేసరికి రాజేశ్వరి వెక్కిరించి నూనూ కూర్చుంది.

భార్య ప్రవర్తన కనిపెకుతూన్న వెంకట్రావుకి అరోజున ఆమెలో పూర్తి మార్పు కనుపించింది.

ఆమెపరిస్థితినిచూసి చాలా జాలిపడ్డాడు.

"నేను దచ్చేవరకూ యీవూరినుంచి కదలరా" అంది.

"నాలుగురోజులు ఓర్చాలి మరి"

"అవును యీలోగా ఏ పులూ, ఎలుగు బంటో యాడుతువుపోతుంది."

"మరి నన్నేం చెయ్యమన్నావ్. ఇదంతా నువ్వు చేసుకున్నదేగా"

"అందుకనే అనుభవిస్తున్నాను. యీ శిక్షకి అంతం ఉండోలేదో" అంది ఏడుస్తూ.

వెంకట్రావులో కరుణరసం వెల్లువలై పరుగెత్తింది. యిక ఆమెని అనునయించక ఉండలేకపోయాడు.

"అయితే యిక్కడనుంచి వెళిపోవాలంటావ్" అన్నాడు.

"అంత అదృష్టంపడితే మరేంకావాలి"

"అయితే అది మనచేతులో నేఉంది."

"నిజంగానేనాండీ" అంది ఆత్మతతో.

"ఊ! కాని నువ్వు ఒక పని చెయ్యాలి. ఎప్పుడూ ఎవరితోనూ పోట్లాడనూ అని కాయితం రాసి యిస్తే చాలా."

"కాయితం ఏం ఖర్చు. దస్తావేజు రాశి యిమ్మంటే యిస్తాను" అంది.

మరునాడే వెంకట్రావు శలపు పెట్టేశాడు.

శలపు అనంతరం మరోదగ్గరికి బదిలీ అయింది.

* * *

కథ అయిపోయింది.

రాజేశ్వరిలో పోట్లాడే స్వభావం పోయిందో లేదో యిప్పుడు నాకు తెలియదు.

కాని ఒక్క విషయం...

రాజేశ్వరిలో సత్పరిణామం వచ్చిందంటే ఆ ఘనత వెంకట్రావుది. అతణ్ణి నిజమైన సంస్కారి అని చెప్పవచ్చు.

ఆమె పూర్వంలాగానే ఉందంటే అది ఆమెతోడనే పుట్టిన స్వభావం. ఆ స్వభావాన్ని ఎంతటి సంస్కృత అయినా మార్చలేదు.

ఎప్పుడైనా వాళ్లు మీకు తారసిల్లినప్పుడు—

గెలుపు వెంకట్రావుది అయితే అతణ్ణి అభినందించండి.

లేకపోతే రాజేశ్వరిపై సానుభూతి చూపండి. కాని ఆమెని తిట్టకండి.

సకల దంత వ్యాధులకు

కోతిమారు
నల్ల పండ్ల పాడి

ప్రతిబోధ
దొరకును.

నోగి అండ్ కో

87, బైనాబజార్ రోడ్, మద్రాసు-1

దజవాడ పాకిస్తులు: టైడ్ ప్రమాటింగు
కాక్చురమక, పోసుబామ్మ నెం. 80
గాంధీనగరం.

కుర్చీలో కూనిరాగం

"అరుద్ర"

నిన్నునే, యధాలభంగా పోతున్న ఒకాకొక మహాకవిని నిలబెట్టి, ఆయన్ని దర్శించుకొన్నట్లు నటించి, మంచిగా నాలుగుమాటలాడి, లంచంగా రెండుపాగడ్డలు పొగిడి "మహాకవి, మహాకవి, మహాకవి! ఇంగ్లీషులో కల్చర్ అనేదాన్ని తెలిపిస్తారా" అని అర్పించేటట్లు ప్రార్థించాను. ఆయన అందరు మహాకవులలాగే, మహాశయిలలాగే, మహానుభావులలాగే మోమెత్తి, తల వంచి, చూపునిగిడించియినవ్యవస్థ, అంతలోనే నిట్టూర్పు విడిచి, నానాభాధాపడి "ఏ నాయనమ్మ నడిగినా చెప్పుందిగా" అని తప్పుకొన్నాడు.

ఈ మహావాక్యం విన్నాక, మహావాక్యంకు కర్తవ్యం అని నాకు నేను హెచ్చరిక చేసుకొన్నాను. వారు సెలవిచ్చినట్లు ఏ నాయనమ్మనైనా వెళ్ళి అడుగుదామని నిశ్చయించుకొన్నాను. కాళ్ళిద్దరు కొంటూవెళ్ళి ఆవిడ దర్శనం చేసుకొన్నాను. ఆవిడపెట్టిన ప్రశస్తమైన దిబ్బరొట్టి ఆవకాయ పంజకొంటూ, "నాయనమ్మా, నాయనమ్మా సంస్కృతంపై ఏమిటో కాస్త చెబుదూ" అన్నాను. ఆవిడ మారుబడిస్తున్న దిబ్బరొట్టి కాస్తా ఉపపంహరించి నేను మానంకొనికే తలవంపులు తెస్తున్నంత అపకీర్తిని దిగమింగి, "ఒక అంతవాడి కడుపునపుట్టి, అల్లంకవాళ్ళ మనబడినై సంస్కృతం అంటే ఏమిటో తెలియదట" అని కొపించింది.

నేను తమయించుకొని, "సంస్కృతం కాదు నాయనమ్మా! సంస్కృతి, సంస్కృతి. దాన్ని ఇంగ్లీషులో కల్చరంటారు. సరైన జాతీయమైన తెలుగులో కల్చరంటే ఏమిటో ఒక్కమాటలో చెప్తావని అడిగా" అని ఆవిడకి బోధపరిచాను. ఆవిడ "ఏమిటి ఏమిటి" అని రెట్టించి, "పోనిద్దా పోయిన పాదల్లా పోయి అవన్నీ ఎందుకూ, హాయిగా కడుపునిండా దిబ్బ రొట్టితిని, కళ్ళుమూసుకు పడుకో" అని సలహా ఇచ్చింది.

మహాకవిని అడిగితే అలా సెలవిచ్చాడు. నాయనమ్మని అడిగితే ఇలా సలహా ఇచ్చింది. కల్చర్ అంటే ఈ రెండింటికీ మధ్యస్థంగా ఉంటుందో అన్న అనుమానం చేయడంలో ఆశ్చర్యంలేదు. మహాకవులకీ, మహాశయిలకీ, మహానుభావులకీ, ఇలాంటి మహామహా

వాళ్ళకీ, చులకనగా, తేలిగ్గా చూడతగ్గంత సర్వసాధారణమైనదీ, నాయనమ్మలకీ అదేమిటయినా ఘరవాలేనిదీ కల్చర్ కామోను అని తేల్చుకొన్నాను.

వాస్తవానికి కల్చరంటే ఏమిటో నాకు తెలియకాదు, ఇంత తాపత్రయపడి అదేమిటో తెలుసుకోదానికి ప్రయత్నించడం. కల్చర్ గలవాళ్ళని కొంతమందిని నేను కలుసుకొన్నాను. వాళ్ళ పరిచయదౌర్భాగ్యం కలగడం నా దురదృష్టం. బొంబాయిలో ఒక పెద్దమనిషి నాకింకో పెద్దమనిషిని పరిచయం చేశాడు. ఆ పెద్దమనిషికి చాలాచాలా కల్చరుందట! ఈ విషయం పరిచయం చేస్తున్న పెద్దమనిషి నాకు హెచ్చరిక చేశాడు. ఆ పెద్ద పెద్దమనిషిలోని కల్చరేం నాకళ్ళకి కనబడలేదు. నా మొహంగాని, కల్చర్ కళ్ళకి కనబడుతుంది. అది అనిర్వచనీయమైన అవ్యాజ పరబ్రహ్మ పదార్థంలాంటిది గాబోయి. —గాని పెద్ద పెద్ద మనిషిగారి మాటలనిబట్టి కల్చరంటే ఏమిటో పోల్చేసుకొన్నాను.

అరుద్ర

ఆయన మాట్లాడే ప్రతీరంజోవాక్యంలో "నా చెప్పినట్లు, చూడండి, ఆరిస్టోటిల్ అన్నట్లు - కారర్ మార్కుస్ ఏమన్నాడంటే" అంటూ చాలాచాలా గొప్పగొప్ప వాళ్ళ పేర్లు లాక్కొచ్చాడు. అప్పుడు కల్చరంటే ఏమిటో నాకు వోపడిపోయింది. పెద్ద పెద్దవాడిగా చెలామణీఅవడానికి గొప్ప గొప్పవాళ్ళు చెప్పిందంతా తెలిసుందాలని. మామూలువాళ్ళు కూడా మాట్లాడుతున్నప్పుడు అప్పుడప్పుడు ఏదో కాస్త్రం చెప్పివట్టు అని అంటూఉంటుంటే — ఆ అంటూ ఉండేదంటే నే అంటూఉన్న దన్నమాట ఈ కల్చరనే దానికి బీజం. మనం చెప్పేదానికి, ప్రాచీన ప్రమాణాలు, సాధికారమైన ఉదాహరణలో చెప్పడమే కల్చరకీ ఆయువుపట్టు కాబట్టి, మీకు మనవిచేస్తున్న ఈ రెండు ముక్కల్లో ఉదాహరించే నిమిత్తం సంస్కృతికి నిర్వచనం ఏమిటో చెప్పమని మహాకవిని, నా నాయనమ్మని, ప్రార్థించాను. వాళ్ళు కాస్తా అలా చేశారు.

పోనీ ఏం చేస్తాను. కల్చర్ అనగా సంస్కృతి, అనగా పెద్ద పెద్దమనిషితనం,

అనగా గొప్పగొప్పవాడితనం, లేక సత్వజ్ఞత్వంలో సంగోరుభాగం ఇవేవీ లేనివాడిలాగే ఏదో చేససుకొంటున్న నాలుగు ముక్కలూ మనవిచేస్తూ చిత్తగించండి.

ప్రతీమనిషి పుట్టేటప్పుడే, రెండు కళ్ళతో రెండుకాళ్ళతో పుట్టేటట్లు ఇంత సంస్కృతితో పుట్టడు. అలా పుట్టినవాడు గిట్టేలోపుగా పెరిగి పెద్దవాడయితే, అతగాడు ఆకళించుకొన్నది, అవగాహన చేసుకొన్నది అనవాయితీగా వస్తున్నదానిని అతరిస్తున్నది అంతా కంటి వెరసి సంస్కృతి అని చెప్పవోవచ్చు. చరిత్ర, సాహిత్యం, విజ్ఞానం, సంప్రదాయం, ఆచార వ్యవహారాలు ఇవన్నీ కంటేమా, ఇవన్నీ అపుకూపీటన్నిటినిగూ, రచన గిడుతు, సదసద్వివేకం, సహృదయత, సరసత అనే వాటిని కలిపి జాతీయత అనే అమాంధస్తాలోకేసి మర్చించి మర్చించి అర్థంచేసుకొని నెత్తికి, ఒంటికి, ఇంటికి పట్టించుకొన్నదే కల్చరని నా ఉద్దేశం. ఇది నేమరలోగా, సహజంగా దానంతట అదే అబ్బుతుందని తమలాంటి వాళ్ళు అభిప్రాయపడి దాన్ని తెచ్చిపెట్టుకొంది! అడ్డదారులు చెడకవలసిన అవసరం ఏముందా అని నన్ను ప్రశ్నించవచ్చు.

అవసరం ఉంది. అడ్డదారులు చెడకాలి. లోకం మారుతుంది చూడండి. దాంతోటి సంస్కృతియొక్క కొలతలు కూడా మారిపోతున్నాయి. మనకీ స్వరాజ్యం రాకముందు అధికారవర్గాలకీ, వాళ్ళ యట్లా పున్నవాళ్ళకీ కల్చరంటే ఒక అభిప్రాయం ఉండేది. అలాగే అసాధికారవర్గాలవాడికీ, వారిమట్లాఉండే వాళ్ళకీ మరొక అభిప్రాయం ఉండేది. స్వరాజ్యం వచ్చేక ఇది మారిపోయింది. అంధ్రరాష్ట్రం వచ్చాక మనకీ కొద్దిగా, మారుతుంది. మనకీ స్వతంత్రం వచ్చేక సంస్కృతికీ మరి గిరాకీ తగిలింది. జేకేజీలనుంచి, రకరకాల సంస్కృతీ రాయబారవర్గాలు ఆరోజు కారోజు మనకీ దిగుమతి అయిపోతున్నాయి. మనదేశంనుంచి అధికార, అసాధికార సంస్కృతీ రాయబారకూటాలు ఎగుమతి అవుతున్నాయి. మనదేశంలోకి దిగబడుతున్న వాడికోసం మనం ఎగబడుతున్నాం. మనం ప్రదేశాలకీ రవాణాచేస్తున్న వాటిని విదేశీయులుమాచి తలలూచి కరతాళ ధ్వనులమధ్య వేసేళ్ళ హిగుడుతున్నారు. ఇటువంటి ఖరదనయంలో, చరిత్రాత్మకమైన చరిత్రాత్మకమైన దివ్యతరుణంలో సంస్కృతి అంటే ఏమిటో

★ కుర్చీలో కూనిరాగం ★

దాన్ని సాధించడానికి దారి సుదూరం కాబట్టి అడ్డదారిని బడి దాన్ని తెచ్చి పెట్టుకోవడానికి కొన్ని కిటుకులు తెలుసుకోవడం శ్రేయకరం.

మన దేశాని కొస్తున్న సంస్కృతి రాయ బారవరాలలో ఎవరెవరున్నారో ఏ ఏ డిపార్టుమెంటుల సంస్కృతులతో మానే కిటుకుల కీలకం మనకి తెలిసి పోతుంది.

నవ వికసిత పుష్పం వలె

తాజాగా, మనోహరంగా ఉండండి...

హమాం క్రొత్త సవాసన కలది... మరియు ఎక్కువ కాలం మున్నగుమాడా!

హమాం
టాయిలెట్ సబ్బును
వాడుడు

ది తాతా ఆయిల్ మిల్స్
కంపెనీ లిమిటెడ్

తాతా తయారు

కవులు - నాట్యం చేసేవాళ్ళు, వాళ్ళవాళ్ళ చేబాలలో వాళ్ళ వాళ్ళ పల్లెటిదిక్కు, పాటలు పాడేవాళ్ళు, సంగీతం పాడేవాళ్ళు జంతువులు వాయిం చే రుపు లున్నవీటిని మించి వీటన్నిటిని గురించి మాటాడేవాళ్ళు వీళ్ళంతా సంస్కృతికి ప్రతినిధులన్న మాట. వాళ్ళలాగ మాట్లాడగలగడం, లేక పోతే వాళ్ళ అడేదీ పాడేదీ అర్థంచేసుకో గలగడం, సరైన సందర్భాల్లో సరిగా చప్పట్లు కొట్టగలగడం నేర్చుకోవడం మనకి సంస్కృతి లేదని ఎవడూ చెప్పడానికి సాహసించడు.

పాతచింతకాయ పచ్చడిలాగ, అతి ప్రాచీన, అతిపురాతనమైన కిటుకు ఇంకొకటి ఉంది. అదేవిటంలే - మనవిదేస్తున్నా. శతశోకీ నపండితః అని ఒక చిన్న నూత్రం ఉంది. నూరుశోకాలు వచ్చినవాడు పండితుడుకాదు అని దానిభావం. గాని శతశోకేన పండితః అని అంటే నూరుశోకాలు వచ్చినవాడు పండితుడు అని మార్చేశారు. అది సంస్కృతి సాధించడానికి అడ్డదారిగా పనికొస్తుంది. వందకాకపోయినా, సత్యనారాయణ వ్రతంలో చెప్పినట్లు బంగారం అంత ఓషిక లేకపోతే వెండి - దానికీ సమకాలేకపోతే రాగి - దానికీ గతి లేకపోతే ఇల్లడి అన్నట్లు వందకాకపోతే, యాభైలేకపోతే పాతిక పన్నాలు, శ్లోకాలు, సుభాషితాలు కంటా పెట్టండి. అవకాశం వచ్చినప్పుడల్లా రాకపోయినా ఇబ్బందిలేదు. తెచ్చుకోవాలి - అడ్డమైన వాళ్ళిద్దగరా, అడ్డంకాని వాళ్ళిద్దగర అవి యా కరువు పెట్టండి. పడికట్టు రాళ్ళలాగ కనబడ్డా ఈ పదాలు పాదాలూ, పద్యాలూ మనలో గల సంస్కృతిని బయటికి చూపెట్టే సాధనాలు. మనకి స్వతంత్రం రాకముందూ ఇంగ్లీషులోని అప్పడప్పడు అనడం సంస్కృతికి గుర్తు. స్వతంత్రం వచ్చేక చేకవారి, పూర్వ స్వదేశీ అనగా సంస్కృతం సామెతలు గట్టానాడడం ఫావన్.

భ్రమరకీటన్యాయం, తిలకండులన్యాయం, స్థలీపులాకంగా, విపులాచప్పగ్గీ, నందో రాజ భవిష్యతి, భ్రష్టస్యకావాగతి: మొదలైన రదీమేడ్ మాటలు కొన్ని పనికొస్తాయి. ఉపనిషత్తుల్లోకి, భగవద్గీతలోకి పోవడం మరి మంచిది. అట్టే సంస్కృతి లేకపోయినా, అడ్డదారిని అన్నీ సాధించి అమోఘవిజయాలని పొందినవాళ్ళలో అగ్ర గణ్యుడు శ్రీజీత్ ఎన్. గీరికంగాడు. ఇత గాడు ఏదో నోటికొచ్చిన పద్యము -

భగవతి అమృతం తేగా
భూభుగభుధి పొంగి చుక్క భూమిని
వారెన్

ఇండియన్ సోప్ డి టాయిలెట్ కిన్ మేకర్స్ అసోసియేషన్ సభ్యులు

పొగచెట్టె జన్మించెను

పొగతాగని వాడు దున్నపోతై పుట్టుడు.

అని చదివిపాఠేసి ఇది బృహన్నార దీయం నాలుగో ఆశ్వాసంలో ఉంది చూసుకో అన్నాడు. వెంకటేశం సమ్మేళాడు. దమయంతి రెండో పెళ్ళికి గరసుంజే రాజులై దడదడచిరి. అని దడదడచిరినే ఇది మరేదో పుస్తకంగా ఉందన్నాడు. పాపం పూర్వగర్భ బుచ్చెమ్మ సమ్మేళ తప్పిందికాదు. వెంకటేశం దృష్టిలో, బుచ్చెమ్మ ఉత్తేశంలో గిరిశంగారు ఎంతో గొప్పవారు, అన్నీ తెలిసినవారు అనగా బోలెంత కలెరున్నవారు. మనంకూడా పూజులు, గురుపాదులు అయిన శ్రీ గిరిశంగారి అడ్డదారినిపోతే ఇతే సంస్కృతిని సాధించేస్తాం. అయితే గిరిశంగారి లాగే మనకన్నా తక్కువ చదువుకొన్నవాళ్ళ దగ్గరా, కొంచెం తెలిసినవాళ్ళదగ్గరా ఇలా తస్సాలు చెప్పి రంజింపచేస్తేనే మంచిది. లేకపోతే మన యొక్క దేహలోగ్యానికి కొద్దిగా భంగం వాటిల్లవచ్చు.

మనకన్నా వాచ్చు తెలిసినవాళ్ళదగ్గర కూడా వాళ్ళకన్నా ఎక్కువ తెలిసినట్టు నటించి మనకి మరీ కల్పరున్నట్టు బుజువు చేసుకోవచ్చు. మళ్ళా గిరిశంగారి ఉదాహరణే తీసుకోండి. సౌజన్యరావు పంతులు గారిదగ్గర శ్రీమాన్ మిస్టర్ గిరిశంగారు పేక్కిపేయరుగారు చెప్పిన వాటిజ్ ఇన్ ఎవేమి అన్న నూకని పేరులోన ఏమి పెన్నిధి ఉన్నది అనే అటవెలయుక్కలోకి తగ్గుమాచేసి భేష్ అనిపించుకొన్నారు. అలాగే మనం కూడా కొద్దిపాటి తెలివితేటలతో సంస్కృతికి అడ్డదారిని పట్టుకోవచ్చు.

మరో చిన్న కిటుకు. కళ్ళూ, చెవులూ లేని ముసలమ్మ వీధిభాగోతమాని మెచ్చుకోడం జ్ఞాపకం ఉందా. అంతా సవృతున్నప్పుడు మెచ్చుకొంటున్నప్పుడు సన్నుకొస్తే గిల్లితే నేనూ సవృతానందట. సవృతానన్న అవిడ తెల్లారేక సవృతాలపాలయింది గాని అవిడ నూత్రం కొద్దిగా ఆధునిక పరిస్థితులకి అనువుగా మనం మార్చేస్తే మనకో అడ్డదారి దొరుకుతుంది. పెద్ద పెద్ద పాటకచేరీలు జరుగుతున్నాయి అనుకోండి. పాటగాడు ఏదో పాడేస్తూఉంటే వినే వాళ్ళలో కొందరు అప్పుడప్పుడు ఏకగ్రీవంగా వహ్య—భేష్—సెభాష్ అని అరుస్తూ ఉంటారు. ఎందుకు వహ్య అనాలో ఎక్కడ భేష్ అనాలో ఎలా సెభాష్ అనాలో మనకి తెలియదనుకోండి. అయినా ఇబ్బంది లేదు. వాళ్ళంతా అలా అనేటప్పుడు వాళ్ళతో పాటు మనంకూడా, వాళ్ళకన్నా బిగ్గరగా

మెచ్చుకొంటే వాళ్ళకున్నంత సంస్కృతి మనకికూడా ఉందనుకొంటారు. ఇక పోతే చిత్రకళాప్రదర్శనా అంటాయి. అక్కడ కూడా మన సంస్కృతిని ప్రదర్శించడానికి అడ్డదారులుంటాయి. ఆధునిక చిత్రకళ, ఆమూలకొస్తే ప్రాచీన చిత్రకళ కూడా మనకి తెలియకపోయినా ఇబ్బంది లేదు. ఏ బొమ్మదగ్గర పదిమంది గుమిగూడుతున్నారో ■ బొమ్మదగ్గర మనంకూడా ఓ గడియనేపు నించుంటే సరి. ఇంతకన్నా గట్టికిటుకు ఇంకొకటి ఉంది. ఒక బొమ్మదగ్గర నిలబడి తడకద్దపిత్తో దాన్ని చూసి, ■ బొమ్మని అడుగుదూరంనుంచి, పదడుగుల దూరంవాకా కొంచెం వెనక్కు వెళ్ళి కొంచెం దగ్గరకొచ్చి, ఈపక్కనుంచి, ఆపక్కనుంచి పరీక్షించి మనం పరీక్షగా చూస్తున్నట్టు పదిమందికి తెలిసేటట్టు చేసుకొంటే మనకి ఎంతో సంస్కృతి ఉన్నట్టు తెలియవచ్చు. ఎంతో తెలిసినవాడుకొక పోతే అంత కూలంకషంగా ఎందుకు చూస్తాడు. అని వాళ్ళనుకొంటారు. లేతలోట కూరకాడలలాంటి చేతులు, టి. బీ. పేషెంట్ లాంటి ఆకారాలుఉన్న ఆడవాళ్ళని మగ వాళ్ళని వేసే ఆర్టిస్టుని అంతా గొప్ప చిత్రకారుడంటున్నారనుకోండి. మీరూ వప్పుకోండి. మీరు సంస్కృతికెళ్ళే హైకోర్టు మీద ఉన్న పైలెక్క. ఇక ఆధునిక చిత్రకళ ఒకటుంది. అది మహామహావాళ్ళకేబోధపడదు. అయినా దాన్ని వాళ్ళు చూస్తున్నాఉంటారు. అది తలకిందులాఉందో ఎటు పక్కదాని మట్టమో తెలియకపోయినా ఇబ్బంది లేదు. పికోసోలాగ ప్రయత్నించినా ఆర్టిస్టులో ఏదో ఉందని మీరు అనండి. హ్యూబిజం, ఇంప్రెషనిజం, మొదలైనవి అతడిమీద పని చేశాయి - అని మీకు తెలిసినట్టు అందరికీ తెలియచేస్తే మీరు సంస్కృతిగలవాళ్ళలాగ చెలామణీ అయిపోతారు. మీరు బంగార ప్షియకలై మీదగ్గర డబ్బు మూలుగుతూ ఉంటే అందరూ మెచ్చుకొంటున్న చిత్రాలలో కొన్ని కొనేయండి. మీ సంస్కృతికి విలువకూడా ఉంటుంది. మీరు డబ్బున్న వాళ్ళయితే సంస్కృతికి ఎన్నో అడ్డదారులు చేస్తాను. సంస్కృతి ఉన్నట్టు నటించడం శ్రమంతులకీ చాలా ముఖ్యం. మీరేదో పనిమీద పైదేశాలకి వెళుతున్నారనుకోండి. కొద్దిగా డబ్బు ఖర్చుపెట్టి వెళ్లేముందు ఒక చిన్న మీటింగు పెట్టించండి. మీ మెడలో నాలుగుదండలు వేయించుకోండి. ఆ దేశానికి, అసధికారంగా వెళుతున్న సాంస్కృతిక రాయబారవర్గంలోని ఏకైక ప్రతినిధిగా మీ భుజస్కంధా

లమీద పురజనుల కోరికమీద కొంత భారాన్ని పెట్టించుకోండి. ఆ దేశం వెళ్ళాక మీ వ్యాపారం మీరు చేసుకొని చూసుకొని చక్కా వచ్చేండి. వచ్చేక మరో మీటింగు పెట్టించుకొని, మరికొన్ని అడ్డదండలు వేయించుకోండి. అక్కడ తీసిన ఫోటోగ్రాఫులు గ్రటా నలుగురికి చూపెట్టండి. ఆ దేశం కబుర్లు నాలుగు చెప్పండి. ఈ సంగతులు దినపత్రికలవాళ్ళు అచ్చువేళారా సరేసరి. లేకపోతే డబ్బిచ్చి ప్రకటనగా మీరే వేయించుకోవచ్చు. మీ వ్యాపారం మీరు చేసుకొంటూఉంటే అది నలుగురికీ లాభించి పదిమందీ మెచ్చుకొన్నారనుకోండి. అది అదనుగా తీసుకొని ఓ రెండు సన్యానాలు చేయించుకొంటే మీ సంస్కృతికి మరి ధోకా ఉండదు.

ఇన్ని రకాల అడ్డదారులలో పడి చాలామంది సంస్కృతిని సాధించుతున్నారని మనంకూడా అలా చేస్తే కొద్దిగా జౌచిత్యం పాటించడం అవసరం. లేకపోతే బెడిసిగొడుతుంది. జౌచిత్యం అంటే సందర్భమిది అన్నమాట. ఒక చిన్న ఉదాహరణమాడిండి. మా మూడు గా మన ఊళ్ళలో సంతర్పణలు అవి అవుతున్నప్పుడు-మజ్జగా అన్నం కలిపేవేళకి కొద్దిగా ముందుగా కొందరు కస్తూరీ తిలకంలాంటి శ్లోకాలు చదవడం తక్కినవాళ్ళు “భోజనకాలే సము: పారవ్రతీ పతే హరహర మహాదేవ” అని అరవడం కద్దు. అదొక రకమయిన సంస్కృతి. ఒక సంతర్పణలో - సంస్కృతికోసం నేను చెప్పిన అడ్డదారులలో కృషిచేసిన ఒకానొక బుద్ధిమంతుడు తక్కినవాళ్ళంతా ఏవేవో శ్లోకాలూ, పద్యాలూ, చదువుతూ ఉండగా “నేనేనా తక్కువతిన్నాను. (నిజానికి సంతర్పణలో అందరికన్నా అతడే ఎక్కువ తిన్నాడు రెండి) నేనుమట్టుకు వీళ్ళలా చదవలేనా” అని “ఉత్పాకపూరంబు ఒక్క పోలిక నుండు” అని తనకి జ్ఞాపకం ఉన్న పద్యం కాస్తా చదివాడు. తరవాత ఏమయిందో మీరే ఊహించుకోగలరు. సంస్కృతికి సీదా రాస్తాలో వెళ్ళడం విలువడకపోతే అడ్డదారిని వెళ్ళడం మంచిదేగాని “ఉత్పాకపూరంబు” పద్యం చదివిన స్నేహితుడిలాగ ముళ్ళకంపనీ, గాజుపెంకుల గోడని చాటి సంస్కృతిని సాధించకపోవడం సర్వోత్తమం. (ఈ సంగతే మొన్న రేడియోలో చెప్పాను మీరు వినిపించుకొన్నారో లేదో అని మళ్ళా చెప్పుతున్నాను.) ★

అద్వైతగాలు

(గతనందిక తరువాయి)

వసుకున్నాడన్నమాటేకాని నిద్రపట్టలేదు. రైలులో నిద్రపోయే అలవాటు అతని కనరెప్పదూలేదు. హంటలుతిండి పెట్టించి తలదిమొక్కింది. ఆలోచనలతోటి అది రెట్టించింది. చోటుకోసం తగాదాలతోటి, సినిమాపాటలతోటి రాచకీయ చర్చలతోటి, వస్తువులు తనుబంధారాలు అమ్ముకునేవారి అరుపులతోటి, పిల్లల యేడ్పులతో, తల్లుల సముదాయంపుతో పెట్టి గండగోళంగావుంది. నిద్రపట్టే అవకాశం యెంతమాత్రంలేదు. “ఇంటిదగ్గర వచ్చే ఉపద్రవాన్ని ఎల్లాగ యెదుర్కోవాలి” అని ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాడు.

* * *

మర్నాడుదయం ఎనిమిది గంటలకు యింటికి చేరేడు. యిల్లంతా అతి హడావుడిగావుంది. తను మైదాసు వెల్లిన మూడోరోజున వికలాక్షి, రంగారావు పిల్లలు వచ్చేరు. జాత రంగారావు బి. ఏ. బి. యిడి ప్యాటె..... హెమ్మలలో మావ్వరుగా చేస్తున్నాడు. వికలాక్షి పురిటికి పుట్టింటికి వచ్చింది. వీధిగుమ్మంలో రంగారావు కర్పణి చూడగానే “ఏమోయి. గురజాడ అప్పారావుగారి వెంకటేశ్వలాగ షేక్స్పియర్ మొహం వెసుకుని వచ్చేవు: వెల్లిన పన్నెండా” అన్నాడు.

“నేనువెల్లింది ఇంటర్వ్యూకి. అయింది. వచ్చాను” అన్నాడు ముక్తసరిగా. తల్లిలోపలనుంచి గజగబావచ్చింది. “ఉద్యోగ మేమన్నా దొరికిందిరా అబ్బాయీ!” అంది.

“ఆ! జేబులోనేనుకొని తెచ్చేను” అన్నాడు తను.

“సరే. వీటికేంకాని అసలు సంగతేమిటా చెప్పుదా” అంది ఆమె. తర్వాత దొడ్లోంచి తండ్రివచ్చేడు. ప్రశ్నతర్వాత ప్రశ్న నెమ్మదిగా అడిగేడు. లెక్కతెలిసిఫీడిపాడుమంటు ఇంటర్వ్యూని వివరంగా చెప్పేడుకర్క. తనకా వుద్యోగం వచ్చే సావకాశం యెంతమాత్రం లేదని కూడా తల్లి చెప్పేవాడు.

“అయితే. బ్యాంక్ ఉద్యోగం సంగతేమిటి?” అన్నాడు తండ్రి. కొంచెము చిరాకుగా.

గుటకలుబేయటం మొదలుపెట్టేడు కర్క. మైదాసు వదలివది లగాయతు ఆలోచిస్తూ న్నాజేకాని యేమి సమాధానం చెప్పాలో మాత్రం నిర్ణయించుకోలేక పోయేడు.

“అదీ అంతే అయింది” అన్నాడు ముక్తసరిగా.

“అంటే? అసలు ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లేవారేదా?” అన్నాడు తండ్రి.

“ఈ అనుమానం యెందుకు రావాలి?” అన్నాడు కర్క భయపడుతూ. కర్క చేసిన పాప మేమిటోకాని అతనిమనసులోని విషయాలు మొహం స్పష్టంగా చెప్పేస్తూవుంటుంది.

“మొదటినుంచీ వుద్యోగానికి వ్యతిరేకంగా వున్నావు. నువ్వు కనీసం ఇంటర్వ్యూకేనా వెళ్ళలేదని నాకు తెలుసు” అన్నాడు కోపంగా తండ్రి. కర్క బ్యాంక్ దగ్గర జరిగిన విషయాలన్నీ స్పష్టంగా చెప్పేసేడు దాచటంవల్ల ప్రయోజనం ఆటేవుండదని.

* * *

జె. పరబ్రహ్మం

“ఆ వుద్యోగానికి స్కూలు ప్రెసర్ చాలట. నాకు అదనంగా అనవసరమైన డిగ్రీలు చాలా వున్నాయి. ఇవి వారి కక్కరలేదట” అన్నాడు కర్క తలవంచుకొని.

“ఇటువంటి తెలివితేటలు. నీకు అపరిమితంగా వున్నాయని నాకు తెలుసు.” నీవు ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళలేదని నాకు విచారం లేదు. నీవు వెలి నా వెళ్ళకపోయినా ఫలితం ఒక్కటే. నీ అమాయకత్వానికి మాత్రమే నేను బాధపడుతున్నాను” అన్నాడు తండ్రి.

కర్క చిన్న పువ్వుకున్నాడు. మట్లాడటానికికూడా ప్రయత్నించి లేదు. రంగారావు నవ్వుతూ “ఇంతవరకూ నువ్వుచేసిన తెలివైనపనులలో యిదోకిటి” అన్నాడు. “ఏదీ?” అంది వికలాక్షి.

“ఇంటర్వ్యూ ప్రమాదాన్ని తప్పించుకొని క్షేమంగా తిరిగి రావటం” అన్నాడు రంగారావు.

“హాస్యానికి కూడా ఒక హాసుందా?” అంది వికలాక్షి.

“ఇందులో హాస్యమేముందీ? మీ తమ్ము

డికి జిల్లాకలెక్టరుకు కావలసిన తెలివితేటలున్నాయి గుమాస్తా వుద్యోగానికి వెళ్ళమంటే యెల్లాగ వెడతాడు?” అన్నాడు.

కర్క ఇంకొక్కడ నిలబడలేక పోయేడు. తిన్నగా తన గదిలోకి వెళ్ళేడు. తన సమస్య మళ్ళీ మొదటికి వచ్చింది. రోజంతా యెవరితోనూ మాట్లాడకుండా వెరల్ బక్ వ్రాసిన అదర్ గాడ్సు అనే నవలను చదువుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

“అయిందేదో. అయింది. ఇకముందు ఇటువంటి పొరపాట్లు రాకుండా చూసుకోవాలి.” అంది రాజ్యం.

“నేను చెసింది పొరపాటు అని నే ననుకోవటం లేదు.” అన్నాడు కర్క.

“మీకు తోచదు. ఒకరు చెప్పినట్లు వినరు. అది మీ స్వభావం” అంది రాజ్యం. రెండోరోజున రంగారావు ప్రయాణమయ్యేడు.

“మీ స్కూల్లో మేడరీ ఉద్యోగాలు భారీవస్తే మావాడికి చెప్పి పుణ్యం కట్టుకుందా” అంది కర్క తల్లి.

“అటువంటివివాదాహాదాకు పనికిరావు” అన్నాడు తండ్రి జలకారంగా.

మర్నాడు కృష్ణారావు వచ్చేడు. కృష్ణారావంటే కర్కకు కొండంత సరిదా. కర్క కృష్ణారావులు చిన్నప్పను ఒకే క్లాసు చదువుకున్నారు. కృష్ణారావుకు అడిగి అబద్ధం మళ్ళీ ఆడకుండా యెటువంటివాన నైనా లోకరాకొట్టే నేర్పరితనం వుట్టుకతోటేవుంది. కర్కగారి అబ్బాయి రాఘవరావు యింకో సహాధ్యాయి. పిల్లద్దరికంటే కర్క రెండుమూడేక్కు చిన్న. కృష్ణారావు రెండవ ఫారంలో తిప్పిపోయి వెనుకబడి పోయేడు. తర్వాత ప్రతికొను రెండేసి సార్లు చూసుకుంటూ ఫీచుఫారంతో విద్య సమాప్తం చేసేడు. ప్రస్తుతం ఒక మందుల కంపెనీకి విజంటుగా పనిచేస్తున్నాడు. ఆపనిలో అతను చాల సమర్థుడు. కంపెనీవారు అతనికి స్పెషల్ ఇంక్రిమెంటుకూడా యిచ్చేరు. అతని జీతం ఎలవెమ్మలు, టి. ఎలు, తేలాల కలిపి నాలుగువందల రూపాయలవరకూ వస్తున్నాయి. కృష్ణారావుకు కర్క అంటే యెంతో గౌరవం. చిన్నప్పను కర్కదగ్గర లెక్కలు, ఇంగ్లీష్, షార్ప్ యెసుకునేవాడు. కర్కవంటి తెలివైనవాడిని సరిగా ఉపయో

గిండుకోలేకపోవటం ఈ దేశంయొక్క లోప మనుకున్నాడు.

కృష్ణారావు ఒక పిల్లలకోడి. చిన్నప్పు డెల్లావున్నా యిప్పు డెంతో బాధ్యత తెలి సినవాడులాగ కనబడుతున్నాడు. ఒక పెద్ద సంసారాన్ని యీదుకొని వస్తున్నాడు.

“నువ్వు చాల అదృష్టవంతుడివిరా” అన్నాడు శర్మ.

“యేమి? అదృష్టంరా. నెలకు పాతిక రోజులు తిరగాలి. సత్రంభోజనం మతం నిద్రలాగ వుండి నా బ్రతుకు. ఈ పాతిక రోజుల్లోనూ ఏపిల్లలకు జబ్బుచేసినా చూసే దిక్కులేదు. నేను యిల్లు వదిలితే యొక్కడ వుంటానో యెవరికీ తెలియను” అన్నాడు.

“ఓను యెవరిబాధలువారికివుంటాయి” అనుకున్నాడు శర్మ.

“బై ■ బై. రాఘవరావు ప్యాసయ్యేడు రా?” అన్నాడు కృష్ణారావు.

“ఏమోరా! వాడు నాకు నెంబరుకూడా చెప్పలేదు” అన్నాడు శర్మ.

“వాడెప్పుడూ అంతేలే. ఒకవేళ చెప్పినా ఆ నెంబరును నమ్మటానికిపిల్లేదు” అన్నాడు కృష్ణారావు.

రాఘవరావు శర్మ స్కూలు ఫైనల్

వరకూ సమానంగా వచ్చేరు. అయితే స్కూలు ఫైనల్ లో రెండుసార్లు తప్పిపోయేడు. అప్పటినుంచి శర్మను తప్పించుకొని తిరిగే వాడు. అసలు శర్మ అంటే అతనికి మొదటి నుండి అనూయే. ఈసంగతి శర్మకు తెలి సినా తెలియకపోయినా కృష్ణారావు కు పూర్తిగా తెలుసు. స్కూలు ఫైనల్ పూర్తి కాగానే శర్మ... కాలేజీలో చేరేడు. రాఘవ రావునుచూసినప్పడల్లా కృష్ణారావు “శర్మని చూసి యేవరకపోతే నన్ను చూసి సంతో సింపకూడదురా?” అనేవాడు.

“పోనిలేరా. పునాది గట్టిపడుతుంది” అంటూవుండేవాడు రాఘవరావు.

రాఘవరావు మల్లియేమకూడాతప్పేడు. తర్వాత యింటర్మీడియేట్ చదివి నాల్గవ సారి ప్యాసయ్యేడు. తర్వాత బి. యే. లో చేరేడు. బి. యే. చదువుతుండగానే రాఘవ రావు వివాహం అతిస్త్రభవంగా జరిగింది. అత్రవారు చాలా భాగ్యవంతులు. పెళ్ళికి పేరుపొందిన ఒక సినిమాతార నాట్యప్రద ర్శనంకూడా యేర్పాటు చేసేరు ఆవూరిలో ఈతరంలో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలలో రాఘవరావు వివాహం ఒకటి అని చెప్పకో వచ్చు.

యువతి: ఈ పుస్తకము తీసు కొని నా డబ్బు నాకు ఇచ్చే స్తారా?

పాపు యజమాని: ఏమండి అచ్చు బాగోలేదా!

యువతి: ముగింపు బాగో లేదు.

—వల్లారి రామారావు, బందరు.

శర్మ వివాహం అంతకు పూర్వమే తిరు పతిలో అతి నిరాశంబరంగా జరిగింది. “ఒక్కొక్కరి జాతకమంతాల్వం అటు వంటిది” అనుకున్నాడు కృష్ణారావు. రాఘవరావు బి. యే. రెండుసార్లలో ఒకటి రెండు భాగాలు పూర్తిచేసేడు. మూడవ భాగానికి నాల్గవతడవ పెద్దెంబరుకు వెళ్లేడు. కృష్ణారావు రాఘవరావును చూసి “భాయీ! పునాది యెంతవరకూ గట్టిపడింది?” అని అడిగేడు.

“పోనిలేరా, నుకంటే ముందు ప్యాసైన వారు యేం బావుకున్నార?” అన్నాడు రాఘవరావు.

శర్మ మెండ్రాసులో వుండగా బి. యే. పరీక్ష ఫలితాలు పేపర్లో పడ్డాయి. అయితే రాఘవరావు నెంబరు తనకు తెలియదు. అయినా తన మాదావుడిలో మునిగి వున్నాడు.

శర్మ కృష్ణారావులు కలిసి రాఘవరావు యింటికి వెళ్ళేరు. రాఘవరావు వూళ్ళో లేడని బి. యే. ప్యాసయ్యేడని, సాయిం త్రానికి రావచ్చునని రాఘవరావు తండ్రి చెప్పేడు. అక్కడ యిల్లంతా మాదావుడిగా వుండి. గోడలకు వెల్లు కొట్టించటం తలుపులకు రంగులు వేయటం మొదలైన పనులు చుటుకుగా జరుగుతున్నాయి.

సాయింత్రం శర్మ కృష్ణారావు యింటికి వెళ్ళేడు. బైబరండాలో కూర్చొని మాట్లాడుతూ వుండగా రాఘవరావు ఒక కుభలేఖ కట్ట పుచ్చుకొని సైకిల్ విడ వచ్చేడు.

శర్మని చూడగానే “హలో! ప్రాఫెసర్ గుడ్ మార్నింగ్” అన్నాడు.

“కంట్రాచ్యులేషన్సు. నువ్వు చెప్పక పోతే మాకు తెలియదు కున్నావా?” అన్నాడు శర్మ.

“నేను మీ యింటికి అరడజనుసార్లు వచ్చేను. పెద్దలు మెండ్రాసు దయచేసేరని తెలిసింది. ఇక కృష్ణారావు యే ప్పూడూ వూళ్ళోనే వుండడు.” అన్నాడు రాఘవ రావు.

బ్రూక్ లాక్స్ ఒక రాత్రిలో మిమ్ము సరిచేయును.

(బ్రూక్ లాక్స్ చూపునకు, దుబికి దుబ్బమైన వాకో లెట్ వరె నుండును అయినా కడుపులో పోటుగాని, మంటగా ■ కలిగించుచుండా నమ్మకంగాను, సుఖముగా చెడుగులను తీసివేయును. ఇది కుటుంబ సభ్యు విరేచనకారి. విద్దలకు, పెద్దలకు కూడా మంచిది. ఎత్త కార్డన్ లో వుండే బ్రూక్ లాక్స్ వే తప్పక ఆడగండి.

విరేచన బద్ధకాన్ని సరిచేయుటకు చక్కని సులభోపాయము.

వెస్ట్ మినిస్టర్ లేబరేటరీస్ లిమిటెడ్, లండన్ వారి కయారీ ఏజెంట్స్ :- ఓరియంటల్ మర్కంటైల్ ఏజెన్సీ,

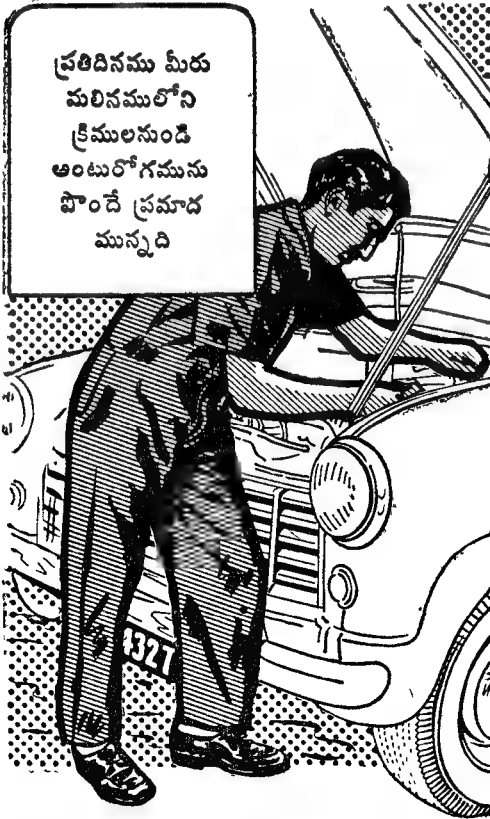
99 - ఎ - ఆర్మీనియక్ పీథి, ముద్రావాసు.

O. M. A. 11

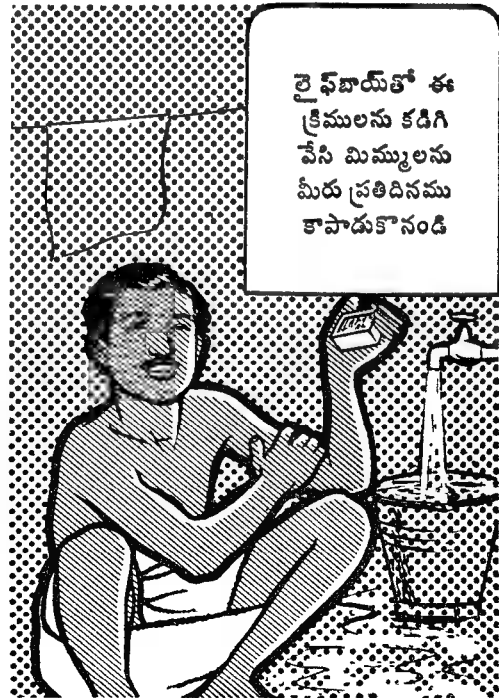
తర్వాత అసలు విషయంలోకి దిగారు. శుభలేఖలు తీసి ఒకదానిపై శర్మపేరు రాసుకున్నాడు. రెండోదానిపై కృష్ణారావు పేరు వ్రాసి వారివి వారికిచ్చేసేడు. ఆహ్వాన పత్రికలో రాసుకున్నాడు. బి. యే. అనే మాటలు పెద్ద పెద్ద అక్షరాలతో ప్రాముఖ్యంగా వున్నాయి.

“ఇదంతా పరిశోధనల ఫలమేనని అనుకుంటాను” అన్నాడు కృష్ణారావు.

పెద్ద అక్షరాలతో ప్రాముఖ్యంగా వున్నాయి.

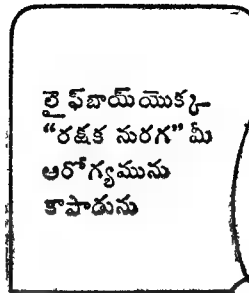
ప్రతిదినము మీరు
మరినములోని
క్రిములనుండి
అంటురోగమును
పొందే ప్రమాద
మున్నది

రైఫబాయ్ తో ఈ
క్రిములను కడిగి
వేసి మిమ్ములను
మీరు ప్రతిదినము
కాపాడుకొనండి

రైఫ బాయ్
న బుబ్బ

ప్రతిదిన మరినములోని క్రిములనుండి
మిమ్ములను కాపాడును

రైఫబాయ్ యొక్క
“రక్షక సురగ” మీ
అరోగ్యమును
కాపాడును

ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

L. 245-X52 TL

★ ఉద్యోగాలు ★

‘ఉద్యోగం. పూర్వమే చేద్దామనుకున్నాం. వదిలేదు. ఇప్పుడు చేస్తున్నాం’ అన్నాడు రాఘవరావు.

ప్రతానికి శర్మ కృష్ణారావులు సకుటుంబంగా వెళ్లేరు. రాఘవరావు ప్రతిభను వచ్చిన అతిథులంతా మెచ్చుకున్నారు. చుట్టుకుతనం, శ్రద్ధ, పెద్దలపై గౌరవం మొదలైన సదుణులన్నీ అతని సాక్షు అన్నాయి. ప్రతివారి నాలుకమీదా రావు పేరే నాట్యంచేసింది.

కృష్ణారావు నవ్వుకున్నాడు... ఈ ప్రపంచం చాలా చిత్రమైనది. ప్రతివ్యక్తి తన చుట్టూ కృత్రిమమైన ఒక నాటకరంగాన్ని కల్పించుకొని ఒక్క వెలుగు వెలుగులానికే ప్రయత్నిస్తూ వుంటాడు. ఎవరిమీటింగులు వారే ఏర్పాటు చేయించుకొని ఉపన్యాసాలు దించటం, ఎవరిదండలువారే కొనుక్కొని మేడలో వేయించుకోవటం, ఫోటోలు తీయించుకోవటం, పేపర్లలో వేయించుకోవటం సాధారణ విషయమై పోయింది... పాపం! శర్మ మాత్రం ఇటువంటి ప్రపంచానికి భిన్నంగా వున్నాడు. నిజమైన అవకాశాలు అతని కన్నో వచ్చేయి. వాటిని వినియోగపరచుకోక తప్పిపోయిందే, అతని విద్యార్థిదశలో అనేక బహుమానాలు వచ్చేయి. వాటిని అతడు పరోక్షంగా మాత్రమే తీసుకున్నాడు. శర్మకు రాఘవరావుకు యంత తేడావుంది! వచ్చిన ప్రతిచిన్న అవకాశాన్ని పూర్తిగా ఆలోచించుకుంటూ నిశ్శబ్దంగా ముగిస్తున్నాడు కృష్ణారావు.

రాఘవరావు తనకంటే అదృష్టవంతుడు అనుకోవటం తప్ప ఇంకా విధమైన ఆలోచన చేయలేదు శర్మ.

రాఘవరావు యంత అబ్బహాసం చేస్తున్నప్పటికీ మనస్సులో మాత్రం తృప్తిగా లేదు. అతని దృష్టికి శర్మ ఒక అగాధమైన మహా సముద్రలాగా నిశ్చలంగా వున్నాడు. ఎంత చేసినప్పటికీ, యంతమంది తన్ను భూషించినప్పటికీ శర్మ అంతస్తువేరు. దానిని తను యెప్పుడూ అందుకోలేడు. ఈ సమయంలో అతని మనస్సును యెక్కువగా పీడిస్తున్నది ఈ విషయమే.

ప్రతానికి శర్మ తల్లితండ్రీ కూడా వచ్చేరు. రాఘవరావు చాక చక్కం చూసిన తర్వాత తను కొడుకు వట్టి ఆప్రయోజనకర పోతున్నాడనుకున్నారు.

ఇంటికి వెళ్ళిన తర్వాత తల్లి “ఏ జేనేనా వుద్యోగం - చూసుకుంటే కాని యింకే దుకా పనికిరాడు” అంది.

“ఆ సంగతి నీకు నాకు తెలిసి యేం ప్రయోజనం? వాడికి తెలియాలి కాని” అన్నాడు తండ్రి.

శర్మ యింక అక్కడ నిలబడలేక వెళ్ళి పోయాడు. తిన్నగా కృష్ణారావు యింటికి వెళ్ళేడు. కంపెనీవారి దగ్గరనుంచి యేదో తెలిగించి వచ్చిందనిన్నీ కృష్ణారావు వెళ్ళి పోయాడనిన్నీ చెప్పేరు. అక్కడనుంచి తిన్నగా కౌలు వౌద్యకునిగా మెట్లమీద కూర్చుని తన పరిస్థితిని గూర్చి చాలసేపు ఆలోచించుకున్నాడు. “ఉద్యోగం రాకపోవటం కేవలం తన తప్పే అని అందరూ

యెందుకనుకుంటున్నారో తెలియలేదు వారి కంత తొందరగా వుందో తన కంత కంటే నాలుగురెట్లు యెక్కువ తొందరగానే వుంది. అయితే వుద్యోగం సంపాదించటం యెట్లాగో అది మాత్రం యెవరూ చెప్పరు.”... “ఉద్యోగం రాకపోవటం తన చదువు లోపమే కాని తనలోపం యెంత మాత్రం కాదు.”

ఇంటర్మీడియట్ అవగానే యం. బి. బి. యస్ కాని ఇంజనీరింగ్ కాని చదువుదా మనుకున్నాడు. కాని ఆ రెండింటిలోనూ సీటు రాలేదు. తనకు ఇంటర్మీడియట్ లో వచ్చిన క్లాసుకాని ర్యాంక్ కాని సీటు సంపాదించుకునేందుకు సహాయపడలేక పోయేయి. తనకంటే బాగా తక్కువ మార్కులు వచ్చిన అనేకమందికి సీటు వచ్చేయి. అదీ తన దురదృష్టమే ననుకున్నాడు.

ఈ విధంగా ఆలోచించుకుంటూ ఇంటికి చేరేటప్పటికి చాలా ప్రాధుపోయింది. ఎత్తి పొడుపునటలు మళ్ళీ ప్రారంభమయ్యాయి.

“నీ పనికి భోజనం చేయటానికి కూడా తీరిక లేనట్టుందే?” అన్నాడు. శర్మ పైకి నిశ్చలంగా వున్నా లోపల లోపల కుమిలి పోయాడు. అతని దుర్భరమైన పరిస్థితిని రాజ్యం గ్రహించింది. “శర్మ మీద క్రమేపీ ఆ మెకు గౌరవం యెక్కువైంది.” తన చేతిలో వున్న పరీక్షలు తిరుగులేకుండా పోయినయ్యేడు. ఉద్యోగానికి అదృష్టం కలిసిరావాలి. అందరూ కలిసి నిందిస్తే ప్రయోజనం మేమిటి? మనసు పాడవటం తప్ప? శర్మకు యెంతో ధైర్యం చేప్పింది.

మర్నాడు రాజ్యం పుట్టింటికి తండ్రి పేర పరిస్థితులన్నీ వివరిస్తూ ఒక పుత్రరం వ్రాసింది. తిరుగుటపాలో శర్మ తండ్రికి ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. వల్లెటూరిలో వుండి ఉద్యోగ గ్రహయత్నం చేయటం కష్టమనిన్నీ ఒక వారం రోజులపాటు రాజ్యాన్ని శర్మని తమవూరు పంపిస్తే ఉద్యోగ గ్రహయత్నం చేయ వచ్చునని వ్రాసేడు.

శర్మ కుటుంబంతో సహా ఆ త్రవారింటికి జేరేడు. మామగారు, శర్మని తనకు తెలిసిన పెద్దమనుష్యు లందరికీ పరిచయంచేసేడు. అవసరాన్ని బట్టి వారు ఉద్యోగ ప్రయత్నాలలో సహాయపడగలరని చెప్పేడు.

ఒకరోజు సాయంత్రం పార్కులో పెద్ద బహిరంగ సభ జరుగుతోందని తెలిసి శర్మ అక్కడకు వెళ్ళేడు. అది వెనుకబడిన జాతుల వారి మహాసభ. వెనుకబడిన జాతులవారికి చెందిన మహానాయకులు చాలామంది వచ్చేరు.

శర్మ వెళ్ళేటప్పటికి సభ ప్రారంభమైంది. ఒక ఘంటానకు చెందిన మహానాయకు

‘నెస్టోమాల్’ తీసుకొనుటవలన చాల దారుణముగనున్నది.

పిత్తున ఇంకాను పొంతుబడి తగు సత్తువ నిచ్చు పోషకము. విటమిన్ ‘బి’ కు కూడిది నిరీకరమగు పాలతో కయ్యై వది.

వేదిగా తీసుకొన్ననూ లేక వల్లార్చి తీసుకొన్ననూ కూడ దుచిగానే యుండును.

దుపస్యసిస్తున్నాడు. వారిజాతి వెనుకబడి వున్నదనీ, విద్యలో ఉద్యోగాలలో, ఆర్థిక రంగాలలో వారి జాతికి ప్రత్యేకమైన రక్షణలు కావాలని ఉపన్యాసం పూర్తిచేసేడు. ఇంకొక జాతినాయకుడు లేచి వారిది ఇంకా వెనుకబడిన జాతి అనీ, వారికింకా యొక్కత రక్షణలు కావాలన్నాడు. మూడవజాతి నాయకుడులేచి తాముపై వారి కంటే కూడా వెనుకబడి వున్నామనీ అందరి కంటే యొక్కతగా రక్షణలు తమకే కావాలని వాదించేడు. ఈ సమయంలో ఇంకొక నాయకుడు వేదికమీదకువచ్చి గట్టిగా వుపన్యాసం ప్రారంభించేడు. “ఇంతవరకు తమ కులమువారిని ప్రభుత్వము వెనుకబడిన వారికింద పరిగణించలేదనీ, తాముకూడా వెనుకబడి యుండుటకే నిశ్చయించుకున్నామనీ ఆ విషయమే గవర్నరుకు తెలిగ్రాము ద్వారా తెలియజేయ నున్నామనీ, తమకు కూడా అందరితోబాటు ప్రత్యేకమైన రక్షణలు కావాలని ఈ సభవారు తీర్మానించాలనీ కోరేడు. కాని మొదటి నాయకుడు వెంటనే లేచి మీరు వెనుకబడి లేరన్నాడు. సభలోని వారు కొందరు లేచి మేము వెనుకబడే వున్నామన్నారు. ఇంకొక వైపునుంచి మరికొందరు లేచి మీరు యంతమాత్రం వెనుకబడిలేరు అన్నారు. సభలో పెద్ద అలజడి ప్రారంభమైంది. దానిని అదుపులో పెట్టే శక్తి యెవరికీ లేకపోయింది. యే తీర్మానం చేయకుండానే సభను ముగించి నాయకులు వెళ్ళిపోయారు. శిర్క తనలో “ఇదంతా యోగ్యతలతో నిమిత్తంలేకుండా ఉద్యోగాలు కావాలనే కుమ్యులాల తప్పు మరేమీ కాదనుకున్నాడు. తనకుమాత్రం పుట్టుకవల్ల, యం. ఏ. మొదటి తరగతిలో ప్యాసవటంవల్ల వెనుకబడి వుండటానికి యంతమాత్రం సాన కాకం లేకుండా పోయింది. ఇక తనకు ఉద్యోగం రావటం మెల్లగా ?

శిర్క ఆ త్రవారింటికి వెళ్ళిన ఆరవరోజున తండ్రిదగ్గరనుండి వుత్తరం వచ్చింది విశాలాక్షికి మొగపిగిండు పుట్టేదనీ, ఇంట్లో ఇబ్బందిగా వుందనీ, ఉద్యోగప్రయత్నాలు తీర్వారత చేయవచ్చును కాబట్టి వెంటనే బయలుదేరి రమ్యనమనివాసేడు. ఆ సాయంత్రమే శిర్క గుటుంబంతో సహా బయలుదేరి ఇంటికి జేరేడు.

ఇంటికిజేరినతర్వాత శిర్కకు తన పూర్వపు జీవితం యథాతథంగా ప్రారంభమైంది. అంతకంతకూ దరిభాస్సులు చేయటంకూడా వ్యర్థమనిపించింది. చాలవుద్యోగాలకు దరఖాస్తులుచేయటం కూడా చూసేకాదు. “వాంటేడే కాలమ్ము”ని కూడా చూడటం అసహ్యమనిపించింది. తాను మాత్రం

ఇంటితో సంబంధము లేనట్లు ప్రవర్తిస్తున్నాడు. సాధ్యమైనంతవరకు ఇతరులతో సంబంధంలేకుండా తన గదిలో కూర్చుని యేవేసే పుస్తకాలు దొరికినంతవరకూ చదవటం యెవరేనా మాట్లాడితే ముక్తసరిగా సమాధానాలు చెప్పటం, తన్నుగురించి యెవరు యేమనుకున్నా విననట్లు పూరుకోవటం, ఈవిధంగా ఒక నెల్లొళ్ళు గడిచేడు. ఈ నెల్లొళ్ళలలో యెంతెంతో లేకుండాజేసిన ఆసిన్, తామసవార్త, పెరల్ బక్ వ్రాసిన నవలలు చదివేడు. తర్వాత బెర్నార్డుషా జాన్ గాల్ప్స్ట్రీ డ్రామాలు తెచ్చుకొని చదవటం మొదలు పెట్టేడు. పుస్తకం తెరిచి వుంచినంతసేపు మనస్సుకు శాంతిగానే వుండేది. పుస్తకంమూయగానే మనసును పట్టుకోవటం ఆ సాధ్యంగా వుండేది.

“ఈవిధంగా కూర్చునితింటుంటే యంతకాలం వస్తుంది. ఏదో పైన కొంత సంపాదిస్తే వేస్తీళ్ళకు చన్నీళ్ళన్నట్లు నడిచి పోతుంది కాని” అనేమాటలు గోజా అతని చెవిలో పడుతూనే వున్నాయి.

శిర్క నిద్రవ్యాన్ని తండ్రి గ్రహించేడు. అయితే యేమిచేయాలో ఆయనకు కూడా తెలియలేదు. ఇక ఏవేనా ఉద్యోగాల నిమిత్తమే చేయబడిన ప్రకటనలు కనబడితే ఆయనే స్వయంగా శిర్కతోచెప్పి దరఖాస్తు చేయమనేవాడు.

శిర్క తండ్రి ఒకరోజున ఒక ప్రకటనను తీసికొనివచ్చి దానికి దరఖాస్తు చేయమని గట్టిగా కానించి వ్రాశాడు.

ఆ ప్రకటనను శిర్క జాగ్రత్తగా చదివి యేవేదీలోగా దరఖాస్తు చేయాలో, ఎంత ప్రవేశమునుము చెల్లించాలో, జీతమెంతో, వ్రాయబడివున్నాయి. అన్నీ శిర్కకు తృప్తి కరంగానే వున్నాయి ఐతే ఆ ఉద్యోగానికి కావలసిన అర్హతలు చూడగానే మనసు వశం తప్పుతోందా అనిపించింది. ఒకకులమువారైతే బి.యే. మొదటి లేదా రెండవ తరగతులలో ప్యాసై వుండాలనీ, ఇతర కులాలవారైతే, బి.యే ప్యాసై వుంటే చాలనీ వెనుకబడిన వర్గాలవారికి మాత్రం ఇంటర్మీడియట్ ప్యాసైవుంటే చాలునని వుంది. “దరఖాస్తు చేయటమానటమా ?” అని ఒకనిదయానికి రాలేక పోయేడు. అతని మనసుకు ఒక వెట్టి ఆలోచన తట్టింది. వెంటనే ఆ ప్రకటనను పత్రిక నుంచి జాగ్రత్తగా కత్తిరించి తీసేడు. దానికి క్రిందిభాగములో అచ్చనెజుగల చిన్న కాగితాన్ని అతికించేడు. దానిమీద చిన్నచిన్న అక్షరాలతో “ఇంకా వెనుకబడిన జాతివాడైతే న్యూత్ పైసల్ చాలుననీ, అలవికుడైతే

ఎనిమిదవ తరగతివరకూ చదివివుంటే చాలునని బట్టలు ధరించటంకూడా తెలియని అనాగరికుడైన అదిమనివాసుడైతే చదువు రానివాడైనా దరఖాస్తు చేయవచ్చునని”

వ్రాసేడు. ఆ ప్రకటనను జాగ్రత్తగా మడత పెట్టి ఒక కవరులో పెట్టి యేఅధికారివద్ద నుంచి ఆ ప్రకటన వచ్చిందో అతని చిరునామాకి పంపించేడు. ఈపని పూర్తిచేసి మళ్ళీ తనగదిలోకి ప్రవేశించేడు. కాని అతని గుండె దుడుకుగావుంది. తను చేసినది చాల తెలివితక్కువ పనేమో అనుకున్నాడు. ఈదేశంలో నేకలోట్లు వుండవచ్చును ఈ దేశాన్ని మరమత్తు చేయటం తనంటి అమాయకుని పనేనా? గుండెదడ యొక్కువైంది. తను చేసినపనికి యెంతో

★ ఉద్యోగాలు ★

విచారపడ్డాడు. ఆ విధంగా వ్రాసిపంపించే ప్రయత్నం తనకు యొక్క ఉద్యోగం వచ్చిందీ? తను వ్రాసిన పిచ్చి వ్రాతను ఆ అధికారి చూస్తాడా? ఈలోగానే యెవరో ఒకరు దానిని చింపి అవతల పారవేస్తారు. నిజంగా తను ఒక అనాయకుడే. అందువల్లనే అతనికే ఉద్యోగం దొరకలేదు. అగోజున యొక్క పుస్తకం కూడా చదవలేకపోయాడు. కాలం యేవిధంగా వెడుతోందో తనూ అవిధంగానే బ్రతకాలి. ప్రవాహానికి యెదురుగా వెడితే జడపోయేది తనే కాని ప్రవాహం మాత్రం తోడు.

ఆ సాయంత్రం తండ్రి శర్మ గదిలోకి వచ్చి "దరఖాస్తు పంపించావా?" అన్నాడు. "లేదు."

"యేమి?"

"నేను = ఉద్యోగానికి కావలసినంతగా బెనకబడిలేను" అన్నాడు శర్మ. తండ్రికి విపరీతమైన కోపం వచ్చింది.

"కావలసినదానికంటే యెక్కువగా చదివించటం నాదే తప్పు. చిన్న ఉద్యోగాలు నీకు ఉనికిరావు; పెద్దవి రావు. ఈ విధంగా నువ్వు బాధపడవలసిందే."

ఎల్లాగైతే శర్మచేత దరఖాస్తు చేయించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో ఉన్నాడాయన. శర్మ చేసిన తెలివితప్పు వసని ఆయనకు తెలియదు. కానీ పాగి "అయితే యేమి చేయ దల్చుకున్నావు?" అన్నాడు.

"ఏమీ లేకపోతే వ్యవసాయం చేయ దల్చుకున్నాను."

శర్మ ఇటువంటి సమాధానం చెబుతాడనుకోలేదు తండ్రి.

"నువ్వు వ్యవసాయానికి పనికిరావని నా కేనాడో తెలుసు. నువ్వు వ్యవసాయం చేస్తే గింజ వండదు. పండినా యింటికి రాదు."

"అయితే ఈ సంవత్సరం ఇల్లాగే వుండి వచ్చేదేమో (లా) చదువుతాను."

"నీ చదువుమీద ఇంతవరకూ చేసిన పండగ చాలు" అన్నాడు తండ్రి.

"ఏమైనా సరే ఈ ఉద్యోగానికి దరఖాస్తు చేయకపోవటం మాత్రం ఖాయం" అన్నాడు శర్మ. తండ్రి కోపంగా వెళ్ళి పోయాడు.

కృష్ణారావు కాంపునుండి తిరిగి రాగానే జరిగిన విషయం అంతా చెప్పాడు. సేన్ కేవలం బదులుగా ప్రకటనకొగితాన్నే కొద్దిపాటి సవరణలతో వెనుకకు తిరిగి పంపించేసినచేస్తే తన గుండెల్లో వున్న బరువు సంతా వదుల్చుకున్నాడు.

"భేష్! చాలా మంచి పని చేసేవు. నీలో ప్రేమ వచ్చే నూచనలు యిప్పుడిప్పుడే కనబడు తున్నాయి. ఈ మాత్రం గుండె నిబ్బరం ఇది వరకే వుంటే చాలా బాగుపడేవాడివి. ఇటు వంటి పనులు నేను కోజాకి అరడజను తక్కువ కాకుండా చేస్తుంటాను."

అన్నాడు కృష్ణారావు

ఇంతలోనే రాఘవరావు టైల్‌మీద అతి అటహాసంగా వచ్చాడు. శర్మ దగ్గర అంత సంతోషాన్ని ప్రదర్శించటం ఇదే మొదటి సారి. యెడో పెద్ద విశేషం వుందను కున్నాడు.

సాధారణ మర్యాద వాచకాలైన గుడ్ మార్నింగులైన తర్వాత

"పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ పరీక్షాఫలి తాలు వచ్చేయి" అన్నాడు రాఘవరావు.

"మీ ఇంటిదగ్గరకు వెళ్ళి వస్తున్నాను. నరసారాయణు లిద్దరూ ఒకే చోట వుంటారని తెలిసి ఇక్కడకు వచ్చే" నన్నాడు మల్లీ.

"నువ్వుల్ని చంపక అసలు సంగతేదో చెప్పుదా?" అన్నాడు కృష్ణారావు. ఆ యేమిందితే; మీ దయవల్ల పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనులో ప్యాసయ్యేను. "....." తాలుకా ఆఫీసులో క్లర్కుగా చేసేడు" అన్నాడు నెమ్మదిగా. లోపలనుంచి సంతోషం ప్రేమ తన్నుకొని వస్తోంది. శర్మ తనకంటే యెక్కువ చదువుకున్నాడు. చదువు ముందు పూర్తిచేసేడు. అయితే ఉద్యోగం మాత్రం సంపాదించుకో లేక పోయాడు. ఈ రోజున శర్మమీద నిజమైన విజయాన్ని సంపాదించే ననుకున్నాడు.

శర్మ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ పరీక్షలకు కట్టలేదు. అప్పటికింకా తన కేదో పెద్ద ఉద్యోగం వస్తుందనే ఆశతో ఉన్నాడు. ఇప్పుడా ఆశలు తీరి పోయాయి. పబ్లిక్ సర్వీసు పరీక్షలకు కట్టకపోవటం తప్పకుండా పొరపాటే అనుకున్నాడు. తండ్రి తనను నిందించటములో అర్థంలేకపోలేదు.

"నీ జీవితంలో అతి ముఖ్యమైన సమస్య ఒకటి పరిష్కార మైందన్నమాట -" అన్నాడు శర్మ.

"అయితే నిన్ను మన జిల్లాలో కేయక ఇంకో జిల్లాలో చేసేలేమిరా?" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"నేనే = జిల్లాని కోరేనోయి. మన జిల్లాలో ప్రమాదమైన త్వరగా రావు" అన్నాడు రాఘవరావు.

రాఘవరావు సంతోషం వట్టలేకుండా వున్నాడు. చదువు పూర్తికావటం ఆలస్యమైనప్పటికీ ఉద్యోగం సంపాదించటంలో విజయం తనకే అనుకున్నాడు. ఒకవేళ శర్మ మల్లీసారి పబ్లిక్ సర్వీసు పరీక్షలకు వెళ్ళినప్పటికీ తన కతనిపై నీయియిటి వుంటుంది. ఈలోగా తన యేడిప్యాటి తానీల్లాకో అయ్యే సావకాశం వుంది. శర్మ తనదగ్గర గుమాస్తాగా వుండవలసిందే. నేక విధాలుగా పూహించుకున్నాడు రాఘవరావు. చివరకు ఉండబట్టలేక,

"ఎగిరినో కుండటికంటే తాపీగా వెళ్తే తాచేటిదే విజయం" అన్నాడు.

"నిజమేరా! బదర్! నువ్వు చాలా అదృష్ట వంతుడివి" అన్నాడు శర్మ.

కృష్ణారావుకి మాత్రం రాఘవరావు మాటలు ఏమాత్రం నచ్చలేదు. "శర్మకి రాఘవరావుకి పోలికకొడికి చిన్న గుమాస్తా గిరి రాగానే యింగుడి సింహాసనం సంపాదించినట్లు సంతోషిస్తున్నాడు." అనుకున్నాడు ప్రేమమాత్రం.

"నీ ఉపమానం ఇక్కడ యెంతమాత్రం సబబుగా లేదు. కేవలం ఉద్యోగం సంపాదించటమే జీవితంయొక్క విశేష లక్ష్యం అనుకుంటే విజయం పూర్తిగా నాది. మూడేళ్ళనుంచి నెలకు మూడువంతుల చొప్పున తెచ్చుకుంటున్నాను కానీ నే నెప్పుడూ నీలాగ అనుకోలేదు. చదువుకున్న వాడి విలువవేదు" అన్నాడు కృష్ణారావు.

"ఏదో సరదాగా అన్నాను. నీయిన్ గా తీసుకోవద్దు" అన్నాడు రాఘవరావు.

"నేనూ అంతే" అన్నాడు కృష్ణారావు. శర్మకి ఈవిధమైన ప్రసంగం యెంత మాత్రం యిష్టంలేదు. ఎవరి అదృష్టం వారిది. నిజంగా రాఘవరావు యెన్నో విధాలుగా తనకంటే అదృష్టవంతుడు. దానిని కాదనటానికి వీలేదు అనుకున్నాడు.

తర్వాత ప్రసంగం కొంత సరదాగానే నడిచింది. రాఘవరావు మాత్రం తన ఉద్యోగాన్ని పూహించుకుంటూ తన భావిజీవితంలో చేయదల్చుకున్న పనుల్ని గురించి యేవేనో చెబుతున్నాడు.

"వెట్టివాడు. ఉద్యోగమంటే యేమిటో అనుకుంటున్నాడు" అనుకున్నాడు కృష్ణ

Sastry's HOTEL

శాస్త్రిస్ హోటల్

వి. పేట, తిరుపతి నగరం
జనచేయ్యండి.

రావు. తర్వాత ముగ్గురు మిత్రులు ఆపూటకు విడిపోయారు.

రావువరావు ఉద్యోగం వార ఒక గంటలో ఆ వూరంతా పోకిపోయింది. రావువరావు తండ్రి శర్యయింటికి యేదోపని కల్పించు కొని దజనుపాగు వచ్చేడు. వచ్చి నవ్వుతూ ఒక ఆరగంటసేపు రావువరావు భరిష్టమైన గురించి అతని తెలిగితేటలు గురించి ఉపన్యాసంచేసి వెడుతున్నాడు. ఆనోజంతా ఆయన వీధిలో నేతప్ప యింట్లో లేడు. ఎవరికైనా ఉద్యోగం రాకపోతే అది వారిలోనే కాని మఱేమీ లేదన్నాడు.

రావురావు విషయం అసలు చెప్పక్కర్లేదు. శర్యకి పుస్తకాలు దుబ్బటం మాత్రమే చేతనానుకూని లోకజ్ఞానం యేమాత్రం లేదనీ, అందుచేత అతనికి యేభద్యోగంచేసే అర్హతలేదనీ, అంతేకాని ఈభారతదేశంలో ఉద్యోగాల కొంతమాత్రం కొరతలేదని కూడా చెప్పటం మొదలుపెట్టేడు.

ఇక రావువరావు భార్య గిరిజను ఆరోజు స్నానం తరుగుతున్నట్లుంది. ఏదోవిధంగా తెలిసిచేసుకొని రాజ్యానికి ఈ వార స్నానంగా చెబుతేకాని ఆమెకు తృప్తి గాలేదు. రాజ్యానికి ఈవార తెలియదని కాదు. యేదో ఒక మిషమీదవెళ్ళి ఆమెకు తనే స్నానంగా చెప్పాలి. ఆమెయాన్ని ఆమె యేవిధంగా గ్రహిస్తుందో తెలుసు కోవాలి. ఇక రావువరావు తల్లిసంగతి వేరే చెప్పక్కర్లేదు.

మొత్తమీద ఆ యింటిలోవారందరికి ఉద్యోగం సంపాదించిన రావువరావు ఇండియా సామ్రాజ్యాన్ని సంపాదించిన రాబగు కైయివులాగ కనపడెడు. వారొక డిన్నర్ పార్టీ యేర్పాటుచేయాలని నిశ్చయించు కున్నారు. సందర్భంలోనే రావువరావు తమ్ముడు లక్ష్మణరావు ఉపనయనంకూడా జరిపించి పెద్దయెత్తున ప్రయత్నాలు చేసేడు.

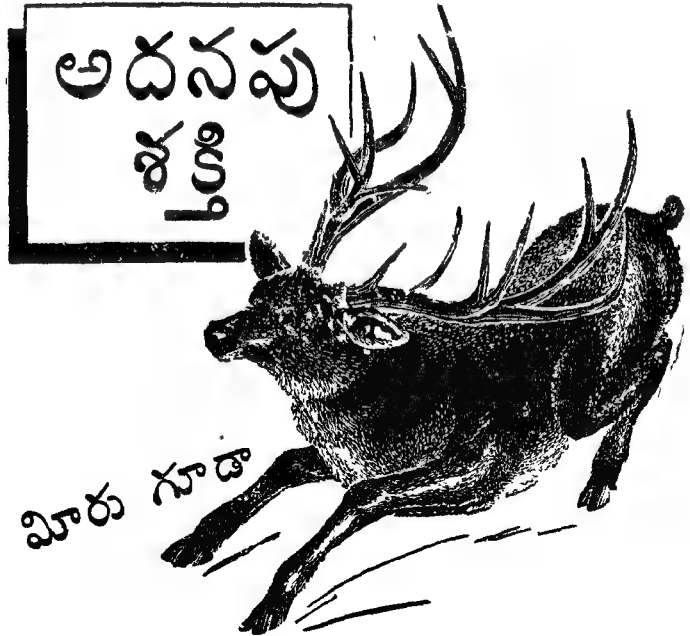
రాజ్యంమాత్రం ఆనోజున మనసులో యెంతో నొచ్చుకొంది తన భర్తకంటే తక్కువ చదివినవారికికూడా ఉద్యోగాలు వచ్చున్నాయి. శర్యకు ఉద్యోగం రాకపోవటం గ్రహచారమేకాని మఱేమీ కాదనుకుంది.

శర్యయింటికిరాగానే రాజ్యం “కరణం గారి అబ్బాయి రావువరావుకి ఉద్యోగం వచ్చిందిట” అంది.

“సంతోషం” అన్నాడుశర్య. ఇక మిగతా వారెవరూమాట్లాడలేకపోయారు. శర్యతండ్రి మాత్రం “వీడికి రావువరావుకి పోలికక్కడా? వాడికున్న లోకజ్ఞానంలో పదవవంటు కూడా లేదు మనవాడికి” అన్నాడు. శర్య తల్లికిమాత్రం ఈమాటలు నచ్చలేదు. “పోనీ

లేదురా. ఇంతోటి గుమాస్తాగిరి రాకపోతే పోయింది. మనవాడిది పెద్ద చదువు. చదువుకున్నది యెప్పుడూ వ్యర్థంకాదు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పెద్దవుద్యోగం వచ్చి

తీరుతుంది.” అంది. పైకి ఈమాట అంది కాని లోపల ఆమెకు బాధగానేవుంది. యింట్లో అసలు యే బాధా లేకుండా వున్నటు కనిపించింది ఒక శర్య మాత్రమే:

వాటర్ బరీస్ కాంపౌండుతో పొందండి.

శక్తివంతంగా ఉండండి....వ్రతిరోజు మీ ఆహారంతోపాటు వాటర్ బరీస్ కాంపౌండును తీసుకోండి! మిక్కిలి దుచికరంగా ఉండి ఉత్సాహమును కల్గించు లావక్ అది....అదనంగా శక్తిచ్చుటకు సహాయకారిగా నిరూపించబడినది. అలసద, దగ్గు, పడినెములను నివోదించుట కవసరమగు ప్రధాన పుష్టికర ద్రవ్యములన్ని వాటర్ బరీస్ కాంపౌండులో ఉన్నవి. శరీరమును దిట్టపరచుటకు, చిన్నలకు పెద్దలకు వ్రత్రాయుధం వంటిది.

వాటర్ బరీస్ కాంపౌండ్

మీ ముఖము శక్తివంతులుగా మారుచును

M.S. 20-59

ఉద్యోగాలు

కరణంగారి యింట డిన్నర్ పార్టీకి ఆహ్వానాలు వచ్చేయి. మొదట కృష్ణారావు డిన్నరుకు రావన్నాడు. వెళ్ళకపోతే బాగుండదన్నాడు శర్మ. మొత్తం మీద వారు వారి కుటుంబాలతో సహా డిన్నర్ పార్టీకి హాజరయ్యారు. రాఘవరావు చాల ఉత్సాహంగాను, చుట్టుకుగాను తిరుగుతున్నాడు. ఏమూల చూసినా అతనే కనబడుతున్నాడు కృష్ణారావు శర్మలదగ్గరకువచ్చి “మొహమాటం పడకుండా కావలసినవన్నీ అడిగి వేయించుకోండి” అని పక్షపక్ష హెచ్చరించి వెళుతున్నాడు. ఇక పెద్ద వార్షికోత్సవంలో కూర్చున్న రాఘవరావు తండ్రి కరణంగారు రెవెన్యూ డిప్యూటీ మెంట్ ఉద్యోగమంటే యేమిటో, దానికి యెంతో హోదా వుంటుందో సవివరంగా చెబుతున్నాడు. తమవాడు గుమాస్తాగా ప్రవేశించినప్పటికీ బి. యే ప్యాస్ చేయించుకుంటే ప్రమోషన్లు బహు శేరికగా వస్తాయన్నాడు. “ఒక్క ఐదేళ్లు ఓపిక పట్టేమంటే తాస్తిలారై కూర్చోవచ్చు” అన్నాడు అందులో రాఘవరావులాంటి చుట్టుకైనవాడికి ప్రమోషన్లు మరి శేరిక. రాఘవరావు సంపాదించినది గుమాస్తాగిరి అయినప్పటికీ వారి ఉహనాలో అప్పుడే డిప్యూటీ కలకరై కూర్చున్నాడు. డిప్యూటీ మెంట్ పరీక్షలు పాస్ అవటం మాత్రమే ఇక ఆలస్యం. కరణంగారు “ఇలానావారు గుమాస్తాలో ప్రవేశించి పదేళ్లలో డిప్యూటీ కలకరైయ్యారు. ఇంకొకరు పన్నెండు సం

వూర్తికాకుండానే జిల్లా కలకరైయ్యారు” అని యెంతమంది గుమాస్తాలు కలకరైయ్యే సంఖ్యాపూర్వకంగా ఉదాహరణలతోటి ఋజువు చేస్తున్నాడు. వచ్చిన ఆతిథ్యం లందరూ కూడా, రాఘవరావు డిప్యూటీ కలకరై రవటానికి ఆశ్చర్యం అలస్యం లేదు” అన్న ప్రతిపాదనను ఏకగ్రీవంగా సమర్థించినట్టే కనపడ్డారు.

జీవితంలో ఆరితేరిన కృష్ణారావు ఇవంతా ఒక విశోదంక్రిందా, శర్మ “ఈవిధంగా ఆనుకోవటం సహజమే” అన్నట్టుగా భావించేడు.

అడవారి పంక్తిలో గిరిజా, గిరిజ అత్తగారు, చేసే కోలాహలానికి హద్దు లేకుండావుంది. “డిగ్రీలు వుండగానే సరాయేమిటి, వుద్యోగం లేకపోయింది తర్వాత” అన్న మాటలు రాజ్యానికి తరుచు వినిపించేయి. ఆ మాటలు విన్నప్పుడల్లా మనసు చివుక్కుమంటుంది “తనకంటే ఎక్కువ చదివినవారికికూడా ఉద్యోగాలు రాని సమయంలో రాఘవరావు ఉద్యోగం సంపాదించడంలే అతనిలో వున్న ప్రతిభ కాకపోతే మరేమిటి?” అక్కడకు చేరిన వారందరి అభిప్రాయమూ అట్లాగే వుంది. “పాపం! మీవారికింకా వుద్యోగం రాలేదా?” “తెలివైనవాడే! ఉద్యోగం యెందుకు రాలేదో?” అనే ప్రారంభపు మాటలు కూడా విసపడ్డాయి. ఈ ఊరడింపులు రాజ్యం, రాజ్యం అత్తగారి బాధ యెక్కువ చేయటానికి మాత్రమే ఉపయోగపడ్డాయి. అక్కడ వున్నంతసేపు వారికి ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్టు వుంది.

మర్నాడుదయం కాంపుకి వచ్చి కూర్చున్న కృష్ణారావు శర్మ యింటికి వచ్చేడు. శర్మ తండ్రికి కృష్ణారావు సావాసం యెంత మృతం యిష్టంలేదు. శర్మ లోపాలన్నీటికి కృష్ణారావు కారణం అని అయిన నమ్మకం. అయితే కృష్ణారావు ఉన్నంతసేపు శర్మ ఈ మానవ ప్రపంచంలో వున్నట్టు కనబడలేదు. అందుచేత కృష్ణారావును చూసి లోపల గొణుకోవటమే కాని పైకి ఏమీ అనేవాడుకాదు. ఆరోజున “మీ కంపెనీలో యేదోనా వుద్యోగంవుంటే మావాడికి యిప్పించవోయి!” అన్నాడు.

“ఇటువంటి కంపెనీ వుద్యోగాలు శర్మ లాంటివాడికి కావు. చదువు సంధ్యా లేని నాబోటివాడికి మాత్రమే” అన్నాడు కృష్ణారావు.

“అచ్చంగా మావాడి అభిప్రాయమూ

అంతే. అందుచేతనే ఏ వుద్యోగంలేకుండా పోయింది.” అని వెల్లిబిడెడు. కృష్ణారావు మాట్లాడి లేడు. తర్వాత శర్మ లోపలి నుంచి వచ్చేడు. మాటల సందర్భంలో కృష్ణారావు “నిన్న రాఘవరావు వరస చూస్తే నీకు ట్రైన్ లో తటస్థపడ్డ అవకాశం దిక్కి అట్టే నేడా లేదనిపిస్తోంది. ఏదోనా నేడా వుంటే అది అంశాలలో మాత్రమే” అన్నాడు. తర్వాత అక్కడ నుంచే బస్సుక్కి వెళ్లిపోయేడు. రాఘవరావు కూడా వెళ్లి తన పనిలో జేరేడు.

తర్వాత ఒకనోజున రంగారావు దగ్గర నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది చూడటం తిండినో ఆనోగనో పాడవుతోందనీ, అందుచేత విశాలాక్షిని నీసుకొని వెళ్ళదలచినట్టూ, అందుకు సిగ్గుగా వుండకలసిందనీ చాసేడు. ఆ వుత్తరంలోనే తనతో బియ్యం ప్యాకెట్ నీ హితు డొకాడు. కాతేజీలో ట్యూటరుగా పనిచేస్తున్నాడని అతడు కారణాంతరాలచేత గూడు నెలలదగ్గరకు శలవు వెళ్ళున్నాడనీ శర్మ దరఖాస్తు చేస్తే తాత్కాలికంగా వుద్యోగం గొరగవచ్చనీ కూడా చాసేడు ఆనోజే శర్మ దరఖాస్తు పంపించేడు.

వానోనోజున రంగారావు వచ్చేడు. విశాలాక్షి యే నోజు కానోజే తొందర పడుతోంది వెల్లిబిడటానికి. మర్నాడే రంగారావు విశాలాక్షి పిలుపు వెల్లిబిడేడు. వాళ్లు వెళ్ళగానే సందడి చూరిగా నగ్గి యింతా గిన్నపొయింది ఇక సువూళ్ళో వుండటం అసాధ్యమవుతున్నాడు శర్మ.

అప్పడవకాస్త రెండునోజులలో శర్మని కాతేజీలో ట్యూటరుగా నియమించినట్టు ఒక వారంరోజులలో పనిలో జేరాలని కాతేజీనుంచి వుత్తరువు వచ్చింది. దీనితో శర్మకి ఉద్యోగపు సమస్య తాత్కాలికంగా తీరింది కాతేజీవున్న వూళ్ళోనే రాఘవరావు తాలూకా ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నాడు. రాఘవరావుకు నెలవనే ఒక ఉత్తరం చాసేడు. ఆ వూళ్ళోవున్న కాతేజీలో ట్యూటరుగా వుద్యోగం వచ్చిందనీ, ఆ వూరు తనకు క్రొత్తకాబటి మొదటి రోజుననే తనకు అతిథ్య మియ్యకలసిందనీ చాసేడు. కాని రాఘవరావుదగ్గర నుంచి యే విధమైన సమాధానమూ రాలేదు. కృష్ణారావు పిలిచి కోడుకోకాదు కాతేజీలోనే చదువుతున్నట్టు అతను కాతేజీ హాస్టల్ లో వుంటున్నట్టు శర్మకు తెలుసు. అతని రూంలో బసచేయవచ్చునవున్నాడు శర్మ. ఒక నుంచినోజు సుము హాస్టల్ లో బయలుదేరి వెళ్ళేడు శర్మ.

[ఇంకావుంది]

కేశ సంపదకు

రీటా

బొందూ దేశ మంత్రీలూ దారకును

ఏది స్వర్గం ? ఏది నరకం ?

అంకారం నలుడెసలా క్రమ్యు కొంటున్నది. బుద్ధిదీపాలవెల్తుల్లో కొన్న పచారీసరుకుల మాటల్ని సెంథీ దుకాణాలనుంచి మోసుకొస్తున్న సుబ్బయ్యకు అరికాళ్ళలో గ్రమ్మకుంటున్న గతుకులరోడుమీది ములుకులాటితాళ్ళు, బుర్రలో ఆలోచనలరాపిడికన్నా అధికం కాగా, సంచి నొకమాటు దింపి బీడిని నోట్లకి కూరుకొని, మెడవంచి - అగ్గిపుల్ల గీతాడు. బుస్సుమని మండి బప్పమని చలిగాలి విసురుకు ఆరిచక్కాపోయింది చలికి గుండెలు గజగజలాడాయి. చెవులు శీతగాలి పోసుగుని ఆరుబయలు నడిపిథిలో నిలవటం కష్టమనిపించినప్పుడు సుబ్బయ్య తన్ను గూర్చి దీనిగా పూహించుకోబోయి కృత్యుడు కాలేక - 'అప్పుడే నేనా యామారు పూలు ముప్పరు - పుల్లెస్యెట్టు కొనుక్కుంటాను' అని తనలో తాను గొణుక్కున్నాడు. వెంటనే దుస్వప్నంలా దండన చేలాడేసి పుంచే తోలులా మాసినచొక్కాలు మున్ను గొటిన పంచెలూ - అలుగుడ్డాటి చీరతో - రేగిం జాతు, పెంకులాటి నల్లటి ముఖం, తెల్లగా మెరిసే గెండు పారకళ్ళతో - పూరింతి గొంతుక చేసుగుని పిల్లల వీపుల మీద పిడకలుచరిచే భార్య, వాళ్ళ అనైక్య అసంబద్ధ గోదానస్యనులూ స్వల్పతికి రాది టంతో సుబ్బయ్య ఆకారాన్ని మాడ్చుకోసాగాడు. ఆఫీసులో సుబ్బయ్య సెమ్యు దస్తుడు. పాపం అమాయకుడు వొకరి జోలికేపోడు. భార్యమందు ఆకారం రంగు ఫీరాయిండుకుంటుంది. లొంగని పరిస్థితులు తిరగబడి ప్రశ్నించే కాలం, అసమర్థత - ఆదాయంతో సంబంధంలేని వ్యయం, అడక్కుండా పుట్టుగొచ్చే పిల్లలూ సుబ్బయ్యను మార్చేకాయి. ఇది తెమ్మన్నప్పుడుగాని, యివాళి యాఖ్యాపెట్టాలనిగాని భార్య తన నోటసుకు తెచ్చేమందు ఉభయలూ కాటాడు కోవలొనికి సంచి దులయే పుండాలి. సుబ్బయ్య ముంగు వింటాడు. ముఖం మాడ్చుకుని తన అసమర్థతను ప్రకటిస్తాడు. యావత్తు అప్యల జాబితాను వగ్గుజెప్పి తరవాయి ఆత్మహత్యగా నూచిస్తాడు. ఆ మహాయోధులు పసుపుకొమ్మ గట్టితనం 'ప్రింగుమనె సర్వమంగళే, మంగనూత్రము నెంతమంది సమృద్ధి' అన్నట్లు యేమైనా తప్పుడనే భావం వెలిబుచ్చటమూ సుబ్బయ్య

పుత్రియం ఝాడించి జంప్యం (తెంపు గు నెవరకూ అర్థాంగి వంశక్రమాన్న సరించి తిద్దూ బజారుకు వెళ్లి కిక్కురుమనకుండా ఆయా సామాగ్రి తెచ్చి పడెయ్యటం మామూలు. ఈ నరకంలాటి సంసార కూపంలో సుబ్బయ్యకు అర్థాంగి ముఖం సింహస్వప్నమైనపుడు, ఆఫీసులో పది గంటలనుంచి విడు ఆరువరకూ గడిచేకాలం సారాయికన్నా మత్తు కలిగించేదిగా - ఆ ఆఫీసులో నిత్యమూ ఖర్చుగా దొరికే చివాట్లూ, నక్కవినయాలు, దొంగదండాలు యీ నరకసదృశమైన యింట్లో జీవితాన్నుంచి ఆ ప్రాణిని యేదామడల దూరం తీసుకెళ్లి విడచి పెట్టగా మళ్ళీ యింటిగుమ్మం త్రొక్కటానికి సుబ్బయ్యమనస్సు బడి పిల్లవాడిలా చేచీలు పెట్టేది.

పురానం - ముప్పన్నాని పుర్రు

పిల్లలకు యింట్లో సుబ్బయ్య భార్య తిండి యొక్క అసమర్థతను వెయివిధాలుగా నూరి పోసేది. సుబ్బయ్య చేతిగాక కాళ్ళు సాచి నోరువెళ్లి పెట్టినప్పుడు తను యెన్ని విధాలుగా తెలిచి తేలుల్తు ప్రదర్శించి సరుకుకి సరుకులు డబ్బుకు డబ్బు పుట్టించుగొచ్చినదీ, చిలవలూ పలవలూజేసి చెప్పగొచ్చేది. పిల్లలకు రోగాలువచ్చినప్పుడు తను యేవిధంగా గుండె ధైర్యం ప్రదర్శించినదీ, సుబ్బయ్య నీళ్ళు కారుతూ గ్రుడ్లప్పజెప్పినప్పుడు ఆడి పని మగపని తానే ధైర్యంగా ముందుకొచ్చి చక్రం త్రిప్పి యెట్లా అడ్డువేసినదీ కూతుళ్ళకు వర్తించి చెప్పేది.

గతంలోకి తిరిగి చూసుకున్నప్పుడు తాము సాధించిన విజయాలేమీ గోచరం గాకపోగా సుబ్బయ్యా - అతడి భార్య ఉభయలూ తమజీవితాల్లోని 'అసంతృప్తి'కి చొక్కర్నొకరు భాస్వలుగాయెంచుకుంటూ - 'యెది తమతోగాని అంతరికాదనీ వచ్చే జన్మకైనా యింతకలగాలనీ' సృష్టికర్తను ఆమాయకంగా వేడుకొంటూంటారు గోజాలు గడుసున్న కొద్దీ సుబ్బయ్య భార్య - తనవిడలు తిండివలె అసమర్థలూ - దురదృష్టహీనులూ గాకుండా - ప్రయోజకులూ జీవితంలో సుఖపడేవాళ్ళు కావాలని నిత్యమూ తపించి పోయేది.

సుబ్బయ్య మెదిడు 'ఆకస్మాత్తుగా వరించి వచ్చే అద్భుతం' కోసం కాసుగుని కాసుగుని 'సుఖపడే తీయటి కలల్నూ - గాలిలో మేడల్నూ' కట్టుకుంటూ నిరాశ నిస్పృహ అన్నది దరితరనీయకుండా - 'యెదిగో అవ్వాలి కాకపోయినా శేషన్నా కలసి వస్తుంది' అన్న ఆశమీది బ్రహ్మాండమైన పందిరి వేసుకు కూర్చున్నది

సుబ్బయ్య భార్యకు మరోదీమా - ఇటీవల ఆమెను యేమీ పల్లెత్తుమాట అనటానికి వీలులేకుండా చచ్చిపడింది సుబ్బయ్యకు అవస్థ. ఒకప్పుడు యీ మనిషికి యేదన్నా రోగంవచ్చి వాతాత్తుగా చచ్చి పోగూడదా - తల్లిలేని పిల్లలని తలొకరూ తెచ్చి పెంచుకుంటాడు - యీ యుంధూటం ఎలా వచ్చినది అలా తెగిపోతుంది, ■ నేమో కాస్త విచారం పోయేటందుకు గీతా పారాయణ అదీ మొదలు పెట్టవచ్చు అని పూహించాడు. అప్పుడే తనభార్య గతించినట్లు - తను పిల్లల్ని అడిగో అమ్మ అని ఆకాశంకేసి చూపించి మరిపించటం కొంతకాలానికి పారబాటున యెవరైనా మళ్ళీ పెళ్లి ప్రసంగం యెత్తకుండా గడ్డంకూడా పెంచినట్లయితే ఆఫీసులోకూడా అయ్యోపాపం సుబ్బయ్యకు ఎంతైన రాగ్యం? అని నలుగురూ అదోలా చూడ్డం - అప్యలవాళ్ళకేసి తనుమానీ చిరునవ్వు నవ్వినపుడు 'అయ్యో పంతులుగారూ మీ సామ్యు ఎక్కడకు పోతుందండీ - ' అని విషపునవ్వులు నవ్వటం వాళ్ళు అన్నీ పూహించుకొనే లోపునే 'భోజనానికి లేస్తారా? అని ఆ పారపట్టి, తగూగడ్డమే వారి దాంపత్యాని! సహజ ధర్మమైనట్లు మాడ్చుగున్న ముఖంతో ఆ యింటావిడి కనపడంతోనే - 'యేమిపాపపుటాలో చని' అనిపించి మనస్సు కాస్త నొచ్చుకునేది భోజనానికి కూర్చున్నప్పుడు. నిజంగా సుబ్బయ్యకు అసహితపా ఆమాత్రం మనస్సు నొచ్చుగోకపోతే అది చాలా శుష్కమూ శూన్యమూ ఆనంద భరితమైన దాంపత్యమనే చెప్పాలి. విభివకాత్తూ సుబ్బయ్య మావగారు యేకళ సున్నాడో పెద్దమనుమరాలికి తన చేతుల మీద ముడి పెట్టానన్నాడు. సుబ్బయ్య భార్య దిక్కుమాలి లోభిమండవాడని ఆడిపోసుకున్న సంగతే మర్చిపోయి తిండికి చేతిలో యెముక తక్కువన్నంతవరకూ పొగడి ఆ కార్యం కాస్తా అయిందనిపించుకుంది.

★ ఏది స్వర్గం? ఏది నరకం? ★

వెయ్యిన్నుటపడవోరి చ్చి అమ్మడుకు పెళ్ళిచేశారు. పైన ఖర్చంతాకూడా ముసలాయన బాక్కుసంలాంచే తీసి యిచ్చాడు. సుబ్బయ్యపనల్లా దర్జాగాపిటలమీద కూర్చోవటమే. ఆరోజు ఆ పొరపల్లవిడముఖంలోని గొప్పను సుబ్బయ్యమాసి యార్ద్ర చెందకపోలేదు. ముసలాయన కింత పుదారతయొక్కద్దుంచి వూడిపడిందా అంటే - చాక్లో చిన్నకిటుకు యిమిడి వుంది. చాక్లె నమ్మేవారైతే అమ్మడి అదృష్టం అని సరిపుచ్చుతారు. చెనకటికి ముసలాయనకు గొప్ప జబ్బు చేస్తే - అప్పుటికి సుబ్బయ్యభార్య చూలాలి. ఖరవా లేదయ్యా మనుమదో మనుమరాలో పుట్టే చాక్లా బ్రతుకుతావు. అన్నాడు లోకులు. అమ్మడు పుట్టింది. ముసలాయన తన ప్రాణాల్ని పుచ్చుకోకుండా వదిలినందుకు మనుమరాలికి పెళ్ళి జరిపిస్తానన్నాడు. అప్పుడే అన్నాడు సుబ్బయ్య తాపీగా 'ఆడినమాటను దప్పిన...' అంటూ, ఆ కాస్త

విశ్వాసం కనబర్చారు పెద్దలెవున్నందుకు. సుబ్బయ్య అంటాడు - 'చచ్చే వాడికి ప్రాణం పోసింది - ఆయనేం పూరితే యిచ్చేదా...' అని. సుబ్బయ్య భార్య 'పోనో పొమ్మంటే - మీరేంచేద్దురు? కూర్చున్నచోటునుంచి లేవలేని రకం... అయ్యా నాలేరివి? ఆమాత్రం సందర్భంకూడానా...' అని నాలుక జార్చేసింది. ఈ తగవులు యీలా వుంటుండగానే సంవత్సరం పోయింది. అమ్మడు పైటలు మార్చింది. చింతపువ్వు పూసింది. కాలమా మనుష్యుల్లో వచ్చే మార్పును గుర్తించే జ్ఞానం సుబ్బయ్యకు పోయింది. ముసలాయన తూర్పారబడ్డా - అనతలవాళ్ళు వొక్కమాలైసా పిల్లన్నీ పండగలకు తీసుకెళ్లేదని అనుకుంటున్నారని - వ్రాశాడు. సుబ్బయ్య భార్య తెనుని అడిగింది. ఇద్దరూ కాల్చాడుకున్నాక - సుబ్బయ్యే వోడి పోయాడు. అమ్మడు కిటికీదగ్గర కూర్చుని

మోకాళ్ళమీద తల ఆన్చి వెక్కి వెక్కియేడుస్తున్నది. 'నేను చచ్చిపోయానా అమ్మా' అంటూ సుబ్బయ్యభార్య దీర్ఘాలు పెట్టింది. పెద్దూనే ఏమాళ్ళకు ముద్దాము చ్చుటానూ - నీ ఖర్చుం నా ఖర్చుం - అని భర్త ముఖంకేసి ఒకమాట చేతుల్ని తిప్పింది. సుబ్బయ్య నిర్విణ్ణుడయ్యాడు. అమ్మడుని బ్రతిమాలుకున్నాడు - 'మీ ఆయనకు రిస్సు వాచి - నీకు మంచి వీర' కొనిపెట్టాడుగా అని. ఇంతలో సంక్రాంతి వచ్చింది. సుబ్బయ్య సరుకుల్ని మోసుగొస్తున్నాడు, పెద్దన బీడి యిట్టే వెలిగి యిట్టే ఆరిపోతుంది. అగ్గిపుల్లలు దండగ. చారిన మొలిచినట్లున్న నూదులాటి రాకు నడవని చచ్చేట్లు లేవు. ఇంట్లో పెళ్ళాం బ్రతకనిచ్చేట్లులేదు, చేతవలసినవి చేరవెయ్యకపోతే.... 'హరి భగవాన్! ఈ డిస్పాచ్చరు గిరి యివ్వకపోతే మరో సుఖవడే డబ్బుగలవుదాగం...' భగవంతుడు, నీలాటి దరిద్రులు లక్షలూ కొల్లసంఖ్యమీద అని చిరునవ్వు సవ్వతాడు. 'పోనీ లాటరీ - ఫజిల్లు - D21-C 19 ...కుర్రప్పంచేలు...' ఆఖరికి యేసి నీ చూలో నన్నా దూరితే - అదృష్టం బావుండి గొప్ప హాస్యనటుడైతే...' అప్పుడుకూడా ఫలానా సుబ్బయ్యభార్య నుంతు అదృష్టవంతురాలు! అంటారు. చా - చానిముఖమే...పిల్లలు...పిల్లలు...వాళ్ళన్నా గొప్పవాళ్ళు కావాలి. యేముందీ? చేతులో యేదో యెవరికీ వుండనిచోట వొక బ్రహ్మాండమైన రేఖవుంటే...బస్...యిక వాళ్ళ అదృష్టం, యేమన్నా కావచ్చు. సుబ్బయ్య చేపలా గారితని జీవిస్తాడు. ఇంటిదగ్గర భార్య రొట్టానూ వేధించుకుంటుంది, తెల్లారి తే పండుగ - అల్లుడు గాడు తిన్నగా వచ్చి యేడనకూడదు. ఈ చరిలో ప్రతిబండికి కుర్రపెద్దనను తిప్పివట్టు తిరగమంటుంది. కాకికేం తెలుసు నైజో అనాలిసెన్. రాత్రి పండ్రెండు గంటలకు ఎముకలు కొరికేవరి. పెద్దన బీడి ఆరిపోతూంటే...యీ నూదులాటి రాళ్ళను తొక్కుకుంటూ స్తేషనుకు పడిపోవారి. ఏనిట్లో భతనకు వచ్చిపడింది? ఈమినప్పప్పు నానదోసి కొరివిదయ్యంలా కొటిముండు కూర్చుని అర్ధరాత్రివరకూ దుబ్బుతుండి గావల్లు. సుబ్బయ్య గడవయెక్కి పొడం యింట్లో చూచేసరికి యింట్లో తెల్లటి పొడవకుక్క రెండూ సమీపంగా వచ్చి...రహస్యంగా నవ్వుతూ... 'పోనం ఆర నొక్కడే యింట్లో

మేమాల
చాటునుంచి తొంగి
చూడేవంద్ర వింబంకన్న
కేశవర్ధన్ పాడుకమా అంగా ఏదిగన
కుంతలా చాటునుంచి దోబాడతాడే
తీం వదనవింబం అత్యంత చునోహత
మైనది. కేశవర్ధనిని వాడి
కొరివసాందరాన్ని పెంపొందించుకొంది.

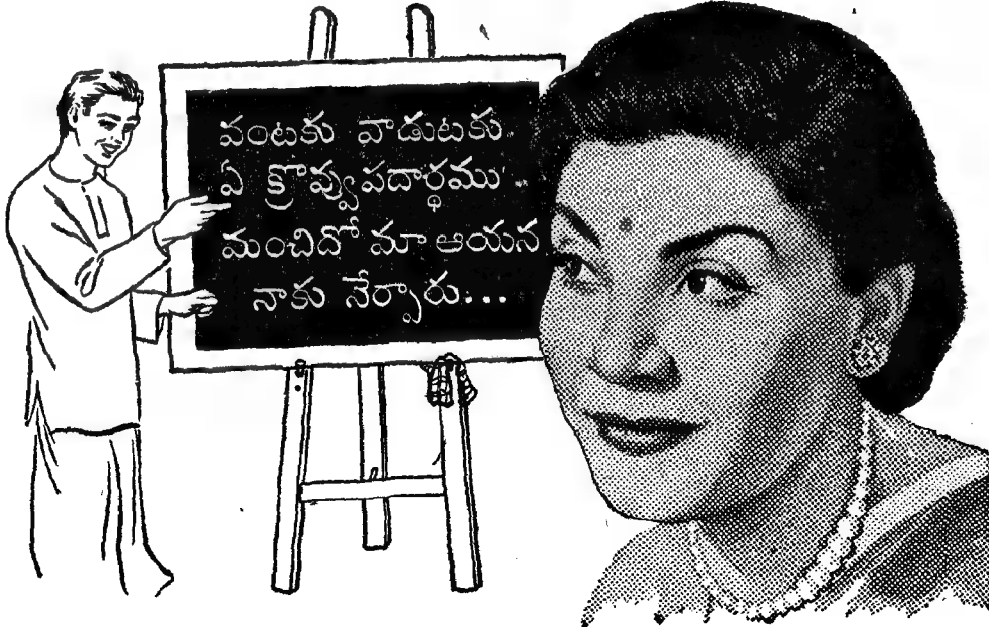
కేశవర్ధని త. 14 మోరెఫా త. 14 అంధు దీర్ఘకల్ప పరివ్రాత.
ఈ నొక ఇండియా కెమికల్స్. ప్రాంత రోడ్. కోయింట్లూరు ప్రాంతం.

వెతుక్కుంటూ... అశ్వద్ధామ హతః కుంజరః
అన్మల్లయింది.
“కేరసనాలు దీపం ధిగ్ ధిగ్ మంటూ
చిందులు త్రొక్కుతోంది. వసవలో మడత

మంచమీద మానవాకారం... ఒక రిద్దరు
పిల్లలు చీకట్లో ఆతడి ఘోర్లాలమీద
సర్క్లస్ ఫీల్డు కానిస్తున్నారు.
“ఒక్కో - ఎప్పుడూ...” మాట పెగిలి

వచ్చింది సుబ్బయ్యకు...
“అంతా కులాసా...”
అల్లుడు బూడ్పులు విప్పగంటూ జుర్ర
టకాయించాడు. సుబ్బయ్యభార్య అందు

ధరంకయు ఎక్కువగావున్న ఈరోజులో ఎక్కడక్కడ
మిగల్గుగంవో అడ్డడక్కడ మిగల్గుడానికి చూస్తుంటాను.
మొన్న మా ఆయన ఈలా అన్నారు: “నేను ఈవాళ్ ఇంటి
పొమానులను కొనుక్కొని వస్తాను.” నేను వరే అన్నాను,
ఆయన బజారునుండి ఒక 10 పౌనుల డాల్లా వనస్పతి డబ్బాను
కొనుక్కొని వచ్చుటను చూడగానే నాకు కోపము వచ్చింది.
నేను దబ్బు ఎక్కువ ఖర్చుకాకుండానుండేటందుకై మూతలు
తెరువబడిన డబ్బాలోనుండు క్రొవ్వపదార్థమును కొనుక్కొని
వచ్చేదాన్ని. మా ఆయన ఒకేసారి 10 పౌనుల డాల్లా వనస్పతి
డబ్బాను తెచ్చారు.
అయితే ఆయన చేసింది సరియే. ఆయన ఈలా అన్నారు:
“నువకు ప్రపంచములో అన్నిటికంటే ముఖ్యమైన దేమిటంటే
మన పిల్లల అరోగ్యమును జాగ్రత్తతో కాపాడుటయే.
మూతలు తెరువబడిన డబ్బాలో అమ్మబడినచో మిక్కిలి
ఖరీదైనటువంటియు, ఉన్నతమైనటువంటియునైన క్రొవ్వపదార్థ
ములుకూడ కర్మశేయబడవచ్చును. మరియు అవి మరియు
మనోగూడిన చేతులతో ముట్టుకొనబడుటవలననో లేక ఈగలు
వలననో చెడిపోయి యుండును. ఈ ప్రమాదములు రాకుండా
నుండుటకై సురక్షితమైన మార్గమేదంటే నీలుచేయబడిన
డబ్బాలోనుండు క్రొవ్వపదార్థమును కొనుటయే.”

ఎన్నో క్రొవ్వపదార్థములున్నాయి. డాల్లా వనస్పతిని మాత్రమే
కొనడానికి కారణమేమని నేను అడుగగా దానికి ఆయనవద్ద
జవాబు సిద్ధముగా నుండినది.
“డాల్లా వనస్పతిలో వాడబడు పదార్థములన్నియు పరీక్షచేయ
బడి అత్యుత్తమమైనవిగా నుండును. డాల్లా వనస్పతిలో
ఇవ్వడు విటమినులు ఏ, డి కూడయున్నవి. అది 10 పౌనులు,
5 పౌనులు, 2 పౌనులు మరియు 1 పౌను డబ్బాలలో అమ్మ
బడును. ఈ డబ్బాలు గాలికూడ చొరుటకు నీలుచేకుండా నీలు
చేయబడియుండును. మరియు అది ఎల్లప్పుడు శుద్ధముగాను,
క్రొత్తగాను నుండును. అది అన్నివిధ పంటలకు దివ్యమైనది.”
“మనము భుజించేవాటినికంటేని జాగ్రత్తతో ఎన్నుకొనాలిగదా”
అని ఆయన ముగించారు. ఎంత విజయో! అప్పటినుండి
నీలుచేయబడిన డబ్బాలోనుండు డాల్లా వనస్పతిని మాత్రమే
నేను కొనుచున్నాను. మీరుకూడ అలాగనే చేయండి:
మీ ప్రతిదిన ఆహారములో క్రొవ్వపదార్థముండాలా!
ఉచిత పలకాడు ఈనేకే క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయండి:

ది డాల్లా అద్ వైసరీ సర్వీస్
పోస్టాక్స్ నంబరు 353,
బొంబాయి!

HVM. 211-XLS TL

డాల్లా వనస్పతి

వంటకు దివ్యమైనది—ఖర్చు-తక్కువ

★ ఏది స్వర్గం? ఏది నరకం? ★

కుంది - 'ఎప్పుడైనా వెళ్ళాడు? చివ్వు న కస్తాచేమో అట్లా నేడనుకు...'.

వెగవ నేడను - యింకా నేడనే అంటూ అహూరిస్తుండే? సుబ్బయ్యకు చిరా కెత్తు కొస్తోంది.

సుబ్బయ్యభార్య పిల్లలు హోల్లాలు మీదనుంచి లేవగొద్దు 'ఆ వెగవబర్సరు... కాస్త దీపం సరిచేయండి. నేను యిట్టే కాఫీ కలుపుగొస్తాను.' అంటూ నిష్క్రమించింది.

'వెగవ కాఫీ భోజనాలప్పుడు యిప్పు డెందుకు?' అన్నముక్క నాలికచివరి చాకావచ్చి చేపడి లేక హరికేసలాంతరు ముందు కూర్చుని సుబ్బయ్య కుస్తీలు పట్ట సాగాడు.

సుబ్బయ్య భార్య చలాకి గను నిస్తు న్నాడు,

'వోకేవ్ అమ్మదూ - బంగళానుంపలు సన్నగా తరగాలినుమా. కాఫీ పాడుం డిబ్బాకుంపటి చక్కనుంది. నీళ్లు మరగ్గానే దించేసే...మీ నాన్న కెందుకు మల్లీ రాత్రి నిద్రపట్టదని విసుక్కుంటారు. నేను కాగు పడేస్తాను వేస్తీళ్ళకు...' అంటూ మరో

విదునిమిషాలుపోయాక నడవలోకొచ్చి 'ఆ దీపం అల్లావుంచి వొక్కపాటు యిలా వస్తారా?' ఎంత ముద్దుగా పిలుస్తోంది అను కున్నాడు లేచివస్తూ సుబ్బయ్య. దొడ్లోకి వెళ్ళాక రహస్యంగా 'కాస్త యీ శేడు రెండుబద్దలు చేసిపెట్టరా?' అని దుంగను చూపించి గొడ్డరితెచ్చి ముందు పతేసి 'వేడ్తీళ్లు కాచాలి - నీళ్ళపాయిల్లో!...' అని పురమాయించింది.

సుబ్బయ్యకు పై ప్రాణాలు పైకి లేచి పోయాయి. గొడ్డరిని తీసుకుని కాళ్ళతో దుంగను సర్దుతూ ముందుకు వంకాడు.

'బాగుండే వరస - కాఫీ కాచి అల్లా నిలబడిపోతా వే? పట్టుగల్గియిచ్చి...' బ్రతి మాలుతోంది తల్లి, మొత్తానికి వెనకనుంచి నెట్లుగా నెట్లుగా అమ్మడు కాఫీగ్లాసు పుచ్చు గుని వరండాలోకి నడిచింది. మడత మంచంమీద విగ్రహంలాకూర్చున్న అతన్ని చూడగానే అమ్మడికి చెయ్యి కాస్త వణి కింది. చివ్వున క్రిందవుంచి పరుగెత్తుకు యింట్లోకి పోదామంటే వసుక రాతూసిలా తల్లి. అత సేమన్నా పలకరిస్తే బాగుణ్ణని

పించింది. అల్లా పుచ్చుకుని అరనిమం నిల్చున్నాకకూడా అత సేమి పలకరించ లేదు. అమ్మడే ధైర్యంగా 'యింద కాఫీ ...' అనగలిగింది అతను 'ఆక్లేదు. యిప్పుడే పుచ్చుగొచ్చాను.' అనేసరికి అమ్మడు మరేమీ తోడక 'చల్లారిపోతుంది. తీసు గోండి.' అనేసి గాజాల చేరిని కాస్త ముందుకు చాపి అభ్యర్థించింది. అదృశ్యవ కాతూ లోపల్నుంచి తల్లి 'న్నా చానికి లేస్తావేమో కనుక్కో' మని పొలికేక పెట్ట డంతో - అతను 'ఇప్పుడేం తొందరలేదు. కాస్తేపాసి చేస్తాను.' అన్నాక కాఫీగ్లాసు నుంచం కొడుమీద వదిలి అమ్మడు లోనికి త్తురుమని పారిపోయింది.

ఉదయం తలంట్ల సరంజామా - సుబ్బ య్యకు నూరిపోసి బట్టలుతెమ్మని పంపిం చింది నీధిలోకి. అల్లుడు ఎనిమిది చాటాక కాని మంచం దిగలేదు. సుబ్బయ్య భార్య నూతిదగ్గర గొప్పగా అల్లుడి రాకను గూర్చి అమ్మలక్కలతో ప్రసంగించి 'మల్లీ భోజనాలు ప్రార్థుపోతాయి - వంట కావాలి.' అని ఒకమాటు మూలి విరిచింది. 'ఏనుండి పిన్నిగారూ - యే విటి పిండి వంటలు...' అన్నాక 'సేమ్యపరమాన్నం - గోధుమ పూరీలు - గారెలు' అని లోనికి వచ్చి 'ఏమేమీ ఆయన్ను లేవమను...' అమ్మడు నడవలోకివచ్చి తొంగిచూసింది. అతగాడు బద్దకంగా ఆవులిస్తున్నాడు.

'తలంటు పోసుగోరూ...'

'ముఖం కడుక్కోకుండానే' అతను చిరువపు విసిరాడు. అమ్మడు నాలిక కర్చు గుని లోపలికి వెళ్ళి చెంబూ నీళ్ళు తెచ్చి యిచ్చింది.

తొమ్మిది గంటలకు మంగలివచ్చి అల్లు డిని కబుర్లలోకి దింపాడు. అతగాడు వొక మాటు తొంగిచూసి 'ప్రార్థుపోకుండా నీళ్లు పోసుకుంటే...' అని నీళ్ళు సమించింది. అమ్మడు రెండు తువ్వ్యాను తెచ్చి మంచంమీద వేసింది. అల్లుడు స్నానానికి సిద్ధమై ముందుకు నడిచాడు. మంగలి నూనె గిన్నె చేత్తో పుచ్చుకుని ఆనుసరించాడు.

పావుగంట మర్నా అయాక అల్లుడికి వొళ్ళు చిటపటలాడుతున్నట్టు తోచింది. తలమీది చవురు కళ్ళలోకంటా కారు తోంది. మంగలి తన తలమీద రెండు చేతులా వాడికొచ్చిన దడుపులన్నీ వాయి స్తున్నాడు. ఎండ చురచురమంటోంది. వళ్ళు భగభగమనిపించగా పుండబట్టలేక 'యేనిటి చవురు? అనేశాడు.

'ఆవనూనె...' అని వచ్చింది ప్రత్యు త్తరం. మంగలి యింకా వర్తించిచెప్పాడు' ఆవనూనెతో తలంటుగు నే బంగళివాళ్ళంత గొప్పవాళ్ళయారు.'

రు. 75,000

రిజిస్టర్ నెం 2791

టెలిగ్రాం: Swarnbhum

అన్ని బహుమతులు గ్యారంటీ చేయబడినవి.

15 ఆర్ కెర్నె బహుమతులు వంచబడును.

అంత సరిగానున్న ప్రతి ఆన్సరుకు రు. 5000. మొదటి రెండు వరుసలు సరిగా నున్న ప్రతి ఆన్సరుకు రు. 1000. మొదటి ఒక వరుస సరిగానున్న ప్రతి ఆన్సరుకు రు. 100. a, b or a, c సరిగానున్న ప్రతి ఆన్సరుకు రు. 20.

a	b	
c		

ఇచ్చట చూపిన చదరంలో 8 నుండి 18 వరకు అంకలు వాడి నిలువుగ గాని, అడ్డముగగాని, అయిమూలలుగా గాని ఎటు కూడినను మొత్తం 42 వచ్చునట్లు వేయవలెను. ఒకసంఖ్య ఒకసారే వాడవలెను.

ఆఖరు పోస్టింగు తేది 5-3-54 ఫలితము 16-3-54

ప్రవేశదనుము: ఒక ఎంట్రికి రు. 1/-;

1 ఎంట్రిలకు రు. 8/-లు, 8 ఎంట్రిల ప్రతి పెట్టుకు రు. 5/-

హయ్య. పై రేటువంతున రుసుముతో సాదాకాగితం మీద ఎన్ని ఎంట్రిలైనను పంపవచ్చును. రుసుము మనియార్డరు ద్వారా గాని పోస్టల్ ఆర్డరు ద్వారాగాని, బ్యాంకు డ్రాఫ్టు ద్వారాగాని పంపవలెను ఢిల్లీలో ఒక పెద్ద బ్యాంకులో డిపాజిటుచేసిన నీల్లసాల్యూషనుతో, లేక దానివరుసలతో సరిపోలియుండు సాల్యూషను లేక వరుసలు మాత్రమే సరియైనవిగా ఎంచబడును. పై బహుమతి మొత్తము రు. 75,000/- అంత సరిగా వచ్చిన సాల్యూషనులను బట్టి మారుచుండును. కానీ గ్యారంటీ బహుమతులు మాత్రము మారవు. సాల్యూషనులో ఇంగ్లీషు అంకలు మాత్రమే వాడండి. ఫలితములకు గాను ఎంట్రిలతో స్వంతి అడ్రసు (వాని విళ్ళ అంటించిన కవరు పంపవలెను క్లక్టరీ తీర్పు ఖాయము గాను లా ప్రకారము బద్ధిమైనదిగాను వుండును. మీ ఎంట్రిలు రుసుములు దిగువ అడ్డ కుకు పంపండి:-

గతపోటి ఫలితం			
18	15	10	8
11	9	14	12
16	18	5	7
6	4	17	19
మొత్తం 46			

Capital Traders Regd, (16) Post Box 1475, Ch. Chowk, Delhi.

వంకం ఎర్రగా కందిపోతోంది. ఇదేదో కుట్రగా అనుమానించి చేసేదిలేక అల్లుడు 'యీ గండం గడిచి బ్రతుకేదేచాలు' అన్నట్లు తనలో మొక్కుకున్నాడు.

సుబ్బయ్య ఆఖరి సంతానం యిద్దరు పిల్లలూ బావయ్య సీట్లపొసుగువడం చిత్రంగా గమనిస్తూనే వున్నారు. మొత్తం స్నానం పూర్తయినదికి అల్లుడిముఖం కందగడ్డలా అయింది.

అతను బట్టలు వేసుకుంటూండగా అమ్మకు కాఫీ ఫలహారాలు పుచ్చుకుని దర్శన మిచ్చింది. 'నాకేం అక్కలేదు - నేను బజారుకు వెళ్తున్నాను.' అన్నాడు ముఖం తిప్పకుండా.

అమ్మకు గతుక్కుమంది. 'ఫలహారం చెయ్యిరా?'

'చాలు.' అన్నాడు విసురుగా.

ఇంకేం రావలసిన కోపమేదో అల్లుడి గారికి ముందుగానే వచ్చేసింది. చిన్న తమ్ముళ్ళిద్దరూ గడపదగ్గర కాసుక్కుర్చు న్నారు; బావయ్య వద్దనెరిగిందపు ఫలహారపు పళ్లెంమీదకు పురకటానికి. అమ్మకు దీనంగా అలా నిలబడిపోయింది మాస్తూ. అతను ఇల్లొస్తుండేటట్లు వేసుకుని అలా చక్కచక్కా గుమ్మంవరకు నడిచాడు. సుబ్బయ్య భార్య గొంతుక 'బాబూ' అని వెనుకనుంచి కట్టి నిలబడింది.

'మీ మావగారు యిప్పుడే వస్తారు. అలా వెళ్ళారు బట్టలకోసం... కొంచెం ఆగు నాయనా.' అని సాత్వర్యముఖియై 'అదే విటి - ఫలహారప్పలైం పుచ్చుకుని అలా నిల్చున్నావు? ఏం చెయ్యలేదు...'

అల్లుడి నువ్వేమిచి 'ఫలహారం కాఫీ పుచ్చుకోకుండా వెళ్ళిపోతున్నావే నాయనా...'

'అర్థంబుగా పనుందండి - వెళ్ళాలి.' అని తల తిప్పకుండానే విసురుగా అన్నాడు.

సుబ్బయ్య భార్య అమ్మడిని కళ్ళతో ప్రశ్నించింది యేం యేవిటి జరిగిందని. అల్లుడికి కోపంరావటం ఆవిదా ప్రత్యక్షం గానే మాస్తూవుందాయె. ఇందరు నడవలో చేపలుడిగి మాస్తూండగా అతను సరాసరి మెట్లన్నీ దిగి వీధిలోకి వుదాయించేశాడు. ఈమధ్యలో కాళ్ళొడ్డుగుంటూ వచ్చాడు సుబ్బయ్య. చిన్న పిల్ల లిద్దరూ బావయ్యకు మంగలి తల యెలా అంటినదీ వర్ణించి అభినయంతో చెప్పారు.

సుబ్బయ్య భార్య ముఖంలోకి ఎగాదిగా మాసి 'యేవిటి యేం జరిగింది?' అన్నాడు. అవిడ రోజునంగా చేతులుపుకుంటూ అల్లుడికి కోపం రావటాన్ని గూర్చి తెలియ చెయ్యటంతో - ఆ విడ వువ్వేమిచినట్లు

సుబ్బయ్య మూర్ఛపోయివుండాలినింది. అట్లాటి దేమీ లేకుండానే అతను చంక నున్న బట్టల పొట్లాన్ని భార్యచేతిలో వుంచాడు.

అమ్మకు గడపవద్దని నిలబడిమాస్తోంది. భార్య కిరుప్కల యిద్దరు పిల్లలూ నిలబడ్డారు. అవిడ పొట్లాన్ని విప్పబోంది.

సుబ్బయ్య ముఖాన నెత్తురుయక్కులేడు. ఒక రెడీమేడ్ పొట్టిచేతుల చొక్కా, కాకి పంటలూ అమ్మడికో పువ్వుల వాయిలుచీర జాకెట్లు గుడ్డ... సుబ్బయ్య భార్యకు వాళ్ళు మండిపోతోంది. అప్పలే అల్లుడు కోపంగా వున్నాడాయె...

'ఇవ్వేం బట్టలు... హవ్వ.' నోరు నొక్కు కొని పొట్లాన్ని నేలకేసి గట్టిగా చరిచింది.

'ఇంక ఎవ్వటికి మీకు తెలిసిరావటం...' 'దానికేమే... నిశ్చేపంలా. ఆ జత పది

పేను రూపాయలు...'

'ఆ కొట్టువాడి ముఖాన్నేని కొట్టారండి.' 'నోరు పారేసుకోకు అనవసరంగా.

పాపం ఎట్లాగో అదవు పుట్టింతునోస్తే...' 'అయ్యో నాబొంద... అరువైతే డబ్బు పుచ్చుకోబుడి.'

'ఇవ్వకు వీటికేం తెగులు...'

'ఇచ్చేటప్పకు కాస్త శుభ్రమైనవి యిచ్చుకుంటారా... యేది? రిప్పవాచీ తెస్తా నన్నారే...'

రిప్పవాచీ కాదుగదా ఆఖరికి బిగ్ బెస్ కూడా కొని యిచ్చే పరిస్థితిలోలేడు సుబ్బయ్య.

'వో పదిపేను రూపాయ లిద్దామను కుంటున్నాను.'

సుబ్బయ్య భార్య నెత్తిమొక్కుకుంటూ - అంది 'చేతకానప్పుడు యెందుకు రాసి రప్పించారు?'

సుబ్బయ్య నసుగుతున్నాడు. 'చేతగాక పోటానికే ముందే - నాయనా మాకిమాత్రం వుంది. యంతలో యంతఅని చెప్పి యిచ్చు గుంటాము.'

'ఈ రోజుల్లో రిప్పవాచీ లేకుండా యే అల్లుడన్నా సుమ్మం యెక్కుతాట్లాండి పండగకు.'

సుబ్బయ్యకు తన మావగారు అలకపాస్తు మీద యిస్తానని యెగజేసిన వెండిగూగు జ్జ ఫీకోచ్చింది. నవ్వుతూ 'వాళ్ళు యేవో కోరటం మనం అల్లాగే ఆనటం మామూలు. మరోమాటు వచ్చినప్పుడు మానుకుందా మంటేసరి!'

'యేవీచేతగానిమాటలండి.'

సుబ్బయ్య అక్కడనుంచి నిష్క్రమించాక ఆ ప్రోత్తబల్లి పుచ్చుకుని అవిడ సరాసరి లోనికి వెళ్ళిపోయింది.

ఇంటావిడ అనుకున్నదానికి రండి.

తలుగా పిండివంటలు చేయాలిసాచ్చింది. గారెలకు ఆవడలు సఫీక్కుచేశాక పూరిలు కాన్సిలుచేసి వాటిస్తానే జలేబీలు చేయటానికి అవిడ దిగబడిపోయింది.

అవిడవంట మూడుగంటలవరకూ తెని రేట్టులేదు. పదకొండుకొట్టగానే సుబ్బయ్య బరంపురంపంచె కట్టుకుని నడవలో తిచ్చాట్లాడుతున్నాడు. అమ్మకు తల్లికి పనిలో సాయపడ్తోంది. పిల్లలుది గాలుముఖాలేసుకుని చూస్తున్నారు. సుబ్బయ్య పొరుగువారింట్లో గడియారం గంటలు కొట్టడాన్ని తెక్క పెడున్నాడు. పండ్లెండు... అబ్బో... పడి గంటలకు నాలుగుమెతుకులుకొరికి ఆగ్గీసుఖ పోయేప్రాణి. సుబ్బయ్య సాహసించి వంట యింట్లోకి తనముఖం చూపించి వచ్చాడు. అమ్మకు కొంచెం 'ఆగాలిసాన్నా' అంది.

ఆతిమూత్రవ్యాధి వారం రోజులలో నెమ్మదించును

మూత్రములో ఆదికముగా చక్కరపోషణ ఆతిమూత్రవ్యాధిఅంటారు. (Diabetes) ఇది యంత ఉపద్రవకరమైన వ్యాధిఅంటే. దీని పాలిదీనవారు ఆరోజు కారోజు మృత్యువుకు ఆనన్యమౌతుంటారు. దీనికి దాక్షిణ్య ఇన్సులీన్ ఇన్జెక్షన్ మూత్రమే కనిపెట్టాడు. వాటివల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం కానేకాదు. ఇన్జెక్షన్ గుణము వున్నంతకాలము మూత్రం చక్కెర రాత్కారితకంగా నిలిచిపోతుంది. ఈజబ్బు ఒకడా లలో ముఖ్యమైనవి దాహం, అకలి, తరచుగా చక్కెరతో మూత్రము నియలు వెడలటము, దురద మొదలైనవి. ఈ వ్యాధి ముదిరితే రాద వుండు, కురువులు, కంటిపోర ఇతర దిక్కులు సంభవించును. వీనినన్ భారమ్మ అధునిక శాస్త్రంలో అద్భుతమైన దిక్కు, దీన్ని వాడటం వల్ల సేనకు వేలమంది మృత్యుముఖంనుండి నియటవడ్డారు. దీన్ని వాడితే రెండవ లేక మూడవ రోజునుండే మూత్రములో చక్కెర తగ్గింది అత్యధికమూత్రము గూడ నివారిస్తుంది. మూడు రోజుల తరువాత మీకు దాగా తేలిక యిస్తుంది. దీనికి సత్యం లేదు. ఇన్జెక్షన్లు అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో వివరములుగల కర పత్రానికి వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపుతాము.

50 నిగ్లం బుడ్డి పరీక్షు. 6-12-0 అ ప్యాకెంకు పోస్టేజీ ఉచితము

వీనినన్ రిసెర్చి లేబరేటరీ, హోస్టదాక్రు పం. 587, కలకత్తా (A. P. 4

★ ఏది స్వర్గం? ఏది నరకం? ★

భార్య పళ్లు పిండుకుంటూ అప్పుడే యేం పుట్టి మనిగిందని... అత గాడు రావద్దా.

పిల్లలిద్దరూ అరుగులమీద కూర్చుని అల్లుడి కోసం యెదురుదూస్తున్నారు.

సుబ్బయ్య మడతమంచులమీద కౌత్త పెన్ను వాల్చాడు.

పిద్దిలో 'చేమతిపూల' కేక. పిల్లలు చిల చిలా తల్లితో చెప్పటానికేరరు గట్టారు. అమ్మడు పూలు తేరవాడానికి పిద్దిలోకి వచ్చింది. వందపావలా... మాడ్చానికి స సే మి రాయవ్వనుగాక యివ్వసన్నాడు. కిష్టడితల్లికి చక్కగా పెద్దజడ వేయటంవచ్చును. అమ్మడు తల్లివడిగింది. పూలు తీసుకున్నాక సుబ్బయ్య కోటంతా వెదికినా పావలా డబ్బులు లేవు. పాడుంకాయ చేతికి త గి లిం ది. పిద్దిలో పూలకుర్రాడు త్వర పెద్దన్నాడు. కిష్టడి తల్లివడిగి పావలా తెమ్మని తల్లి పురనాయించింది. అమ్మడు పిద్దిలోంచి కిష్టడుగా రింట్లోకి వెళ్లి పావలా అడిగేసరికి ఆవిడ గూడంతా సవరించి కొడుకుని చేరు పెట్టి పిలిచింది. కిష్టడు తాను చదువు కొంటున్నాను రానుగాక రావన్నాడు. 'పాపం అమ్మడుకి పావలా కావాలి - యారూపాయి మార్చుగొచ్చి యిచ్చిరా...' అంది తల్లి.

కిష్టడు పీలగా పాట్రిగా వుంటాడు. చురుకైన కుర్రాడు. స్కూలుపైసలు గది తలుపు తీసుకుని వచ్చుతూ 'మరి ఆసక చద రంగం యెత్తువేసుకుంటానికి వస్తానంటే...' కిష్టడి తల్లి అందుకుంది - 'దాని మొగు డొచ్చాక యింట్లో వుండక - నీతో చద రంగం ఆడానికి కట్టావోస్తుందిరా?'

కిష్టడు 'వస్తానంటే...' అమ్మడు తల వూయించింది. 'అయితే ఫో... నేను మీ యింట్లోకి వట్టుగొచ్చి యిస్తాగా. అన్నట్లు మీ ఆయన్ను చూశావు గాడే?'

అమ్మడు తిరిగి వచ్చి మెట్లెక్కు తూండగా - ఎదురుకుండా విగ్రహం నిల బడివుంది. పూలకుర్రాడు 'డబ్బులు లే అమ్మాపోవాలి.' అని విసుక్కుంటున్నాడు. కిష్టడు జువ్వలా రివ్వుమని పరుగెత్తు కొచ్చి అమ్మడు చేతిలో చిల్లర వుంచుతూ గుమ్మంలోంచి విగ్రహాన్ని ఎగదిగా పరి కిలనగా చూసి నవ్వుతూ 'మీ ఆయనకు చదరంగం వచ్చా...' అని అమ్మడు నవ్వాక పరుగెత్తుంటూ వెళ్లిపోయాడు. అమ్మడు యింట్లోకి బుర్రవంచుకుని వెళ్లి పోతూంటే అతడు ఎర్రగా చూశాడు.

సుబ్బయ్య అవులిస్తూ చిటికెలువేస్తూ మడతమంచంమీదనుంచిలేచాక - లేనినవు తొచ్చి పెట్టుకుంటూ 'అబ్బోమ్. ఒంటిగంట కా బో... యిం తాలస్యమైందే... లేవోయ్. కాళ్లు కడుక్కో...'

సుబ్బయ్యభార్య పీటలమీద కూర్చుంటున్నప్పుడు పరిశ్రాగా చూసింది. అల్లుడి ముఖం యింకా ధుమధుమలాడున్నట్లే వుంది. సుబ్బయ్య తల్లిమ్యాయిద్దరు పిల్లలూ పదార్థాలమీదకు కలియబడ్డారు. అల్లుడికి అయ్యరుయిట్లే తాలీకు పులిచేసుపులు యింకా వస్తూండటం చేత చేసిన ఒక్కవసు వయనా ముట్టలేదు. ఇది ప్రత్యక్షంగా సుబ్బయ్యభార్యకు గొప్ప అవమానం. ఆవిడ నేకవిధాల నూచించిందికాని అతగాడు ఆఖరికి గేదె పెరుగుతోనన్నా ఒక్క ముద్ద వాలికి రానుగోకపోవటం ఆయింట్లో అందరికీ కష్టంగానే వుంది.

సుబ్బయ్య చాతకానివాడు పూరుకున్నా సరిపోన - 'ఏవోయ్ డాక్టరుకు చూపించ మంటారా... వొంట్లో కాస్త యేమన్నా...' ఇంటావిడ వావ్ అని నోరు నొక్కు కొని 'అవేం చూడటం. మీకు అధిమా శుభమా తెలియదు మరినా -' అన్నాక హాస్యానికన్నట్లు నవ్వుతూ.

'ఏంనాయనా కోపం వచ్చినట్లుంది అవునా. మీ మావగారు రిస్కువాచీ యిస్తా రులే' సుబ్బయ్యచేయి ముద్దతో నోటివద్ద ఆగిపోగా దీనితన్ని చెక్క - యేంధరవసా యిచ్చి చూట్టాడుతోంది. పిల్లికి చెలగాటం ఎలక్కి ప్రాణసంకటమూనూ. ఆవిడ అంత టిఫోపోనివ్వకుండా 'చూస్తూవురుకొంటా రేమండీ. అలాగే తెప్పించియిస్తానని అనండీ. ఆడదాన్ని నామాటమీద అతడికేం గురుం టుండీ' సుబ్బయ్యకు వళ్లు మండుకొస్తోంది. అజాస్తాంపు ప్రటరాసియిస్తానని అసాలను కున్నాడు.

అల్లుడు చేతులు కడుక్కో వటానికి లేచాడు. సుబ్బయ్య వంక గ్రుడ్డురిమి చూసింది భార్యమణి, చేనేదిలేక 'రిస్కువాచీ గురించి నువ్వవసరంగా తెంగెట్టుగోక...' యింకా వాక్యం మధ్యలోనే త్రుంచే కాదు అల్లుడు.

'తెంగెరికండీ.' అని.

అమ్మడితో తల్లిఅంటోంది - 'మీనాన్న గారికి బొత్తిగా చూట్టాడమే రాదు. శుద్ధ అసందర్భంగా అంటే - చేనేది చేస్తూ, అస వసరంగా అతడికా అనుమానం.' సుబ్బయ్య యేవిధంగా నన్నా అల్లుడిని ఎంగేజి చేయాలన్న వుద్దేశంతో -

'విశాఖపట్నం ఎలా వుంటుందని నీ ప్రాహా?'

'ఏ' మన్నాడతను అయోమయంగా.

సుబ్బయ్య అల్లుడి పరిస్థితిని గమనించ కుండా బుజా లెసురవేస్తూ 'వైదరాబాదు దొరికిలే వారెక్కా! మరో విదేశకై నా...'

'గుంటూరు బెజవాడా అంటారుగాని దీని తల్లి సిగడరగ - భోగులు భోగులు మంటూ...' సుబ్బయ్య నీడీ తీ కాడు ముట్టించడానికి, అతడిభార్య వచ్చి 'అతడు పశుకొంటాడేమో కాస్త, ఎందు కండీ అనవసరంగా వాగించి చంపుతారు?'

సుబ్బయ్యకు చూట్టాడానికి యింకా 'బెరియాపురి - పాకిస్తాను అమెరికా సైనిక స్థావరాల వొడంబడిక' వుండగానే భార్య వచ్చి నోరు నొక్కేసింది. సుబ్బయ్య డిస్తా చరేగాడు - 'పేపరు అడపాతడపా చదువు తూంటాడు కూడా.

నాలుగంటలనుంచి కూర్చుంటే విదు న్నరవరకూ కిష్టడి తల్లికి, అమ్మడికి పెద్ద జడ వెయ్యటం పూర్తయింది. మంచి చీర గట్టుకోడానికిని లేవబోతుంటే వీపుమీద చరిచి 'యింతకన్నా మంచిజడ కుడ్డాను పిల్లా యామారు...' అని ఆవిడ నవ్వి తే అమ్మడు తెల్లబోయిచూసి తెలిచి తెచ్చు గుని తుర్రుమని పారిపోయి వచ్చేసింది. ముస్తాబు పూర్తయ్యాక సుబ్బయ్యభార్య కూతురుని పిలిచి 'నాయంత్రం సినిమాకు వెళ్ళామ'ని చెప్పి మీ ఆయనకు అని వుసి గొల్పింది. అమ్మడుకి ప్రాధులనుంచి అతడి మొహం చూస్తేనే భయంగావుంది. గుండెలు దడదడా కొట్టుకుంటూండగా 'లేదు తప్ప కుండా వెళ్ళాలి' అని చెప్పి అంది ముందుకు తోస్తూ తల్లి.

అమ్మడు వెళ్లేసరికి అతను దుస్తులు మార్చు కుని పిద్దిలోకి వెళ్లే సన్నాహంలావున్నాడు.

'సినిమాకు వెళ్ళామండీ.' అంది నెమ్మదిగా.

అతను జడ చూపించటాని కొచ్చిందని అనుకున్నాడు కాబోలు.

'చెట్టు మొలిచినట్లు నెత్తినండా వీపు నిండా యేవిలా వికారం?'

'.....'

'నాకు పనుంది. అర్థంటుగా వెళ్ళాలి.' అని చెప్పటం చప్పుడుచేసుకుంటూ అతడు వెళ్లిపోవోతూంటే నాహానించి సినిమాకు తీసుకెళ్ళాలి తప్పకుండా' అనేసింది అమ్మడు.

'వెళ్లిపోయినాదాయే?... ఇదేంమనిషి. యింత పెడసరమూ వెట్టికొరాలానూ... ముద్దా ముచ్చటా వుండొద్దా, చెవిలే విశే షుటంకాదు. చేసుకున్న ప్రారబం?'

అంటోంది తల్లి. అమ్మకు విసుగ్గా - ముట్టి వస్తానే - అని అరిచింది.

సుబ్బయ్య భార్య లోనికి వెళ్ళిపోయాక కిష్టాకు చదరంగపు బల్ల బలం చేత్తోపుచ్చు గుని గుమ్మంలో నిలబడి 'వస్తానన్నావే నీకోసం యిప్పుటిదాకా చూసి చూసి... ఏం వో యెత్తు చేసుకుందామా?'

అమ్మకు అయోమయంగా చూస్తూ నిల బడ్డది.

కిష్టాకు అడిగాడు 'ఏ మల్లగున్నావో? పోనీలే నేను వెదాను' అని వెనుదిరగబో యాడు.

అమ్మకు 'వగు. రా వోయెత్తే నీతో ఆదాను. చిప్పచప్పన ■ డే య్యో లి. ఆలస్యం చేయకూడదు' అంటూ చాప పరి చింది.

క్రొత్త చీర పెద్ద జడతో అందంగా హేమంతలక్ష్మిలా అమ్మదూ, పండగకు వుట్టించుకున్న క్రొత్తబట్టల్లో కిష్టాదూ, యిద్దరూ కూర్చుని చదరంగం ఆట కుపక్ర మించారు.

సుబ్బయ్య భార్య మగ్గలో వోకమాటు వచ్చి తొంగిచూసి 'కిష్టాదూ జిలేబిలు తింటావటా...' అని అడిగింది.

'నా కిష్టాడేం అక్కర్లేదు పిన్నీ ఆటలో పడ్డాము.'

'ఏలే వాడు నెళ్ళేముందు మన పిండి వంటలు కొంచెం గుచ్చిచూపించే...' అని అమ్మడికి హెచ్చరిక జేసింది తల్లి.

'అహ్! అని యీ మె తలపూయించింది.

మరో పది నిమిషాలకి అమ్మడి ముగుగు నినీమానన్నా హంలూ ఒకఒక జోళ్ళు చప్పడు చేసుకుంటూ యింట్లోకి వచ్చాడు. చద రంగంబల్ల కిష్టాదూ ఎర్రగా పావులూ బలం ఆగుసించాయి. అమ్మకు చటువలేచినిల్చుని లో వలకు వెళ్ళిపోయి మళ్ళీ ఆగి 'వుండు కిష్టాదూ. జిలేబీ తినకుండా వెళ్ళావా?'

'అక్కర్లేదు' అని బలం యెత్తుకుని కిష్టాకు అక్కణ్ణుంచి వుడాయించేశాడు. అమ్మకు తలెత్తి చూసింది నినీమా వుత్సా హంలో.

అతడి కళ్ళు భయం వేస్తున్నాయి చూడ్డా నికి. మళ్ళీ తలకాయ వాల్చి కొద్దిగా వెనక్కు తిరిగింది.

'మొగుడిముందే అంత సిగ్గు...'

జోళ్ళుచప్పడు దగ్గరనూ అయింది. పెద్ద జడ చేత్తో పుచ్చుకుని వోక్క గుంజా గుంజాడు.

అమ్మకు నిలవల్లా గజగజా వణికిపో యింది.

'దొంగముందూ' చింప భయమింది. సవరం తెగిపోయింది కావోలు. పూలన్నీ

రేకులు రాలి క్రింద జలజలా రాలాయి.

అమ్మడికి వుడకుమోతులేనం. అవమానం పెనవేసుకురాగా ముఖమెత్తి 'పండగపూట నన్నెందుకు కొట్టారు?' కళ్ళలో నీళ్ళు కుళ్ళు తిరుగుతున్నై.

'త్రవ్వి పాతెయ్యాలి నీబాటిదాన్ని.'

అమ్మకు ద్వారబంధానికాసుకుని చెక్కి చెక్కి యేడుస్తోంది.

సుబ్బయ్య భార్య దూరాన్నుంచి చూసి తల చేత్తోపట్టుకుని ముందుకు ధైర్యం చేసి రాలేక పొయ్యిదగ్గరకు పోయి చలికిలబడి 'ప్రయోజకత్యాలాని, వెధవ ప్రయోజక త్యాలు పండగపూటా అడవివిడిచి చెయ్యి చేసుకుంటాడా?' అని ఒక్కమాటు చీది కళ్ళంతా ఎర్రబద్ధుగుని 'దిక్కుమాలిన సంబంధం!' అని లోపల్లోపల తిట్లు చెరగ సాగింది.

చీకటి పొగలా క్రమ్ముకొస్తోంది. చలి గాలి తిరిగింది. సుబ్బయ్య సంక్రాంతి పూటా చీటాడి డబ్బు పోగొట్టుకున్నాననే విచారంతో దొంగలా ఇంట్లోకి వచ్చాడు. చూస్తే పొయ్యిదగ్గర యిల్లాలు చెంగుపద్దు కునివుంది. భయం వేసి ఆవిడను పక్కరించ కుండా పెద్దగదిలోకి వెళ్ళి చూస్తే చాప మీద అడ్డంగా అమ్మకు పడివుంది. పండగ పూటా యింట్లో దీపం లేదు. నడవలో అల్లుడు కావరాలేదు. పిల్లలు వీధు లో ఎక్కడో ఆడుకోటానికి వెళ్ళివుంటారు.

సుబ్బయ్యకు యేమీ అర్థంకాలేదు.

అమ్మడిదగ్గరకెళ్ళి 'బ్రోవి డెంటు ఫండు లోంచి నీసి మీ ఆయనకు రిక్కువాచి తెప్పి స్తానుగా అమ్మా.' ■ నేసి వంట యింట్లోకి వెళ్ళి 'మనిషీ పండగపూటా ఓపం నెలిం చావు కావేమే? లే...యిదేమిటి?'

సుబ్బయ్య భార్య లేస్తూ 'దిక్కుమాలిన సంబంధం తెచ్చి పిల్లలీకకు పురిచిగించేశాడు.' అని కావనార్థాలు మొదలెట్టింది.

ఎవరూ ఎక్కవగా మాట్లాడుకోలేదు. అల్లుడు రాత్రిభోజనానికి లేవలేదు. తెల్లారి లేస్తూనే అతడు జట్కా తెచ్చి యింటి గుమ్మంముందర నిలిపి హోల్డాయిసు బండి కెక్కించబోతుండగా సుబ్బయ్య వచ్చి రెండుచేతులూ పుచ్చుకుని అన్నాడు.

'బాబూ నీకోసం బట్టలు తెచ్చాను. మళ్ళీ నెలనాటికి నీకు గడియారం కొని పెట్టకపోతే సుబ్బయ్య అమ్మకుడువు నే పుట్ట లేదనుకో...'

లాగు చొక్కా తెచ్చి హోల్డాయిలో పెట్టుకోమని సుబ్బయ్య ఆధ్వరించాడు. 'నేనేమి పోసుకున్నాను కాదండీ - యీ

కోట్టెలు వీసుకుని తిరగటానికి' వకర రంగా అని బండిలో ఎక్కి కూర్చున్నాడు.

పంతులుగారు ఎన్ని సార్లు చెప్పినా కుర్రవాడికి పాతం బుర్రకెక్కలేదు. చివరికి ఎలా గైతేనేం కుర్రవాడికి పాతం బోధ పడింది. పంతులుగారు నిట్టూర్పు విడిచి 'ఒరేయ్. నేను లేకపోతే నీ అంత పెద్ద గాడిద ఈ భూప్రపంచంలో ఇంకో దుండడు, అన్నాడు."

సుబ్బయ్య బండి వెంట నడుస్తూ 'నాయనా నువ్వు అమ్మడిని చేయిచేసు కున్నావని నాకెమిలేదు నుమా! నీకూ పిల్లలు వుండతారు. భగవంతుడు మేలుచేస్తే యీ కష్టం సుఖమూ నీకూ తెలిసివస్తుంది. ఈ సుబ్బయ్య డిస్పాచరు. తెలివో తెలి యకో మనమనుష్యులు తప్పుచేస్తే కోప్పడు కుంటాము. వేదవాడ్ని తిలచి నువ్వైనా నామాట మన్నించావు కాదునాయనా. మనస్సులో పెట్టుకోకు. యీ చాదస్తపు మాటలు చీకటిలో కలిసిపోతుండగా జట్కా గబగబా పరుగెత్తి అదృశ్యమైపోయింది. సుబ్బయ్య క్రొత్తబట్టల్ని బుజాస్తే సుగుని తిరిగివస్తూ యిది స్వర్గమా నరకమా అని యోచించుకుంటున్నాడు. ఈమారు కాళ్ళ క్రింద నూదుల్లాటి రాళ్ళుపడ్డా సుబ్బయ్య చలించలేదు. ★

ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీలు

శిల వెలుగులు

ಫೋಟೋ: ಒ. ಕೆ. ಹುಮ್. ಕಿಶ್ಕಿರ ರಾಜ್ಯ, — ಮೈಸೂರು.

THE HUNCHBACK OF NOTRE DAME

31

బికార్లనివాసంలో పాడుపడిన కోట ఒకటుంది. శిథిలమై పోగా మిగిలిన కట్టడంలో క్రింద ఒక పానశాల ఉంది. మిట్టపైన కొందరు బికార్లు నివాసం ఏర్పరచుకున్నారు. ఈ ప్రాంతంలో రాత్రిం బగళ్లు, సందడి ఉంటుంది. గుమ్మంపైన ఇతరులు లోనికి రాకూడదు అని వ్రాసి ఉంది!

పానశాలలో మద్య సేవ, జూదం జోరుగా సాగుతున్నాయి. అందరూ మామూలుకంటే ఎక్కువ ముషారుగా ఉన్నారు. ప్రతి ఒక్కరిద్గరూ పలుగో, క్రో, ఇనపముక్కలో, అంపమో ఏదో ఒక ఆయుధం ఉంది.

గది విశాలమైనది. అయినా జనంతో కిటికీలూడిపోతోంది; అక్కడ కర్రబల్లమీద కొవ్వొత్తిదీపాలు వెలుగుతున్నాయి. ఒక ప్రక్క నెగడు తీవ్రంగా మండుతోంది. జీప్సీరాజు తుప్పు వడిన డబ్బా ఒకటి కిరిబంగా ధరించి పెద్ద పీపాపైన కీవిగా కాలు మీద కాలు వేసుకుని కూర్చున్నాడు. కూర్చుని బికార్లు తెచ్చిన ఆయుధాలు పరిశీలిస్తున్నాడు. పక్కనే పెద్ద ఆయుధాల గుట్టాకట్టి ఉంది. ఎవరితోనైనా ఆయుధం వాళ్ళు అందుకుంటున్నారు.

ఒక ప్రక్క ఒకడు నిలువెల్లా ఇనపముక్కల కవచం అతుకులు పెట్టుకుంటున్నాడు. ఆ కవచంలోనుంచి అతడి కన్నులు, ముక్కు, కొద్దిజాట్లు, పెదవులుమాత్రం కనపడుతున్నాయి. ప్రక్క పొడుగాటి తుప్పుకత్తి ఒకటి నేలూడుతోంది. బెల్లనిండా బోలెడు చిన్న కత్తులున్నాయి. ముందోక కూడానిండా సారాయి ఉంది. అతనిచుట్టూ కొందరుచేరి కలిచేస్తున్నారు.

ఒకమూల గింగైర్ పరధ్యానంలో పడి కూర్చున్నాడు. క్లోపిన్ అరిగ్నీ పిలిచాడు : “ఊ! తెములు. త్వరగా వే. అందరం సిద్ధంగా ఉండాలి. ఇంక బయలుదేరాలి.”

నిలువెల్లా కవచం ధరించిన యువకు డిలా అన్నాడు. “మిత్రులారా! నే నెవరో గుర్తుపట్టగలరా? నేను జెహాన్ ఫ్రాలోని: మనం ఇప్పుడొక అపూర్వమైన దండయాత్రకి బయలుదేరబోతున్నాం. మనంకూడా చాలా గొప్పవాళ్ళం. నడవండి. చర్చిని ముట్టడిద్దాం. తలుపులు బద్దలుకొట్టి లోపలికి పోదాం. మన జీప్సీ సుందరిని రక్షించుకుందాం. న్యాయమూర్తులబారిమంచి, మత చాతుర్యలబారిమంచి చర్చిగోడలమధ్యనుంచి ఆమెను కాపాడుదాం. చర్చిని దగ్ధం చేద్దాం. బిషప్ కనపడితే వాణ్ణి ఆ మంటల్లో పారేసి హరిహర్చుదాం. అంతా చూస్తున్నంతసేపు పట్టడు. మనం న్యాయంకోసం పోరాడుతున్నాం. న్యాయంకోసం నాటర్ డామ్ చర్చిని దోచుకుందాం. క్వెసిమోడోని ఉరితీసేద్దాం. క్వెసిమోడో అంటే ఎవరో తెలుసా మీకు? నైతాన్ అపరాధ తారం.....”

బికార్ల హర్షధ్వనాల్లో, రణగొడవలలో అత డానైజ చెప్పినది ఎవరికీ విపరాదేదు. గింగైర్ “ఛేప్! ఛేప్!” అంటూ లేచి బిగ్గరగా అరిచాడు. ఆనంద తన్మయతలో అతడి కళ్ళు తేలి ఆడుతున్నాయి. జీప్సీరాజు లేచి దేశదేశాల దయ్యాలు, భూతాల ఆకార వికారాది విషయాలు ఏకధాటిగా ఉపన్యసించ వారంభించాడు.

ఒక డన్నాడు : “పాపం ఎమరల్డా! అది మన ఇల్లెలు. మనం విడిపించాలి.”

“ఆమె ఇంకా నాటర్ డామ్ చర్చిలోనే ఉందా?”

“ఏమో. పాపం!”

“పదండి చర్చికి!” అని అందరూ శక్ పెట్టారు.

“చర్చిలో బోమ్మలక్కడా పంకారుతోడుగు లంటాయి” అన్నాడొకడు.

“మనం పండుగ చేసుకోవచ్చు” అన్నాడింకొకడు.

మూలం :

విక్టర్ హ్యూగో

అనువాదం :

సూరంపూడి సీతారామ్

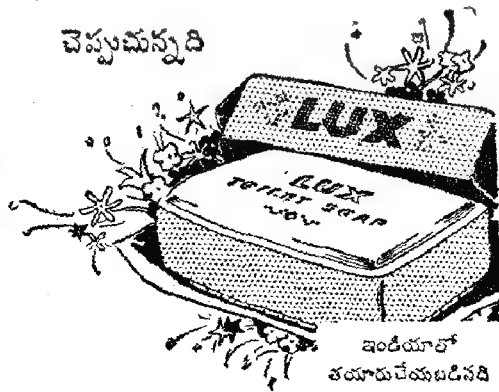
ఈరీతిగా అక్కడ ప్రసంగాలు కేకలు, అరుపులు చెలరేగుతున్నాయి అందరూ ఉత్సాహంతో యాత్రకి సన్నాహమాతున్నారు. స్త్రీలు పురుషులు, పిల్లలు వృద్ధులు అందరూ ఉత్సాహంతో ఉడుకెత్తిపోతున్నారు.

జీప్ లరాజు ఆయుధాలు పంచడం ముగించి, పెగడువద్ద కూర్చున్న గింగ్లెర్ వద్దకు వెళ్ళాడు: "ఏం కవీ! ఏమిటాలోచిస్తున్నావు?"

"మంటదగ్గర కూచున్నాను-మంట కొగడంకోసం, పులు

"లక్స్ టాయ్లెట్ సబ్బు
ఎంతో తెల్లనైనది, ఎంతో శుద్ధమైనది మరియు దాని నురగ
ఎంతో మెత్తగాను, సువాసనగాను నుంటుంది..."
అని నిరుపాశాయ్

చెప్పుచున్నది

ఇండియాలో
తయారుచేయబడినది

నిరుపాశాయ్ ఇంకా ఈలాగున చెప్పుచున్నది: శుద్ధమైనటువంటియు, తెల్లనైనటువంటియునైన లక్స్ టాయ్లెట్ సబ్బు మాత్రమే నా చర్మమును పూర్తిగా శుద్ధముచేయుచున్నది. అది ఎందుచేతనంటే దాని పచ్చుర్తియైన మీగడవంటి నురగ చర్మ రంధ్రములలో లోతుగా వెళ్లి చర్మముయొక్క ప్యాళివిక సౌందర్యమును దెలిపి చర్మమునకు అద్భుతమైన ప్రకాశత్యమును దెచ్చును మరియు శుద్ధమైనటువంటియు, తెల్లనైనటువంటియునైన ఈ సబ్బు నా శరీరముమీద చదిరి పెట్టు మనావనంకే నాకు మిక్కిలి ఇష్టము."

"...అందువలననే నేను నా చర్మ సౌందర్యమునకు
లక్స్ టాయ్లెట్ సబ్బును ఎన్నుకొంటాను."

నిరుపాశాయ్ తయారుచేయబడినది

మంటారావం

కాచడంకోసం కాదు—మంటల్లో ఎగురుతున్న నెరుసులు చూస్తున్నాను. అవి అలా ఎగురుతున్నట్లు ఎంతసేమైనా చూడవచ్చు. ఆ నెరుసులు చిమ్మి గొట్టందాకా ఎగురుతున్నాయి చూడు. అక్కడవి నక్షత్రాలమాదిరి, మరో లోకాలలా క్రికాశిస్తున్నాయి...”

“ఏదో ధోరణి మొదలెడతావు. అదేం నాకు తుదా మొదలూ తెలియదు. అది సరే, ఇప్పుడు వేళేంతయిందో తెలుసా?”

“ఏమో తెలియదు.”

“ఊ! లేవండి! అందరూ బయలుదేరండి. మహారాజు పారిస్ లోనే ఉన్నట్టు.”

“అందుకే ఆమెని వెంటనే విడిపించాలి” అన్నా దొకడు.

“అక్కడ మనకేం భయంలేదు. చర్చి లేలిగ్గా మన చేతుల్లో వడుతుంది. భీరంగులు పాపం ఏపాపం ఎరగవు. కళ్ళుమూసుకున్నామంటాయి. మనదే అక్కడ బలం. శత్రు పోలీసులు చర్చిలోకి వెళ్లి నతుక్కుంటారు. ఆమె కనపడకపోతే వెర్రిమొహాలతో నేనుకు వెల్లిపోవాలి. ఆమె నురిలియ్యడానికి వీలేదు. మనమే కాపాడాలి.” అన్నాడు కోపిన్.

గ్రెంగెర్ మెలిగాలేచి చుట్టూ సందడి చూశాడు.

“బయలుదేరండి” అని పోలీస్ ఒకటి విసవడింది.

అప్పటికి ముఖ్యులకమ్మి వెన్నెల మందగించింది. చిక్కరులు లిలబిలా వీధిలోకి వచ్చిపడ్డారు. అక్కడక్కడ కొందరు నాయకులు అందరినీ ఒక క్రమంలో సద్ది నడిపించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

అందరూ చకచకా నడుస్తున్నారు. భుజాలపైన పలుగులు, అంపాలు, గొడ్డళ్ళు, బండకర్రలు, ఆకారంలేని ఇనపముక్కలు నిలబెట్టుకొని ధూమధుగా నడుస్తున్నారు. వీధులు గడిచి నడుస్తున్నారు. వందలాదిగా వస్తున్న ఈ చిక్కరిమూకను చూసి ఆ వీధుల్లో గస్తీ పోలీసులు పారిపోతున్నారు.

చిక్కరిమూక చావువద్దకు వచ్చింది.

“ఇక! ఇకమీద అందరం నిశ్శబ్దంగా నడవాలి. ఈ రాత్రి వేళ ఎవరూ మేలుకోకూడదు. ఒక్క రొక్కమాట పలక్కుడదు. కిక్కురుమనకుండా నడవండి” అన్నాడు కోపిన్.

చీకటిలో నిశ్శబ్దంగా గబగబా వస్తున్న ఈ మూకనిచూసి గుర్రాలపై గస్తీ తిగురుతున్న పోలీసులకు అదేమిటో బోధపడలేదు. కారుమేఘ మొకటి నగరంలోకి దిగి వీధుల్లో నడుస్తున్నదా అన్నట్లుంది.

అప్పటికింకా చర్చిలో క్వెసిమోడో నిద్రపోలేదు. చివరిసారి చర్చిఅంతా తిరిగి తలుపులు దిగించివచ్చాడు. ఒకసారి గంటలవంక చూసి పలకరించి వచ్చాడు. గోపుర మెక్కిచూశాడు. మేఘావృతమైన ఆకాశంక్రింది చీకటిలో పారిస్ నగరం నిద్రపోతోంది. నల్లని ఈచీకటి మధ్యలో తెల్లని ఛాయలా సీన్ వది మెరికలు తిరిగి ప్రవహిస్తోంది. దూరాన ఎక్కడో ఒక్కచోటమాత్రం మిణుకు మిణుకు మంటలున్న దీపం కనపడుతోంది.

అలా నిలబడి చూస్తూఉంటే అతడి కందుకో లోలోపల తెలియరాని భీతిఏదో పుట్టింది. కొన్ని గోజులుగా రాత్రివేళ మెలకువగా ఉండి చర్చి పరిసరాలు జాగ్రత్తగా పరీశీలిస్తున్నాడు. ఎవరో కొందరు రాత్రివేళ చర్చిపైనే కళ్ళుంచి పరిసరాలలో మసలుతున్నట్లు కనపడింది దతనికి. జిప్సీయువతిని అపహరించడానికేదో భయంకరమైన కుట్ర జరుగుతున్నదని అతడికి అనుమానం కలిగింది. తనపై ప్రకటనైనట్లే లోకమంతా ఆమెపై ప్రకటించినది గోచరించడం. అతడువల్ల కొన్ని కుట్రలుంచి అతడు నిద్రమీద గోపురంపై నిలబడి వెయ్యికోళ్ళతో చూస్తున్నాడు

అలా చూస్తుండగా దూరాన ఒకచోట ఏదో నల్లనిముద్ద ఒకటి కదులుతున్నట్లు అతడికి కనపడింది. సీన్ వదివంక జాగ్రత్తగా చూశాడు. ఏదో నల్లని సమూహం నది దాటింది. కొంతసేపటికి అది ఇళ్ళు, భవనాలవెనుక చాటు పడింది.

మహాకర్తే కొన్ని వందలమంది నడిచిన కార్ల దప్పలు విసపడవచ్చుకాని క్వెసిమోడోకి విసపడలేదు. కొంతసేపటికి లోకవీధిలో ఆ సమూహం కానవచ్చింది. ఇప్పుడు మనుష్యుల తనికంటికి కనపడారు. అతడికేమిచెయ్యాలో తోచలేదు. ఆమెను తేపాలా! చర్చినుండి ఆమెను తప్పించాలా! ఎక్కడికి? ఎలాగు? వీధుల్లో గస్తీ ఉంది. చర్చి వెనుకవైపున నది ఉంది. అక్కడ తోచినా లేదు. ఇంక నేరుమార్గంలేదు. సుమృంతపద్ధ అడ్డు నిలబడి ప్రాణాలకు తెగించి కుదివరకు పోరాడక తప్పదు. ఆమెను తేప కూడదు. తను చచ్చినతరువాతకాని ఆమెను అపకారం జరగ కూడదు.

నిశ్చయానికొచ్చి ఇంక వస్తున్న ఆ సమూహంపైనే దృష్టి నిగిడ్చిచూస్తూ అక్కడే నిలబడ్డాడు.

క్రమక్రమంగా గుంపు పెరుగుతోంది. కాని ప్రక్క ఇళ్ళలో కిటికీలు తెరుచుకోడంలేదు. అందువల్ల అందరూ నిశ్శబ్దంగా వస్తున్నారని క్వెసిమోడో ఊహించాడు.

ఉన్నట్టుండి అకస్మాత్తుగా కాగడాలు కనపడ్డాయి. ఆ కాగడాలు వెలుగులో కొందరు చిక్కరుల ముఖాలు కనపడ్డాయి. మూర్ఖాశ్రయని ఊరేగింపు, అప్పడక్కడ చేరిన మూక అతడికి గుర్తవచ్చింది.

అందరూ చావులో చర్చిముందు చేరారు. ఇప్పుడే దండయాత్ర జిప్సీయువతిని అపహరించడానికేనని క్వెసిమోడో రూఢిపరుచుకున్నాడు. క్వెసిమోడో దీపం చేత తీసుకుని రెండు గోపురాలమధ్య మిడ్లమీదికి వచ్చి నిలబడ్డాడు.

క్లోపిన్ చిక్కరుల్ని చర్చిముట్టడికి సన్నాహంచేశాడు. వెనుక వైపు వాతాస్త్రంగా పోలీసులుకాని రాజు సైనికులుకాని వస్తే రక్షణకోసం అన్ని వీధుల మొగలలోనూ కొందరు కొందరిని కాపుదల ఉంచి, మిగిలినవారందరినీ చర్చి ప్రవేశించడానికి ఆయత్తించేశాడు

మధ్య యుగాలలో నగరాలలో ఇటువంటి చాడులు వింతగావు. ఆనాడు ఇప్పుడున్నట్లు పోలీసుదళాలుండేవికావు. నగరాలు ఒక్క అధికారి రక్షణలోనూ ఉండేవికావు. రాజరిక వంశీకులు, సామంతులు ఎవరికి వారు సైన్యాలను రక్షక దళాలను నిర్మించుకునేవారు. ప్రతి నగరంలో ఆ సేవల రక్షకదళాలుండేవి. ఎవరి ప్రాంతానికి వారు చక్రవర్తులు. నగరమంతటినీ ఈ సామంత రాజులు పంచుకునేవారు. అందరూ నూటవరుసకి మాత్రం మహారాజు అధికారానికి లోబడినట్లుండేవారు. అవకాశాన్నిబట్టి వారు మహారాజు నెదిరించడమో, బలపరచడమో జరిగేది. ఎవరికివారు కోటలుకట్టుకునేవారు. చర్చిలు మాత్రం ఎవరూ ఆక్రమించరానివిగా, విదవ్ అనుమతి లేనిది ప్రవేశించరానివిగా పరిగణించబడేవి. ఆకాలంలో ఆవరాల కుట్రలవల్లనో, చిక్కరులు, జిప్సీలవల్లనో దోపిళ్ళు జరిగేవి. దోపిళ్ళు చాడులు జరిగినప్పుడు ఇరుగుపొరుగులు తలుపులుమూసుకుని ఊరుకునేవారు. కనాథ్యులు కోటలు కట్టుకుని ఆస్తిపాస్తులు కాపాడుకునేవారు. కొన్ని దర్శిలకుకూడా ముందు కోటలు నిర్మించారు. కాని నాటర్ డామ్ చర్చికి అటువంటి రక్షణ లేదు.

చిక్కరు లందరినీ సిద్ధపరిచిన తరువాత క్లోపిన్ తన చేతిలోని కాగడా పైకత్తి నాటర్ డామ్ చర్చి గోపురంవంక చూస్తూ చిగ్గ

రగా అరిచాడు: “నూ జాతికి చెందిన సోదరిని నూ కప్పగించండి. మీ దర్మిలో ఆశ్రయం తీసుకుందని పార్ల మెంటు డిక్రీ చెయ్యబోతోంది. ఆమెని వెంటనే నూ కప్పగించి మీ దర్మి కాపాడుకోండి. అప్పగించకపోతే మీ దర్మి స్వస్థం కాక తప్పదు. ఇదిగో నూ జండా. ఇక్కడ నిలబెడుతున్నాం.”

క్వాసిమోడో ఒక్క మాటకూడా వినపడలేదు. ఎర్రటి గుడ్డపేలిక కట్టిన జండా ఒకటి రోడ్డుమధ్య పాతబడింది.

దర్మిలో సవ్యడైనా వినరాలేదు. క్లోపిన్ చూశాడు. “పదండి ముందుకు” అని బిగ్గరగా అరిచాడు.

మువ్వెనలభైమంది గొడ్డళ్ళతో పలుగులతో దర్మిద్వారం సమీపించారు అందరూ మెట్లెక్కి తలుపులు గంటారు. తలుపులు కదలేదు. “అబ్బ! చాలా గట్టిగా ఉన్నాయి” అన్నాడొకడు.

“పరవాలేదు తలుపులు పగలకొట్టండి” అన్నాడు క్లోపిన్.

అందరూ ఎగబడి తలుపులు బద్దలుకొట్ట నారంభించారు. ఇద్దరు తాళం బద్దలు కొట్టడం మొదలుపెట్టారు. క్లోపిన్ అందరినీ హెచ్చరిస్తున్నాడు.

ఇంతలో మాతాత్తుగా వెనుకవైపునుంచి పెద్దభయి వివవచ్చింది. గోపురం కూలిపోయిందని కొందరు భ్రమించారు. కానీ అదొక పెద్ద దూలం. పైనుంచి బికారులపై విరుచుకు పడింది. కొందరు భయంకరంగా ఆర్తనాదం చేశారు. మెట్లపైనున్నవారిలో డజనుమంది దూలంకిందపడి నలిగిపోయారు. మిగిలినవారిందరూ దూలానికి దూరంగా పారిపోయారు. త్రుటిలో దర్మి ప్రాంగణం ఖాళీ అయిపోయింది.

“సరిగ్గా నేనక్కడే ఉన్నాను. వీసంలో తప్పింది. లేక పోతే నేనుకూడా వచ్చిపోదును” అన్నాడు జెహాన్.

బికారులకు పిరికిపుట్టింది అందరూ నిశ్చేషులై కొంతసేపు ఆకాశంకంక, దర్మిగోపురంవంక చూశారు.

“ఇదేదో ఇంధ్రజాలంలా ఉంది” అన్నాడు జిప్సీల రాజా.

“చంద్రుడు జేవుడు. మనమీద దూలంపడేశాడు” అన్నాడొక బికారి.

“నీ మొహం. నీకేం తెలుసు? చంద్రుడు మన జేవుడు. మనకి అపకారం చెయ్యడు” అన్నా డింకోకాడు.

క్లోపిన్కి ఈ దూలం ఎలా వచ్చిపడిందో అర్థం కాలేదు. దర్మి పైన ఒక్క ప్రాణి కనపడలేదు. మెట్లపైన దూలం నిశ్చలంగా పడిఉంది.

“ఊ! కానివ్వండి” అన్నాడు క్లోపిన్ అందరూ రాళ్ళు, కర్రలు, ఇనపముక్కలు, బాణాలు దర్మి ద్వారంమీద ప్రయోగించారు.

“పదండి ముందుకి” అని అరిచాడు క్లోపిన్. కానీ ఎవ్వరూ కదలేదు.

ఈమారు ప్రక్క ఇళ్ళలో కిటికీలు తెరుచుకున్నాయి. తెగుచు తీన్నే తడవుగా “కాల్పండి తుపాకులు” అని క్లోపిన్ అరిచాడు. వెంటనే కిటికీలు మూసుకున్నాయి. జరుగున్నదేమో తెలియక ఇరుగు పొరుగు ప్రజలు భయపడ్డారు ఆరోజుల్లో ప్రాణహానికీ మానహానికీ పొరుగు భయపడక తప్పలేదు.

“ముందుకు పదండి” అని అరిచాడు క్లోపిన్. దర్మిపైన తుపాకులు మోగాయి.

“ఆగండి.” అన్నాడు క్లోపిన్. అందరూ ఆగిపోయారు.

“ఈ దూలంఎరి తలుపులు బద్దలుకొట్టండి.”

అందరూ సంతోషంతో కేకలు పెట్టారు. రెండువందలమంది దూలం ఎత్తారు.

దూలం దెబ్బకి ఇనప తుగుపులు ఖంకున మోగాయి కానీ పిరికిపడలేదు. దర్మిపై కదలాడిపోయింది.

ఉన్నట్టుండి ముందున్న జనంపైన రాళ్ళవర్షం కురిసింది.

“చీతం గ ఉండే! దర్మి శిల్పాలు విరిగి మనమీద పడుతున్నాయా?” అన్నాడు జెహాన్.

తరవాత ఒక్కొక్కటి చొప్పునరాళ్లు బలంగాచ్చి బికారులకు తగలడం మొదలుపెట్టాయి తరవాత పెద్దపెద్ద రాళ్ళపడ్డం మొదలుపెట్టాయి. కొందరికి తలలు చిరికాయి. కొందరు కాళ్ళు విరిగి, నడుములు విరిగి కూలిపోయి రోదించ నారంభించారు. అప్పటికే చాలమందికి గాయాలు తగిలాయి.

ఇదంతా క్వాసిమోడో రక్షణకోసం చేస్తున్నదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. క్వాసిమోడో మొదట ఏం చేయాలో తోచలేదు. అటూ ఇటూ కంగారుతో పరుగులెత్తాడు. దర్మిగంటలు మోగించి అందరినీ లేవగొట్టాలనుకున్నాడు. కానీ గంటలు మోగేలోపం బికారులు తలుపులు బద్దలుకొట్టవచ్చు. ఆ సమయంలో అతడికి జ్ఞప్తి వచ్చింది—దర్మి సురమ్యుతుచేయడానికి వడ్డంగులు కొన్ని సామానులు దర్మిలో దాచిపెట్టారని. ఒక గోపురంలో మిద్దె సమీపంలో దూలాలు, ఇటుకలు, రాళ్ళు ఉంచబడినాయి. వెంటనే క్వాసిమోడో అక్కడికి పరుగెత్తాడు. మిద్దెపక్క పెద్ద గదినిండా సామానుంది. అక్కడే రాళ్ళగుట్టలున్నాయి, సీసంముద్దలున్నాయి, దూలాలున్నాయి, కంకరగుట్టలున్నాయి. ఇంక జాప్యం చెయ్యడానికి వీలేదు. ఉన్నవానిలోకల్ల పెద్దదైన దూలం ఒక చివర పట్టుకుని బరబర ఈడ్చుకువచ్చాడు. ఆ దూలాన్ని లాగగల సత్తవ త్తణంలో అతడి కెలా వచ్చిందో అశ్చర్యకరమైన విషయం. సరిగ్గా మెట్లకుమీదుగా లాక్కువచ్చి కిందికి గంటాడు. నూట అరవై అడుగుల ఎత్తునుంచి అది బ్రహ్మాండమైనశబ్దం చేస్తూ, అక్కవచ్చిన శిల్పాలను, తూముగొట్టాలను విరగొట్టుతూ వచ్చి బికారులపై పడింది. బికారులు చెదరిపోవడం క్వాసిమోడో పైనుంచి చూశాడు. తరువాత రాళ్ళూ, కంకరరాళ్ళూ తీసుకువచ్చి బికారులపై బలంకొద్దీ రువ్వనారంభించాడు. పెద్దపెద్ద బండరాళ్ళను దొర్లించాడు. దర్మి కూలిపోతున్నదని బికారులు మొదట భయపడ్డారు. ఆ త్తణంలో క్వాసిమోడోని చూసినట్లుంటే బికారుల గుండెలు పగిలి పారిపోయేవారే! మిద్దెపైన తన యెత్తు రాళ్ళగుట్ట పేర్చిఉంచాడు! ఒక్కొక్కరాయి ఒక్కొక్కడికి తగిలి అరుస్తూవుంటే క్వాసిమోడో సంతోషంతో గంతులేస్తున్నాడు.

రాళ్ల దెబ్బలను లక్ష్య పెట్టకుండా బికారులు మళ్లీ దూలంతో తలుపులు బద్దలుకొట్టడం మొదలుపెట్టారు. కొంతసేపటికి గడపలు, తలుపులు బీబలు వారపాగాయి. దర్మి అంతా దద్దరిలిపోతోంది. ద్వారంపై చెక్కడాలు ముక్కలై ఎగురుతున్నాయి. ఉత్కలసాగి ఊగులాడుతున్నాయి.

ఇంక తలుపులు పగిలిపోక తప్పదని క్వాసిమోడో గ్రహించాడు. కబ్బం వివబడకపోయినా దర్మి చలించిపోవడం అతనికి తెలుస్తూనే వుంది. రాళ్లవర్షంవల్ల బికారులు ఆగడంలేదు. క్వాసిమోడో మెట్లవంక తొంగిచూశాడు. పైనుంచి తూము గొట్టాలు కనపడ్డాయి. మిద్దెమీద వాననీరు ఆ గొట్టాలగుండా మెట్లమీదా, ముందు రోడ్డుపైనా పడుతుంది. క్వాసిమోడోకి ఒక ఉపాయం తట్టింది. గబగబవెళ్ళి లోపలినుంచి పెద్దమోపెద్ద చితుకులు తీసుకువచ్చి రెండుతూములపై పేర్చాడు. వానిపైన సీసపు ముద్దలు కొన్ని పేర్చి తన దీపం సహాయంతో నివ్వ అంటించాడు. రాళ్ళవర్షం ఆగిపోగానే బికారులు పైకి చూడడం మానేసి దృష్టి ద్వారం వైపు కేంద్రీకరించారు. పైన అతడు మంట పెట్టడం ఎవరూ గమనించలేదు. అందరూ తలుపులు ఎవ్వడు విడిచితోయో, లోపలికి దూకి ముందు చేతికిబిక్కినవి దోచుకోవాలనే ఆశ్రుతలోఉన్నారు. తలుపులు కదిలిపోతున్నకొద్దీ అందరికీ ఉత్సాహం ఇనుమడిస్తోంది. దర్మిలో వెలలేని ఆభరణాలు, ధన, వస్తు సంపద ఉన్నట్లు విన్నవినవారు పుట్టి తప్పకొనున్నాడు. నడుచుచే తప్పించడం

★ పుంటా రావం ★

అనేది ఒక విమలమైనది. వారందరినిపై నిజంగా చర్చిలోని సంపదపైనే ఉంది.

ఉన్నట్టుండి దూలం పట్టుకున్నవారిలో కొందరు కెవ్రున అరిచారు. దూలం దభేలన నేలపై పడిపోయింది. అందరూ భయభీతులై మాళాను. రెండు తూములలోనుంచి కరగిన సీసం రెండు ధారలుగా వికారల గుంపుపైన పడుతోంది. కొందరు సీసం కరీరం పైనపడి సృష్టితప్పి పడిపోయారు. కొందరు రప్పడే ప్రాణాలు విడిచారు. మిగిలినవారు ప్రక్కలకు తప్పకున్నారు. అప్పుడక్కడ రోదనధ్వనులు, మూలుగులు ఘోరమై వ్యాపించాయి. అందరూ చర్చి గుమ్మందాటి ఇవతలకు పారిపోయి వచ్చేవారు. కల్లెత్తి పైకి మాళారు. నూటలరై అడుగుల ఎత్తున శిల్పాల మధ్య మంట చేసుకోంది. మంటపైన నెరుసులు గాలిలో ఎగురుతున్నాయి. మంటకు దిగువగా రెండు వికృతాకారంలో ఉన్న తూములలోనుంచి నెండినరై తళతళ మెరుస్తున్న ద్రవం ధారగా జారుతోంది. ధారలు మెల్లపద్దపడి బరువుగా మెల్లిగా చుట్టుప్రక్కలకు ప్రవహిస్తోంది. మంటవెలుగులు గోపురంపైన పడుతున్నాయి. ఆ రాత్రివేళ ఆ దృశ్యంమానసి వికారలు భీతావస్థలైన్నాయి. చర్చిలోని భయంకరాకృతులలోనున్న శిల్పాలు ప్రాణంపోతుమని నివ్వలు కక్కుతున్నట్లున్నాయి.

వికారల మూకల్లో ఒక్కరినోట మాటలేదు. నాయకులు మాత్రం దూరంగా ఒకచోటచేరి సంప్రదింపు లారంభించారు. క్లోపిన క్రోధం పట్టలేక పిడికిలి బిగించి పల్లు పటపట కొరికాడు. “చర్చిలోపలికి వెళ్ళడం కష్టం” అని మూలిగాడు.

“చర్చిని సైతాన్ ఆవహించాడు”

“అడుగు అక్కడ చూడండి, అక్కడ తచ్చాడుతున్న రాక్షసున్ని చూడండి.”

“అరే! వాడు క్వాసిమాడో. ఒంటికిన్ను రాక్షసుడు.”

“కాదు కోటదేవుడు. ఒక్కొక్కప్పుడు సిపాయి దుస్తులు ధరించి సింహంతలకాయతో తిరుగుతాడు. వాడు మనుషుల్ని రాళ్లుగానూ, రాళ్లని మనుషులుగానూ మృగాలుగానూ మార్చేస్తాడు. మనుషుల్ని రాళ్లుగామార్చి గోపురాలు కడతాడు” ఇలా వికారల మధ్య సంభాషణ సాగుతోంది.

“అయితే ఇప్పుడేం చెయ్యడం?” అన్నాడు జిప్పీరాజు.

“ఏదో చెయ్యాలి, లేకపోతే పిరికిపందిల్లా పారిపోతామా? మన సోదరిని అలా విడిచిపెట్టి పోవడమేనా?” అన్నాడు క్లోపిన్.

“విడిచిపెట్టితే ఆమెని రేపు కుక్కలాగ ఉరితీసి పోతారు.”

“చర్చిలో బళ్లకొద్దీ బంగారం ఉందిట” అన్నాడొకడు.

“ఏమో! అక్కడికి వెళ్ళడం కష్టం”

“ఎందుకు వెళ్ళలేమో చూడాలి. రండి నావెంట డ్రైర్యం ఉన్నవారు” అని క్లోపిన్ వారితోకాడు. తరవాత వెనక్కు తిరిగి “జెహన్ ఏడి?” అని అడిగాడు.

“ఛచ్చిపోయింటాడు” అన్నాడొకడు.

“పాపం! గింగెర్ ఎక్కడ?”

“మనం ఇక్కడికి రాకముందే మధ్యలో జారుకున్నాడు.”

“పిరికిపంది” అని క్లోపిన్ అరిచాడు. “ముందు రెచ్చగొట్టి ఇప్పుడు తప్పుకున్నాడు.”

“అడుగు జెహన్. ఏదోలాక్కువస్తున్నాడు” అన్నాడొకడు.

జెహన్ ఒక నిచ్చిన లాక్కువచ్చాడు. అతడు ధరించిన కవచం పెద్ద రణగణధ్వని చేస్తోంది. “రండి రండి” అంటూ చర్చి గుమ్మంవైపుకు దారితీశాడు.

“ఏమిటాది? నిచ్చినందుకు?”

“ఇది చర్చి వెనకవైపునుండి ఇప్పుడే జ్ఞాపకంవచ్చింది.”

“ఎందుకిది?”

జెహన్ హేళన భావంతో మాళాడు. తలగరేకాడు. తలకి కట్టిన ఇనపముక్కలు గలగలమన్నాయి.

“ఎందుకా? అడుగు అటుమాడు” అని చెయ్యొత్తి పైన శిల్పాలవంక చూపాడు. “ఈ నిచ్చినవేసి అక్కడి కక్కుతాను. ఆవెనకతలుపు ఈవైపుకి గడియవేసి ఉంటుంది. అది తీశానంటే చర్చిలో అన్ని గుమ్మాలూ తెరిచెయ్యవచ్చు. డ్రైర్యం ఉంటే నా వెనకరా”

“నీవెనక నేను రావడమేమిటి?”

“మానెయ్యి. నేనెక్కుతాను.”

నిచ్చిన గోడకి వెయ్యబడింది. జెహన్ ఒకచేత్తో నిచ్చిన పట్టుకుంటూ ఇంకోచేత్తో ఇనపముక్కలు సర్దుకుంటూ మెల్లిగా నిచ్చినెక్కుడు. అతని వెనకనే కొందరు వికారలు నిచ్చినపై కెగబాకారు.

జెహన్ ఒకశిల్పం ఆధారంగా మేడమిదికివెల్లి నిలబడ్డాడు. వికారలు ఉత్సాహంతో పొలికేకలు పెట్టారు. జెహన్ కూడా మామూలుగా చెయ్యొగరేసి కేకపెట్టాడు. కాని వెనక్కి తిరిగి తిరగగానే క్యూబిబారిపోయాడు. క్వాసిమాడో గోపురం మీదనుంచి ఎప్పుడు దిగివచ్చాడో తెలియదు, నిచ్చినపైన ఒక శిల్పంవెనుక పొంచి కూచున్నాడు. జెహన్ నిమాడగానే తలాలన లేచి నిలబడ్డాడు. అతడి ఒక్క కన్ను నివ్వలా కణకణలాడుతోంది. జెహన్ రెండు చేతులూ గట్టిగా ఒకచేత్తో పట్టుకున్నాడు. అలా పట్టుకునే ముందుకి వంగి రెండోచేత్తో నిచ్చిన పట్టుకుని ముందుకి బలంగా గంటేశాడు. నిచ్చినతోసహా నిచ్చినపైనున్న వికారలందరూ పొలోమంటూ కూలిపోయారు. పైన జెహన్ ఒంటరిగా మిగిలిపోయాడు. క్వాసిమాడో కిందికి మాస్త్రున్న తరుణంలో జెహన్ చేతులు విడిపించుకుని వెనుకద్వారంవైపు పరుగెత్తాడు. క్వాసిమాడో చీరన వెనక్కు తిరిగాడు. జెహన్ ఒక చీటే తీసి విసిరాడు. అది క్వాసిమాడో జబ్బుకు సుమృతుంది. ఈటె బలంగా లాగివేశాడు క్వాసిమాడో. రక్తం జరజర ప్రవహించింది జెహన్ రెండో చీటే అందుకునేలోపలే క్వాసిమాడో లంఘించి అతణ్ణి పట్టుకున్నాడు. ఎడం చేత్తో జెహన్ రెండు చేతులూ పట్టుకున్నాడు. కుడిచేత్తో అతడి ఒంటిపైనున్న ఇనపముక్కలు వొలిచేశాడు. కత్తులు, ఈటెలు అన్నిటిని వొలిచి నేలపైన పువ్వుగా పోశాడు.

జెహన్ వెనగులాడాడు కాని క్వాసిమాడో పట్టుకుంచి తప్పించుకోడం సాధ్యంకాలేదు. జెహన్ కాళ్ళు రెండూ కుడిచేత్తో పట్టుకుని క్వాసిమాడో పైకెత్తాడు. గబగబ మిడ్డెమిదికి వెళ్ళాడు. తరవాత చేతులు విడిచిపెట్టి, కాళ్ళు రెండూ పట్టుకుని ఒడిసెలతిప్పినట్లు గిరగిర తిప్పాడు.

చీకటిలో ఎక్కడో దూరంగా ఘోరమైన ఆర్తనాదం వివచ్చింది. అంతలోనే ఎక్కడో కొబ్బరికాయ బ్రద్రలెనట్లు వివపడింది. ఏదో గోడకుతగిలి క్రిందికి రాలిపడింది. కాని అది నేలమీద పడిలేదు. మధ్య కట్టడంలో ఎక్కడో చిక్కుకుంది. జెహన్ ప్రాణాలు అంతరించాయి.

వికారలు రోషంతో అరిచారు. “పదండి. చర్చి పడగొట్టండి” అన్నారు పగతో. జెహన్ చావుతో వికారలు రోషంతో ఉడికిపోయారు. చుట్టూ ఇళ్లలో దూరి నిచ్చినలు తీసుకువచ్చారు. కాగడాలు మరికొన్ని వెలిగాయి.

క్వాసిమాడో మాళాడు. వికారలు నిచ్చినలపైనుంచి గబగబ ఎగబాడుతున్నారు. కొందరు శిల్పాలకు తాళ్ళుపోసి ఎక్కుతున్నారు. క్వాసిమాడో ఏమిచేయాలో తెలియక గోపురమెక్కువోసులో పులిమాదిరి అటుఇటు తిరగ నారంభించాడు.

[ఇంకా ఉన్నది]

“శిథిలమయ్యే నీ సర్వం!”

అ ప ణం

నచ్చాడోయ్ మావయ్య
తెచ్చాడోయ్ వింత లెన్నో
తిరిగి తిరిగి దేశాలను
తీయని కతలల్ని చెప్ప||—
ఎడారిలో ఏగుతుంటే
ఎత్తు దిబ్బపైన రెండు
రాతికాళ్ళు చూచినాడు
... ..||—

దిబ్బకు దిగువను అటు నిటు
అబ్బుర మతిభయము చెంది
వగిలిన తల మరి మొండెము
వడియుండుట చూచినాడు||—
రాతిముఖమునందు మామ
చాద్రం క్రూర్యం గర్వం
విక్రమంబు చూచి తలచె
చక్రవర్తి ప్రతిమయంచు||—

కాతుకమున మామ అంత
కనుగొనదల చతని వింత
దుమ్ముకొట్టి పాడుబడిన
దిమ్మ తుడిచి చూచి చదివె||—
రాజులకును రారాజుని
ఒజమాండిన్ నామంబడి
అరివీరుల పీఠ మడచి
నట్టి వీరచరితుండని||—

ఏలియుండు నతడు చాల
ఎన్నికైన దేశాలను
చేసియుండు నతడు ఎన్నో
చెప్పలేని యుద్ధాలను||—

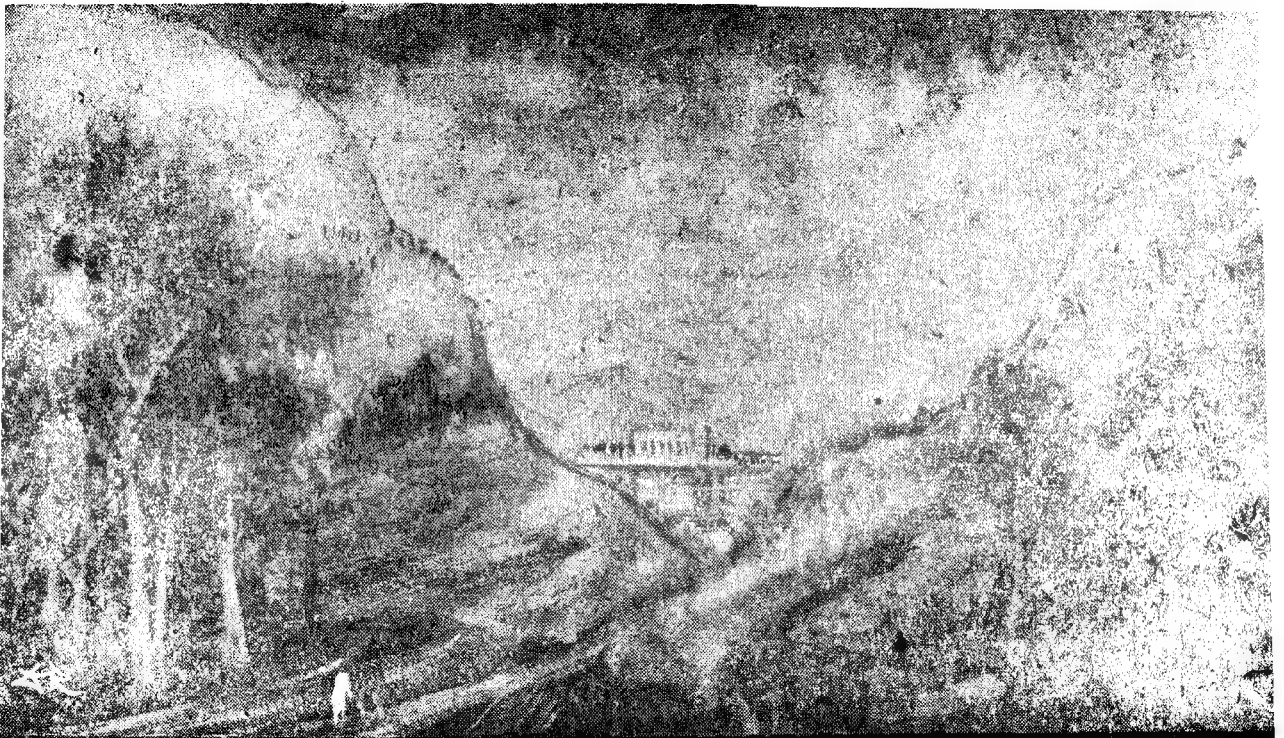
నేటి కతని పాదాలును
నిలిచియుండె దిబ్బపైన
తలయు మొండె మతనిదయ్యె
ధరణిపైన ఒరిగియుండె||—

అంత దేశమేలి తాను
అన్ని యుద్ధములును చేసి
కడకు శిల్పఖండములలో
కానుపించు తీరుగాంచి||—

మామ తలచె
మరిమరి యిటు
ఏదయ్యా! నీ ఘనత!
ఏదయ్యా!! నీ గర్వం!

ఈరోజున నీ సర్వం
ఇసుక యెడారులమయం||—
నీదు రూపకేషంబులు
నిలిచి తెలుపు ఈరోజున
శిలామయం నీ గర్వం
శిథిలమయ్యే నీ సర్వం||—

[అంగ్ల మహాకవి పెర్సీని అనుసరించి]

పాపాల బైరవుని ఏశ్వతాపము..

ఒకప్పుడు చినదినానికి చెడలుబట్టి దివికి రాలిపోతున్న పూరి గుడిసెలో, ఏపూటకాపూట గంజి కోసం ఇతరుల్ని ఆశ్రయిస్తూ కాలం గడుపుతున్న నిరుపేద దంపతులకు ఒక మగబిడ్డ పుట్టాడు. “కూలివాడికి కూడా మగబిడ్డ!” అని విస్తుపోయింది ఊరంతా.

ఆ పేదవాడు భార్యతో అన్నాడు: “మనమే ఈ కరువు కాలంలో గంజి దొరక్క అమ్మరిస్తున్నాంకదా! ఇక ఈ బిడ్డను సాకడం ఎలాగ? ఎవరైనా కోరినట్లయితే పెంపకానికి ఇచ్చేద్దామా?”

నరేనంది అతడిభార్య. దేహములో కండ అన్నమాట లేక వట్టి ఎముకలగూడుగా మిగిలి, బిడ్డకు వేళకింత పాలైనా ఇవ్వలేని దురస్థిలో వున్న ఆయిల్లాలు అంత కన్నా మరేం చెప్పగలదు!

కోర్లు కొక్కరకో అని ప్రపంచాన్ని లేపుతున్నప్పుడు, పేదవాడు బిడ్డను భుజాన వేసుకుని ఊరు విడిచి రగ్గల్లోవున్న పట్నంవైపు నడకసాగించాడు. అతనికి మార్గమధ్యంలో ఒక పెద్దమనిషి ఎదురయ్యాడు.

“ఇంత కసిగండు నెత్తుకుని ఎక్కడికి పోతున్నావయ్యా! సాపం.

బిడ్డ అప్పుడే సామూసిల్లిపోయినట్లున్నాడే” అన్నాడా పెద్దమనిషి.

“ఇప్పుడు నాకండ్లకు పండుగ కలగజేయడానికి, వార్ధక్యంలో నన్ను సాకే సంతరించడానికి, మరణానంతరం నాకు కర్మకీయలు యథావిధిగా జరిపించడానికి భగవంతుడు నాకి బిడ్డను ప్రసాదించాడు. కానీ నేను పేదవాణ్ణి. బిడ్డను సాకలేను. ఏపుణ్యాత్ముడి కైనా పెంపకానికి ఇచ్చేద్దామని వెళ్తున్నాను” అన్నాడు నిరుపేద.

“ఎవరికో ఇవ్వకమందుకు? నేనే ఆబిడ్డకు పెంపుడుతండ్రిగా వుంటాను. కానీ నేను దేశ్రిదిమ్మరిని. ఒకచోట వుండను. బిడ్డను

మూలం :

లయోటాలస్టోయ్

మధురాంతకం రాజారాం

నేడగ్గరే వుంచుకో. వాడిని పోషించడానికి కావలసిన డబ్బును నేను పంపిస్తూవుంటాను.” అన్నాడ పెద్దమనిషి.

పేదవాడు ఆనందాశ్రువుల్ని తుడుచుకుంటూ “నేను తమకు కలకాలమూ కృతజ్ఞుడనై వుంటాను” అన్నాడు.

పెద్దమనిషి ఒక డబ్బుసంచిని పేదవాడికిచ్చి “ఇద్దరేపోకముందే మళ్ళీ నీకు డబ్బు పంపిస్తాను. బిడ్డను జాగ్రత్తగా పెంచు” అని తన దారిన తన నెల్లిపోయాడు.

2

పేదవాడు తన కుమారునికి నాగులు అని పేరుపెట్టాడు. పెంపకానికి పెద్దమనిషి పంపిస్తున్న డబ్బును స్వంత ఖర్చులకెంతమాత్రమూ వినియోగించక నాగుల్ని పెంచి పెద్దజేశాడు.

నాగులు చదువుకున్నాడు. చదువుల్లోని సారం తెలుసుకున్నాడు. ఒకనాడతడు చదువుతూ, చదువుతూ వుండిన భాగవతాన్ని మూసిపెట్టి, పద్యాల్ని వింటూవున్న తల్లిదండ్రులతో ఇలా అన్నాడు: “మీ రిద్దరూ చింకిపేలికలు కట్టుకుంటున్నారు. కూలీనాలీ చేస్తూ గంజిత్రాగి బ్రతుకుతున్నారు” మరి నన్ను మాత్రం ఒకయువరాజునలా పెంచుతున్నారు. ఇక మీ దట, ఇలా చేశారంటే నే నొప్పుకోను. మీలాగే నేనుకూడా చింకిపేలికలే కట్టుకుని గంజిత్రాగుతాను.”

పేదవాడు నవ్వి “ఒరేబాబూ! నువ్వు పేరుకుమాత్రమే. మాకొడుగువి. మేము నిన్నుకన్నా మంతే పెంచిన పుణ్యాత్ముడినికొడుకున్నా

■ నిలువుటద్దం లో గవనై విశ్వమూ ప్రత్యక్షమయింది నాగులుకు.

డు. ఐతే ఆయన ఎక్కడుంటాడో మాకు తెలియదు. కానీ విచిత్రంగా ఎవరివద్దనైనా నీ పెంపకానికి డబ్బు పంపిస్తూ వున్నాడు” అన్నాడు.

ఐతే నే నాయన్నొకసారి చూడాలి” అన్నాడు నాగులు. తండ్రి అతనికి పెద్దమనిషియొక్క ఆనవాల్ని చెప్పాడు. తల్లిగుడ్డలో చద్దన్నం మూటగట్టి ఇచ్చింది. నాగులు తల్లిదండ్రులకు నమస్క

రించి వాళ్ల దీక్షనల్పిండుకుని తన పెంపుడుతండ్రిని చూచి రావడానికి బయల్దేరాడు.

ఊరి పాలిమేరదాటకునిరస్తూలో రెండుక్రోసులు నడిచిన తర్వాత నాగులు ప్రయాణశ్రమచేత అలసిపోయి ఒక వేపచెట్టుక్రింద కూచున్నాడ. అప్పుడు రస్తావెంబడి ఎక్కడికో వెళ్తున్న పాంథుడొకడు నాగుల్ని చూచి “ఎక్కడికి

పాపాల భైరవుని పశ్చాత్తాపము

పెళ్ళున్నావబ్బాయీ?” అని అడిగాడు. నాగులు తన పెంపుడు తండ్రి వృత్తాంతాన్ని అతనికి చెప్పాడు.

అంతా సావధానంగా విని ఆ పెద్దమనిషి మెల్లగా నవ్వి “నాగులూ! నేనే నీ పెంపుడు తండ్రిని” అన్నాడు.

నాగులు ఒకక్షణంపాటు విస్మయంతో అతణ్ణి తేరిపారబాచాడు. తరువాత సాష్టాంగపడి అతనిపాదాలకు నమస్కరించి “నాన్నగారూ! ఇప్పుడు మీ రెక్కడికి పోతున్నారు? మా ఇంటికి వెళ్లారండీ. రావడానికి మీ కిప్పుడు తీరిక లేక పోతేనే మీతోకూడా వస్తాను. నన్ను మీ ఇంటికి తీసుకెళ్ళండి” అన్నాడు.

“నేనిప్పుడొక పనిమీద వెళ్తున్నాను నాగులూ! పోదలచుకున్నట్లయితే నువ్వు నా యింటికి వెళ్లు. దారిచెబుతావను. ఆ రెండుకొండల మధ్య నన్నని కాలిబాటవుంది. బాటవెంబడి వెళ్లు. అక్కడొక అరణ్యం వుంది. దాన్ని అధిగమించు. అక్కడ పాపాన్ని అనే నది ప్రవహిస్తూ వుంటుంది. ఆ నది గట్టున వుంది నాయిల్లు. నువ్వు ఆ భవనంలో యధేచ్ఛగా పూరించవచ్చు. కానీ ఒక హెచ్చరిక నుమా! ఏ గది తలుపుతే మూయబడివుంటుందో ఆ గదిలో ప్రవేశించకూడదునువ్వు! ఇక వెళ్లు” అని ఆ పెద్దమనిషి మళ్ళీ రస్తావెంబడి ముందుకు పోవడం మొదలుపెట్టాడు.

నాగులు కొండలమధ్య వున్న

కాలిబాటను చేడుకుని మధ్యాహ్నంవరకూ పయనించాడు. అక్కడ ఒక సెలయేటి చెంత కూచుని చద్దన్నం తిని, తర్వాత సంతోషంగా పాడుకుంటూ అడవిని దాటుకుని అవతలికి వెళ్లాడు. హోదామని శబ్దస్త్రా పాపాన్ని ప్రవహిస్తుండడం చూచాడు. నదిగట్టున వున్న మహాసాధాన్ని తిలకించి, దాని నిర్మాణరామణీయకతకు పెరగుపడ్డాడు.

ఆసాధంలో నాగులకు ఎవరూ కనపడలేదు. బంగారుపల్లె రాల్లో తినుబండారాలు కావలసినన్ని కనిపించాయి. అతడును కొన్నిటిని రుచిచూస్తూ, భవనమంతా కలయతిరిగి కడపల నాలుగోంతస్తున ఒక గది గుమ్మంముందుకువచ్చి ఆగాడు.

ఆ గది తలుపుమూయబడివుంది. కానీ తాళంమాత్రంలేదు తలుపు తెరిచి లోపల ఎలాటివస్తువులున్నాయో చూద్దామనుకున్నాడతడు. ఆ గదిలోనికి వెళ్లగూడదని తన పెంపుడుతండ్రి చెప్పినమాట అతనికి జ్ఞాపకం వచ్చింది కానీ లోపలికి వెళ్లాలనే ఉత్కంఠ అతడాపుకోలేకపోయాడు.

తలుపును రెండుచేతులతో త్రోసి గదిలో ప్రవేశించినతర్వాత అక్కడ నాగులకు మరేమంత వింతవస్తువులు కనిపించలేదు. నిజానికి ఒక నిలువుటద్దము, రెండు మూడు వాడి ఖడ్గాలుతప్పా మరేం వస్తువులు అక్కడలేవు. నాగులు

కానీ అతనికి తన ప్రతిబింబం కన

పడలేదు. జానడంతలేని చిన్ని కృష్ణునితోట్లో నర్వప్రపంచమూ కనబడినట్లు, ఆ నిలువుటద్దంలో కూడా సమస్తవిశ్వమూ ప్రత్యక్షమయింది నాగులకు!

ఆకాశాన్ని చుంబించే పర్వతాలొకవైపు, తరంగనంతుభితాలైన సముద్రాలు మరొకవైపు, కనపించాయి నాగులకు! చూడగా చూడగా అతనికి తను పుట్టిపెరిగిన గ్రామంకూడా దృగ్గోచరమైంది. ఆ గ్రామంచెంత కొండ వాగుకు ప్రక్కన తనతండ్రి కాలుకు నాగు చేస్తున్న పొలంలో పండి, వరిని జొన్నపైరు కూడా అతనికి కనుల విందుగా కనిపించింది. ఆ పైర్లో ఎవరో కంకుల్ని కోస్తున్నారు. అతడు పరకాయించి చూచాడు. ఆవ్యక్తి తన తండ్రికాడు. ఎవడో దొంగ! ఎవరూ లేకపోవడం చూచి జొన్నకంకుల్ని కోసి నంచిలో పోసుకుంటున్నాడు. “కృష్ణంమాది, ఫలితం వాడికా?” అనుకుంటూ పండ్లుకొరికాడు నాగులు. ఏం చేయడానికి అతనికి పాలుపోలేదు. దిక్కులుతోచక “నాన్నా! దొంగ పడ్డాడు చేస్తో” అని అరిచాడు.

ఎక్కడో కొన్నిక్రొసుల దూరంలో వున్న పల్లెటూర్లో తన గుడిసెలో పడుకుని నిద్రిస్తున్న నాగులు తండ్రి ధిగ్గున మేల్కొన్నాడు! భార్యనులేపి “మనచేస్తో దొంగలు పడ్డట్టు కలవచ్చింది. పెళ్ళున్నా” అంటూ, వడివడిగా పొలానికి వెళ్లాడు. కంకులనందిని తలమీద వుంచుకుని పోవడం దొంగని పట్టుకున్నాడు. ఈ లెంప ఆ లెంప

వాగిస్తూ వాణ్ణి ఊళ్లోకి లాక్కొచ్చాడు.

“ఇదవకి నరైన శాస్త్రీ జరిగింది” అనుకున్నాడు నాగులు!

తర్వాత తన తల్లి వంచేస్తూ వుందోనని మళ్ళీ తమ గుడిసెవైపు దృష్టి నిగుడించాడు నాగులు. అక్కడ మరో దుర్ఘయం జరుగుతోంది. అతనితల్లి నిద్రస్తుండగా ఎవరో దొంగ ఇంట్లో ప్రవేశించాడు. మెల్లగా దొంతుల్ని దించాడు. ఒకకుండ బారి క్రింద పడింది. అలికిడివిని నాగులుతల్లి మేల్కొనింది. దొంగను చూచి అరవబోయింది. ఆ దొంగ తన చేతికి దొరకిన గొడ్డలినితీసి ఆమెపైకి విసరబోయాడు.

నాగులు కోపంవల్ల తన్ను తానే మరిచిపోయి, గదిలోవున్న ఖడ్గాన్ని తీసుకుని దొంగపైకి విసిరాడు. అది సూటిగాపెల్లి దొంగతలపైన పడింది. అతడు క్రిందబడి విలవిల తన్నుకుంటూ ప్రాణాల్ని గోల్పోయాడు.

“చావరా దుర్మార్గుడా!” అంటూ నాగులు విరగబడి నవ్వాడు. అతడు నవ్వుతూండగానే ఎవరో వస్తున్న పదధ్వని వినిపించింది. ద్వారంపైపు చూచాడు. అక్కడ అతని పెంపుడుతండ్రి నిలబడివున్నాడు.

“నాగులూ! నువ్వు నా ఆజ్ఞని ఖాతర్ చేయలేదు” అన్నాడతడు. నాగులు తలవంచుకున్నాడు.

“ఈ గదిలోనికి రావడం నువ్వు చేసిన మొదటితప్పు. వచ్చి అంతటితో ఊరుకోలేదు. ప్రపంచంలో జరుగుతున్న దుర్లయాలలో కొన్నింటికీ అడ్డు తగిలావు. నీకా అధికార

మేవ రిచ్చారు? నువ్విప్పుడు నీవైరును, నీవారిని కాపాడుకున్నట్టు భావిస్తున్నావేమో! అది నీ చిత్తభ్రమ మాత్రమే. ఇందువల్ల ఏర్పడగల దుష్ఫలితాలను చెబుతాను. మీ నాన్నచేత చెబ్బలుతిన్న కంకులదొంగ మీ కుటుంబాన్ని నాశనంచేయాలనుకుంటున్నాడు. రేపు రాత్రి మీ గుడిసె కలిడు నిప్పంటించబోతాడు” అన్నాడు గృహధిపతి.

“అయ్యయ్యో, ఆ గుడిసె కూడా లేకపోతే మే మెక్కడ వుండాలి” అని నాగులు విలపించబోయాడు.

“పిచ్చివాడా! ఏడవకు. మరొక్క విషయం విను. నువ్వే దొంగనైతే ఇప్పుడు చంపేశావో, వాడింతకు ముందు తొమ్మిది నిండు ప్రాణాల్ని తీసిన ఘోరహంతకుడు! వాడు బ్రతికివుండినట్లయితే తను చేసిన పాపాలకు ప్రతిఫలాన్ని ప్రపంచంలోనే అనుభవించి వుండేవాడు. కానీ నువ్వు వాణ్ణి ఒక క్షణంలో

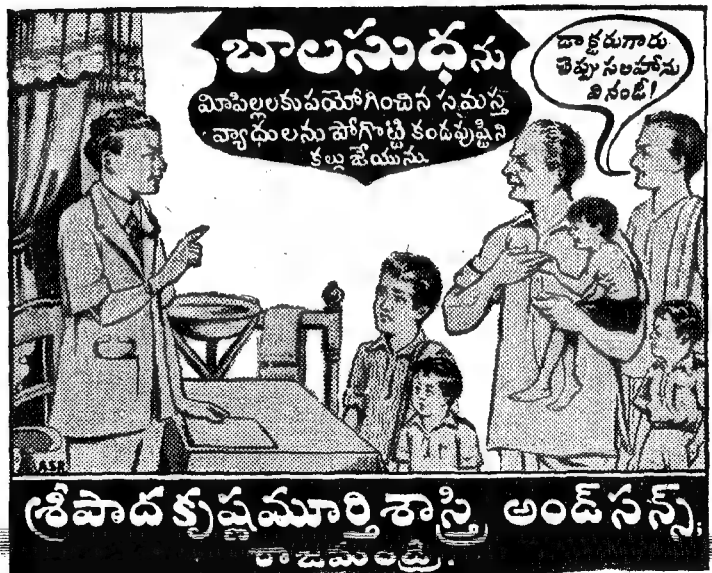
చంపేశావు. వాణ్ణి చంపడం మూలంగా వాడి పాపాల నన్నింటినీ నీపైకి కూలదోసుకున్నావు. ఈ గదిలోకి రాకముందు నువ్వు నిజంగా నచ్చీలుడివి. కానీ ఇప్పుడు పాపాత్ముడివి. నీకు ముప్పై ఏండ్లు గడువిస్తున్నాను. ప్రపంచంలోనికి వెళ్ళు. సత్కార్యాల్ని చేసి నీ పాపాల్ని పరిహరించుకో. లేకుంటే ఆ హంతకుడు తన నేరాల కన్నీంటికీ అనుభవించవలసిన శిక్ష ను నువ్వు భరించవలసివుంటుంది.”

3

స్వగ్రామాభిముఖుడై తిరిగి వస్తూ నాగులు బాహుదానదితీరాన ఒక ఋష్యాశ్రమాన్ని చూచాడు. మహాత్ముల దర్శనం పాపక్షయకారకమని తెలిసినవాడు గనుక ఆయనను సందర్శించి సభక్షికంగా నమస్కరించాడు.

“ఎవరు నాయనా నువ్వు?” అన్నాడతనివ్యాసీ.

“నే నొక పాపిని స్వామీ! ఇంకొకడి పాపాల్ని నాతలపైన

పాపాల బైరవుని పశ్చాత్తాపము

బేనుకుని వాటిని పరిహరించుకోడ
మెలాగో తెలియక అలమటించి
పోతున్న 'అభాగ్యుణ్ణి' అన్నాడు
నాగులు.

సన్యాసి నాగులు వ్యత్రాంతాన్ని
విశదంగా వివరించాడు. నాగులు
తన కథని ఆయనకు వినిపించాడు.

సావధానంగా విన్న తర్వాత
“అబ్బోయీ! నువ్వు అన్యాయాన్ని
అన్యాయంతోనే ఎదు
ర్కొన్నావు” అంటూ ప్రారంభించాడు
సన్యాసి. “నువ్వొక మానవుడివి.
ఇంకొక మానవుణ్ణి ఏ పరిస్థి
తిలోనైనా నానరే బాధించడానికిగానీ,
శిక్షించడానికి గానీ నీకు అధికారం

లేదు. నీ చేతనయితే దుష్కార్యాల్ని
చేస్తున్నవాడిని సన్యార్థంలో ప్రవేశపెట్టు. హింసను
అహింసతో, అసత్యాన్ని సత్యంతో ఎదిరించు. భగవంతుడిని
గురించి ప్రార్థనలు చేయడంకంటే
మానవులకు సేవచేయడం ఉత్తమమైన
సత్కార్యం అని గుర్తించు. త్వరలో నీపాపాలు
భస్మీభూతమై పోవుగాక!”

“మీ ఆదేశం ప్రకారం నడచు
కుంటాను స్వామీ! నా పాపాలు
ఎంతకాలంలో పరిహారమైపోగలవో
సలవిస్తారా?” అన్నాడు నాగులు.
సన్యాసి నాగుల్ని దగ్గరగావున్న

ఒక కొండ దగ్గరికి పిలుచుకపోయాడు.
అక్కడున్న భూమి వట్టి చవిటి నట్టి
చిన్న చిన్న ముండ్ల చెట్లు సైతం అక్కడ
మొలవవు. అలాటి ప్రదేశంలో సన్యాసి
నాగుల్ని మూడు గోతులు తయారు
మన్నాడు. తీసిన తర్వాత ఆగోతుల్లో
మామిడి పెంకలను పాతించి సన్యాసి
ఇలా అన్నాడు : “ప్రతి రోజూ నదిదగ్గరికి వెళ్ళు. నోటిలో
నీళ్ళు పోసుకుని వచ్చి ఈ పాదుల
మీద ఉమ్ము. ఎప్పుడైతే ఇక్కడ
మూడు మామిడి చెట్లు ఏవుగా పెరిగి
పువ్వులతో పిండెలతో నిండు శోభను
వెలార్చగలవో, అప్పటికి నీ పాపాలు పూర్తిగా
క్షయమై పోయినట్లు నిర్ధారించుకో.”

మరునాడు నాగులు మధ్యాహ్నంవరకూ
నదినుంచీ నీటిని తీసుకుపోయి పాదుల్ని
తడిపాడు. అప్పుడతనికి ఆకలి వేసింది.
సన్యాసి నడిగి పట్టెడన్నం తీసుకోవచ్చునని ఆశ్రమానికి
వెళ్లాడు. తలుపు తెరువగానే కృష్ణాజినంపైన
పడివున్న సన్యాసి శవం కనిపించిందతనికి!

నాగులు ఆశ్రమంముందు చిలిచి పేర్చాడు.
సన్యాసి కళ్ళెర్రాన్ని తెచ్చి చితివైన
వుంచాడు. నిష్క్రమిస్తుంటే చూపుపట్ల
గ్రామస్థులు కొందరు మామూలు ప్రకారం
తట్టల్లో అన్నం వుంచుకుని అక్కడికి
వచ్చారు. వాళ్ళూ దరూ సన్యాసికి దహనక్రియలు
జరిపించి, ఆనాటినుంచీ నాగుల్ని ఆశ్రమంలో
వుండిపోమ్మన్నారు.

ఆశ్రమంలో వున్న నాగులకు వంతుల ప్రకారం గ్రామస్థులు పండ్లు,
ఫలహారాలు తెచ్చి సమ

బాధ, తలనొప్పి, జలుబు, మరియు జ్వరంనుండి తక్షణం నివారణపొందుటకు

ర్పించుకునేవారు. కొందరు ధన వంతు లతణ్ణి అణిమాద్యవస్థసిద్ధులు గలిగిన సిద్ధుణ్ణిగా భావించి అతడి అనుగ్రహంకోసం అమూల్యాలైన కానుకలు తెచ్చేవారు. కానీ నాగులు వాటిని స్వర్పించేవాడు కూడా కాదు. బీదవాళ్ళ నత్తుక పొమ్మనేవాడు.

నాగులు ఆశ్రమవాసిగా మారి రెండేళ్ళు గడిచింది. రెండేళ్ళ బాడు గునా ప్రతిరోజూ నదినుంచీ కొండ దగ్గరికి తిరుగుతూ పాడుల్ని సీళ్ళతో తడుపుతూనే వున్నాడు. కానీ మూడు పాడుల్లో ఒక దానిలోనుంచైనా మొలక బయటికి రాలేదు.

ఒకరోజు సాయంకాలం నాగులు ఆశ్రమం ముంగిట కూచుని వుండి, అశ్వారూఢుడై పదాలు పాడుకుంటూ ఎక్కడికో పోతున్న ఒక యువకుణ్ణి చూచాడు. చీకటి పడబోతుండగా అడవిదారిని బంటరిగా వెళ్తున్న అతణ్ణి “ఎవరు నాయనా నువ్వు? రాత్రి కిక్కడ విశ్రమించి తెల్లవారి వెళ్తువుగానీ రా” అని పిలిచాడు.

అశ్వారూఢుడు వికటంగా నవ్వాడు. నవ్వి “పిచ్చి నవ్యానీ! నే నెవడినో తెలిస్తే నువ్వు నాకు ఆశ్రయమివ్వవు. బహుశా నువ్వు నాపేరు వినేవుంటావు. నేను ఖైర వుణ్ణి! నా ఖడ్గదేవత చవిచూచిన మానవరక్తమంతా నేలలో ఇంకి పోకుండా వుండినట్లయితే నేటికీ ప్రపంచం రక్త సంద్రంలో మునిగి పోయివుండేది. మానవుల్ని హత మార్చడమనేది నాకొక వినోద క్రీడ! వాళ్ళని చంపినకొలది నాకా తున్నాను. వైకి ని సా

నందం ఎక్కువౌతుంది” అన్నాడు.

ఆదురాత్ముని మాటలు వింటూ నాగులు కంపించిపోయాడు. వాడి ముఖాన్ని చూడ్డానికైనా మనస్కరించక తలవంచుకుని ఇలా అన్నాడు: “నువ్వు ఘోరకార్యాల్ని చేస్తున్నావు. చేస్తూ ఏదో ఘనకార్యాన్ని సాధించినట్టుమురిసి పోతున్నావు. నువ్వు ప్రజల్ని మోసగించవచ్చు. దేశాన్ని పాలించేరాజును మోసగించవచ్చు. కానీ దేవుణ్ణి మోసగించలేవు: ఆయన నిన్ను శిక్షిస్తాడు.”

పాపాలభైరవుడు మరీవికటంగా నవ్వి “దేవుడా! ఏడీ, ఎక్కడున్నాడు? ఓయి దద్దమ్మా! ఈరోజు దేవుడి పేరు విన్న పాపాన్ని పోగొట్టుకునేందుకు రేపు మా మూలుకన్నా ఇద్దరినీ ఎక్కువగా హతమార్చేస్తాను! నిన్ను కూడా చంపేయాలనే అనిపిస్తోంది నాకు! కానీ ఇప్పుడు కాదు, మరొకప్పుడు! జాగ్రత్తగా వుండు” అని తనదారిన తాను వెళ్లిపోయాడు. మళ్ళీ ఎనిమిదేళ్ళవరకూ అతడు నాగులకు కనపడలేదు.

4

రానురానూ నాగులకు ఆశ్రమ వాసంపైన విరక్తిపుట్టింది. “నేనా శ్రమనివాసం ప్రారంభించి పదేళ్ళయింది. కానీ నాపాపాలు నశించి పోయినట్టు నిదర్శనం కనపడలేదు. నిజానికి నేనిప్పుడేమంత మంచిపని చేస్తున్నాను? తిండి! ఇతరులపైన ఆధారపడివున్నాను. ఎవరూ ఆశ్రమానికి రాని రోజున నా వస్తువేదో దారబోయినట్టు బాధ పడు

మిగా వున్నట్టు కనబడినా, నిజానికి నేను పేదప్రతిష్ఠలకోసం నవ్యానీ వేషంతో మహా సాధువర్తనడిలా నటిస్తున్నాను. ఛా, ఇదేంటుకు! ఇక్కడనుంచీ పారిపోయి, మానవులకే వరికీ అందుబాటులో లేని కొండగుహలో తలదాచుకుంటాను” అనుకున్నాడతడు.

ఈ నిశ్చయానికి వచ్చిననాటి సాయంకాలమే అతడు ఆశ్రమాన్ని త్యజించి కొండగుహకు వయన మయ్యాడు.

మార్గమధ్యంలో అతనికి తన జీవితంలో రెండవసారిగా గుఱ్ఱం వైన శరవేగంతో వస్తున్న పాపాల భైరవుడు ఎదురయ్యాడు.

నాగులు వాడితో మాట్లాడలేదు. కానీ వాడే “ఎక్కడికి ప్రయాణం?” అని అడిగాడు.

వసులగొట్టుచున్న
తలనప్పేయా?

సారిడన్ ను
పుచ్చుకోడే

డివిజ్ యాపిరింగని, మత్తు మందులగాని లేపు-పుచ్చుకొప్పతదివాక విరుత్తాహవరచే లక్షణముల కలగవు. సారిడన్ వాచ్చిని పోగొట్టును!

పాపాల భైరవుని పశ్చాత్తాపము

ఆశ్రమజీవనం సరిపడక తను గిరి గర్భారంలో నివసించబోతున్నట్టు నాగులు వాడికి చెప్పాడు.

ఈసారి భైరవుడు నవ్వలేదు. విన్మయంతో “గుహలోవుంటే నీకు తిండి ఎలా దొరుకుతుందయ్యా? వయసుతో బాటు నీకు పిచ్చి ముదిరి పోతున్నట్టుంది” అంటూ ముందుకు సాగిపోయాడు.

నాగులకు భైరవునిలో కొంచెం మార్పు వచ్చినట్టు తోచింది. వాడు మునుపటికంటే కొంచెం సౌమ్యంగా మార్పాడాడు. అందు చేత ఎలుగెత్తి “భైరవా! ఆగు” అంటూ నాగులు వాడిదగ్గరికి పరుగెత్తి “ఇప్పుడైనా పశ్చాత్తాపపడు. భగవంతుడు కరుణాసింధువు. నిన్ను రక్షిస్తాడు” అన్నాడు.

భైరవుడు మొలలోనుంచి బాకును చరాలున పైకితీసి “చూచావా బాకు! ఇప్పటికి రెండుసార్లు నిన్ను తుమించాను. మూడోసారి నువ్వీ మాట నాదగ్గరన్నావంటే కోరికోరి చావును కొనితెచ్చుకున్నావన్నమాటే” అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

మరునాడు కొండదగ్గరికి వెళ్ళిన నాగులకు ఒక పాదును చీల్చుకుని బయటికి వస్తున్న చిన్న మామిడి మొలక సేత్రపర్వంగా కనిపించింది!

5

నాగులు పచనం చేయబడిన ఆహారం తినడం మానేశాడు. కాయలు, పండ్లూ తింటూ బాహు

దానదిలో నీళ్లు త్రాగుతూ బ్రతుకు వెళ్ళిబుచ్చుసాగాడు. అతడు ఎండ

అని చెట్టుకింద కూచోలేదు. చలి అని గుహలో దూరుకోలేదు. శీతోష్ణస్థితుల్ని పాటించడమే అతడు మరచిపోయాడు.

ఒకరోజు రాత్రి ఆకాశంలో నక్షత్రాల్ని తిలకిస్తూ గుహాముఖాన కూచునివున్న అతనికి ఒక ఆర్తనాదం వినిపించింది. నిస్సహాయకరమైన షరిఫ్థిలో ఏ అభాగ్యుడో వేస్తున్న గావుకే కది. నాగులు ఆ దీనారావం వచ్చిన దిక్కుకు పరుగెత్తాడు. దగ్గరికి పోను పోనూ అతని కొక వైశాచికాట్టహాసం కూడా వినిపించింది. ■ అట్టహాసం నాగులకు సుపరిచితమైంది అది భైరవుడి నవ్వే!

భైరవుడొకయువకుణ్ణి మర్రిచెట్టు ఊడకు బంధించి లాటితో బాదుతున్నాడు. బంధితుని శరీరం నుంచి ధారలు ధారలుగా రక్తం స్రవిస్తోంది. నాగులు ఆ దృశ్యాన్ని చూడలేకపోయాడు. పరుగుతో భైరవుణ్ణి సమీపించి ఒక్క విసురుతో వాడి చేతిలోవున్న లాటిని లాక్కొని దాన్ని ముక్కముక్కలుగావించి దూరంగా పారేశాడు.

భైరవుడు ఆగ్రహంతో “ఒరే పాపిష్టి నన్యాసీ! వీడెంత దురాగతం చేశాడో నీకేం తెలుసు! వీడి నాన్న దాదిపెట్టిన ధనరాశి ఎక్కడుందో చెప్పమని నాలుగు రోజులుంచీ అడుగుతున్నాను. చెప్పలేదు వీడు! ఇలాటివాడిని కోసినా పాపం లేదు” అన్నాడు.

“వాళ్ల నాన్న సంపాదించిన ధనం వాడిది. దానిపైన నీకేం

హక్కుంది? వాడిని విడిచిపెట్ట” అన్నాడు నాగులు.

భైరవుడు తళతళ మెరుస్తున్న బాకును పైకి తీసి “ఇంకొక్క మాట నీ నోట్లనుంచి వచ్చిందా, ఈ బాకు నీ గుండెను చీల్చుతుంది” అన్నాడు.

నాగులు హేళనగా నవ్వాడు. నవ్వి “నువ్వు నన్ను చంపగలవని నాకు భయం లేదు. నేను నీకు భయపడను. భగవంతుడి కొక్కడికి మాత్రం భయపడతాను. భైరవా! వీడిని విడిచిపెట్టవా, లేదా?” అన్నాడు. అనడమేమిటి, మృగరాజులా గర్జించాడు.

గడగడా వడికిపోయాడు భైరవుడు! మానవుల గొంతుకల్ని కోయడాన్ని కేవలం ఒక వినోదక్రీడగా పరిగణించే పాపాల భైరవుడు, చేతిలో ఆయుధం కాదు సరికదా, పూచికపుల్లయినా లేని ఒక సన్యాసిమోల ఎందుకు గడగడ వడకిపోయాడో? వాడికి నాగులు ముఖంలో ఏదో అలౌకికమైన తేజస్సు గోచరించింది. ఆ తేజోమూర్తికి చేతులెత్తి నమస్కరించాలనిపించిందతనికి. కానీ ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారిగా వాడు తన దురహంకారానికి స్వస్తిచెప్పలేకపోయాడు. బంధితుని కట్లను ఊడ బెరికి ‘వెళ్ళిపో’ అని అతడుకూడా అడవిలోబడి అదృశ్యమైపోయాడు:

ఆమరునాడు నాగులుచూచాడు — రెండవపాదులోకూడా మామిడి మొలక మొలిచి పైకివస్తోంది!

6

నాగులు కొండగుహలో నివసించసాగినవత్సరాత మళ్ళీ పచ్చెళ్లు

కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి.

నాగులకు ఆ ఏకాంతజీవనంపైన కూడా విరక్తి కల్గింది. వ దే ఖ్లు ఏకాకిగా కాలం గడపిన తర్వాత అతడిలా అనుకున్నాడు “భగవంతుడు సర్వసౌఖ్యాలకు, అన్ని ఆనందాలకూ నిలయమైన ప్రపంచాన్ని సృజించి మానవులకిచ్చాడు. కానీ వాళ్లు స్వర్గలతో ప్రపంచాన్నొక రణరంగంగా, అశాంతి నిలయంగా హింసామందిరంగా మార్చేస్తున్నారు. సత్యానికి, అహింసకీ వాళ్లు బద్ధులైతేగానీ ఈ ప్రపంచం రామరాజ్యంగా మారదు. ఈ ధర్మసిద్ధాంతాన్ని మానవులకి చెబుతాను. కొండగుహలో నిరర్థకంగా జీవిస్తూ నా బ్రతుకు నిక వ్యర్థం చేసుకోను”

ఈ నిర్ణయానికి వచ్చిన నాగులు అడవినుంచీ ఈవలికి వచ్చాడు. తను చాలాకాలం నివసించిన ఆశ్రమాన్ని గూడా దాటుకుని జనపదాల్ని సమీపించాడు. ఏదో ఆలోచించుకుంటూ పరధ్యాసంగా నడుస్తున్న అతనికి వెనుకనుంచీ గుఱ్ఱపుడెక్కల చప్పుడు వినిపించింది. తిరిగిచూచాడు. అశ్వా రూఢుడై వస్తున్నవాడు ఖైరపుడు!

“ఛా, వీడితో నాకేంమాటలు?” అనుకున్నాడు నాగులు. కానీ ఆ అభిప్రాయాన్ని త్వరగా మార్చుకున్నాడు. వాడి కొక్కడికైనా జ్ఞానోదయం కలిగించలేని తను ప్రపంచాన్ని సంస్కరించడానికి బయలుదేరిపోతుండడం కేవలం అవివేకమని తోచిందతనికి. ఈ ఊహ స్ఫురించగానే అతడు ఖైరపుడికెదురుగా పరుగెత్తాడు.

ఎక్కడికో పోతున్న సన్యాసి వెనుదిరిగి తనవైపు వస్తుండడం చూచిన ఖైరపుడు గుఱ్ఱంమీది నుంచీ క్రిందికి దిగాడు. అతడు క్రిందికి దిగి దిగకముందే నాగులు భూమిపైన మోకరిల్లి, వాడి పాదాలను గట్టిగా పట్టుకుని “ఖైరవా! నిన్ను నేను శాసించడం లేదు. ప్రార్థిస్తున్నాను. భగవంతుడు మనల్ని పుట్టించింది ఒకరిని మరొకరు ఖానీచేసుకోవడానికి కాదు. ఒకరికొకరు నహాయం చేసుకుని ప్రపంచాన్నొక నందనారామంగా మార్చుకుని హాయిగా బ్రతకడానికి! తమ్ముడా! నీజీవితాన్ని నాశనం చేసుకోకు. నీబ్రతుకు బాటను మార్చుకో” అన్నాడు.

ఖైరపుడి కనుగొలకల్లో కన్నీటి బిందువులు నిలిచినాయి. అతడు తనకాళ్ళపైన తాను నిలవలేక పోయాడు. కుప్పకూరలా క్రింద కూలబడి నాగులు పాదాల్ని పట్టుకుని “ఆఖరుకు నేను ఓడిపోయాను. సన్యాసీ! నువ్వే జయించావు” అన్నాడు.

“అబ్బే, ఇందులో నేను జయించిందేమిటి ఖైరవా? నువ్వు సగ్గతికి మార్గం వెదుక్కున్నట్టయితే నాకేదే చాలు” అన్నాడు నాగులు.

“నిజం చెబుతున్నాను సన్యాసీ! ఇరవై ఏళ్ళకు ముందు ఏ రోజున్నయితే నిన్ను మొదటిసారిగా చూచానో అప్పటినుంచీ నీకూ, నాకూ ప్రచ్ఛన్నంగా యుద్ధం సాగుతూనే వుంది. కానీ ఆ యుద్ధంలో నేనీనాటికి పూర్తిగా పరాజితుణ్ణిపోయాను. నువ్వు పేరుప్రతిష్ఠలకోసం ప్రాకులాడ

“మా అబ్బాయి మించి ఎర్మనెంటు ఉద్యోగం సంపాదించాడండీ!”

“అలాగా. ఎందులోనో?”

“భాషాప్రయుక్త పునర్విభజనకోసం తాత్కాలిక విచారణ సంఘం అనికొత్తగా ఒకటి పెట్టారుగా. అందులోనే ఏదో ప్రద్యోగం ఇచ్చారు.”

లేదు. వాటిబారినుంచీ తప్పించుకోవడానికి కొండగుహలోకి వెళ్ళి పోయావు. మృత్యువుకు కూడా నువ్వు భయపడ లేదు. దానికి తెగించే నాచేత హింసింపబడుతున్నవాడికి అడ్డంగా నిలిచి వాడిని వదిలిపెట్టమని నన్ను శాసించగలిగావు. నీ సత్యబలం ముందు నా పశుశక్తి తృణమైనా కాదని గుర్తించాను. ఓ ధర్మస్వయాపీ! నన్ను రక్షించు” అన్నాడు ఖైరపుడు.

నాగులు ఖైరపుణ్ణి బాహుదా నదీతీరంలోని ఆశ్రమానికి తీసుక వెళ్లాడు. అతనికి మహాత్ముల గురించీ, సత్యాహింసల్ని గురించీ బోధించాడు.

ఆమరునాడు నాగులు చూచాడు—మూడవ పాదులో కూడా మామిడి మొలక మొలిచి పైకి వస్తోంది!

ఆరోజు రాత్రి నాగులు చనిపోయాడు! భగవద్ధ్యాసంలో తున్నప్పుడు అతనిలోనుంచీ ఒక జ్యోతి ఈవలికి వచ్చి గగనంవైపు సాగిపోవడాన్ని ఖైరపుడు ప్రత్యక్షంగా చూచాడు!!

సోవియట్ బారెరినా (డాల్ నర్తకి) మయా ఫ్లెనెచ్కోస్కాయా.

మద్రాసులో సోవియట్ కళాప్రదర్శనలు

జగత్ప్రసిద్ధి పొందిన సోవియట్ బాలే నృత్య ప్రదర్శనలను చూసే అవకాశం గత వారం మద్రాసు పౌరులకు కలిగింది. నృత్యంలోను, సంగీతంలోను సోవియట్ కళాకారుల విశిష్టతను, ప్రత్యేకతను అనేక సంవత్సరాలుగా వింటూ, చెప్పవంటూ వున్న కళాభిమానులు ప్రత్యేకంగా ఈ ప్రదర్శనలను చూసి ఆనందించారు. ప్రజాప్రభుత్వాల ప్రోత్సాహం వల్ల లలితకళలు ఎంత అభివృద్ధి పొందుతాయో, అవి ప్రజల కంటి సన్నిహితం అవుతాయో చూడడానికి ఈ ప్రదర్శనలే నిదర్శనం.

భారత ప్రభుత్వం వారి ఆహ్వానం మీద సోవియట్ సాంస్కృతిక మంత్రివారు

భారతదేశానికి వచ్చారు. ఢిల్లీ, బొంబాయి, కలకత్తా నగరాలలో అసంఖ్యాక ప్రేక్షకులకు తమ కళానైపుణ్యం ప్రదర్శించి, విశేష గౌరవంపొంది ఈ మంత్రివారు మద్రాసు వచ్చారు. వీరి గౌరవార్థం ఈ నెల 14 వ తేదీన ఆడయారు, కళాక్షేత్రంలో కళా ప్రదర్శనలు జరిగాయి. 15 వ తేదీన సాయంత్రం ట్రిప్లికేన్, కళా మండపంలో సోవియట్ కళా ప్రదర్శనలు ప్రారంభమైనవి. మద్రాసు గవర్నరు శ్రీ ప్రకాశ్ ఆగ్ర్య తీత వహించారు నగరంలోని ప్రముఖుల నేతలు వచ్చారు. కళామండపంలోని ఆవరణలో పది పన్నెండు వేలమందికి పైగా ప్రేక్షకులు సమావేశమై సోవియట్ సాంస్కృతిక ప్రతినిధులకు బ్రహ్మాండ

మైన స్వాగతం చెప్పారు. సభాస్థలం కన్నుల పండువుగా, వివిధవర్ణ విద్యుద్దీప తోరణాలతో భాసించింది. పురజనుల తరఫున శ్రీ ప్రకాశ్ గారు సోవియట్ ప్రతినిధులకు స్వాగతం చెప్పారు. వివిధ జిల్లాల ముఖ్య సాహర్షం పెంపొందించడానికి సాంస్కృతిక ప్రతినిధి దళాలు అత్యధికంగా తోడ్పడతాయని, లలితకళలకు సరిహద్దులు లేవని, లలితకళల భాష విశ్వజనీనమైన భాష అనీ ఆయన అన్నారు. తనకు రష్యాపట్ల గౌరవాభిమానాలున్నాయనీ, టాల్స్టాయ్, తుర్రెన్స్ వంటి ప్రసిద్ధ రచయితల గ్రంథాలు తనపై ఎంతో ప్రభావం ప్రసరించాయనీ అన్నారు. లండన్ లో ఎనాపాస్టావా బాలే ప్రదర్శనం ఒకసారి తాను చూచాననీ, మళ్ళీ నేటికీ

“మరాఠీ సర్వవరం” అనే రష్యన్ బాలేలో మయా ప్లే నెల్ స్కాయ్.

మద్రాసులో ప్రజాసేవ

ప్రసిద్ధ రష్యన్ సర్దుకుల సృష్ట్యం మానే అవకాశం కలిగిందని ఆయన చెప్పారు.

సోవియట్ ప్రతినిధిదళ నాయకుడు నికొలా య్ జెస్సాలోవ్ తమకు జరిగిన గౌరవానికి కృతజ్ఞత తెలిపాడు.

అనంతరం సంగీత, నృత్య కార్యక్రమం ఓల్గా కావెన్డెనీవా వయలిన్ వాద్యంగా సంతోష ప్రారంభమైంది. తరువాత బోల్షాయ్ థియేటర్ కు చెందిన ప్రసిద్ధ నర్తకి మయా ప్లెసెట్ స్కాయా, సర్దుకుడు యూరీ గాఫ్మన్ ఇరువురూ కలిసి "డాన్ క్విక్స్ వాల్" బాలే నుండి ఒక దృశ్యం నాట్యం చేశారు.

స్టాలిన్ బహుమతి పొందిన మరియు మస్కివీటి నా, విక్టర్ పావావ్ కలిసి "స్టారష్యన్ డాన్స్" అతి లలిత గతిలో చేశారు.

ఉజ్బెక్ రాష్ట్ర సర్తకి ముకారాం తుర్గన్ బాయీవా చేసిన నృత్యాలు ప్రేక్షకులను ముగ్ధులను చేశాయి. బూజెన్ అనే పేరుగల ఉప్పువాద్యం మ్రోగుతుండగా, దాన్ని అనుసరిస్తూ ఆమె "పట్టు శేత" నృత్యం చేసింది. తరువాత ఆమె ఒక భారతీయ జానపద నృత్యం కూడా చేసింది. ప్రావ్యఖండానికి చెందిన ఉజ్బెక్ దేశపు స్త్రీ గనుక భారతీయ నృత్యపద్ధతిని అతి సులభంగా పట్టుకొని మాధుర్యం ఒలికిస్తూ నటించింది.

నృత్యాల్లో అన్నిటికన్నా చెప్పుకోదగినది మయా ప్లెసెట్ స్కాయా చేసిన "హంస" నాట్యం. అలంకరణ రహితమైన విశాల వేదికమీద మరణావస్థలో ఉన్న హంసను అనుకరిస్తూ, తెల్లటి చేతులు రెక్కలుగా, కాలి బొటనవేళ్ళమీద నిలిచి ఆకాశానికి ఎగిరిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ ప్లెసెట్

స్కాయా చేసిన నాట్యం మరపురానిది. ఆమె చేతులు హంస మెల్లగా తన రెక్కలల్లాల్ని నటించే వంపులు తిరుగుతాయి. బొటనవేళ్ళ మీద నిలబడి ఆమె నడిస్తే హంస నడిచి నటించును. ఆనాట్యం కాసేపు విదేశీ సహృదయీరాన ఉన్నట్లే అనిపించింది.

తరువాత పేర్కొనదగినవి వాలెంటీనా స్కోవర్డ్ సోవా, నికొలా య్ సిరాయ్ కలిసి చేసిన సర్క్లస్ ఫీట్ నృత్యం. సర్దుకుడు అవలీలగా తన ఆరచేతిలో సర్తకిని ఆకాశంలాకి వేస్తాడు. ఉక్కులాగ కఠినమైనవారి శరీరాలు అంత చిత్రంగా మెలికలు తిరుగడం అద్భుతంగా ఉన్నది.

ఈ నృత్యంతర్వాత ఇద్దరు స్త్రీలు, ఇద్దరు పురుషులు కలిసి రష్యన్ జానపద నృత్యం

చేశారు. రష్యన్ జేకీయుల శరీర దార్ద్ర్యం, లాఘవం, లయశీఘ్రత, శృంగారమార్దవం అన్నీ ఇందులో ప్రతిబింబిస్తాయి.

నృత్యాలనడుమ సంగీత కార్యక్రమం కూడా ఉన్నది. ఆస్వాదనకు అందినంత వరకూ సంగీతాన్ని కూడా ప్రేక్షకులు సహృదయతతో ఆనందించారు. కాని నృత్యాలే ఎక్కువగా ప్రేక్షకులను ఆలరించాయి. అజర్ బైజన్ గాయకుడు రషీద్ ఖేబుటావ్ పాడిన అజర్ బైజ్ పాటలకు మాత్రం శ్రోతలు బాగా ఆనందించారు. ఈ ఖేబుటావ్ రంజేశ్వరితం ఒక సోవియట్ ప్రతినిధిదళంలో కలిసి ఇండియా వచ్చి, మద్రాసులో కూడా తన పాటలు వినిపించాడు.

మొత్తంమీద ఈ కార్యక్రమం యావత్ ప్రేక్షకులను ఆనందంలో ముంచి రేల్పింది.

రష్యన్ బాలే

హరినారాయణ్ వర్మ

భారతీయ శాస్త్రీయ నాట్యము అతి మాత్ముమైన అంగవిశేషములతో, అనంతమైన భావవ్యక్తీకరణ పద్ధతులతో కూడినది కావడంచేత చాలా క్లిష్టమైనదని భావిస్తాము కాని, రష్యన్ బాలే కళ ఇంత క్లిష్టమైనది. కొంతకాలం క్రితం కొందరు భారతీయ సినిమాతారలు రష్యన్ బాలే నేర్చుకోవడానికి గట్టి ప్రయత్నాలు చేసి, నిరాశ చెందారు. శరీరమంతటినీ ఒక్క బొటనవేలిమీదే నిలపగలగడం చాలా కష్టసాధ్యమైన విషయం.

బాలే కళ

బాలే ఒక రకమైన నృత్యనాటకం. నృత్యంలో వలెనే, బాలేలో కూడా సర్తకి అవయవ చాలనానికి ప్రాధాన్యం హెచ్చు. ముఖ్యమైన రేడా ఏమంటే, బాలేలో సర్తకి శరీరమే సంగీత వాద్యాలుచేసే పని చేస్తుంది. సర్తకి తన అవయవాల కదలికల ద్వారానే లయబద్ధమైన సంగీతాన్ని కూడా సృష్టించును. ఇదికొక బాలేకు కొన్ని నాటక లక్షణాలున్నాయి. దానికి చిత్రకళాత్మకమైన సీసరీలుకూడా అవసరం.

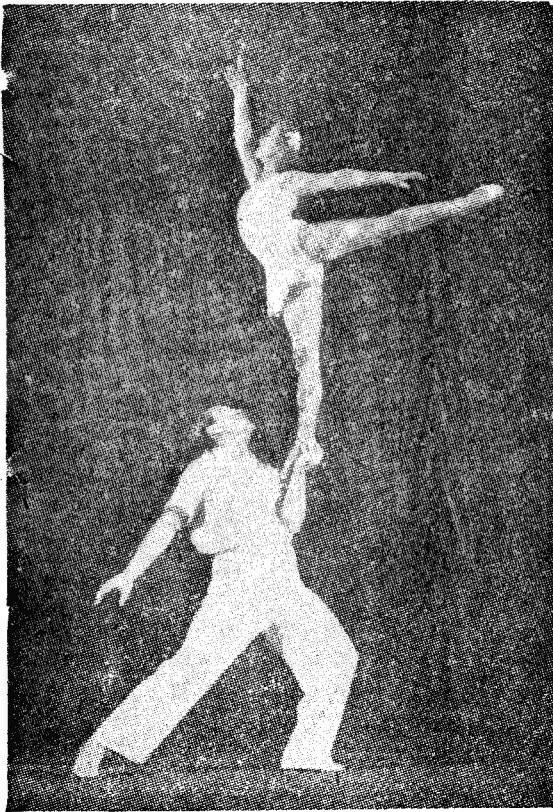
శాస్త్రీయమైన బాలే కళలో అవయవాల కదలికలకూ, భంగిమలకూ నిర్దిష్టమైన నియమాలున్నాయి. శాస్త్రీయమైన బాలేలో వీటిని తు. చి తప్పకుండా అనుసరించి తీరాలి. పాదములకు అయిదురకాల భంగిమలున్నాయి. తల, బాహువులు కూడా ఈ నృత్యంలో ప్రధాన పాత్ర వహించి నృత్యానికి పరిపూర్ణత చేకూరుస్తాయి. ఒకే బొటనవేలిమీద నృత్యం చేయడం అసహజమైనప్పటికీ, కళాదృష్ట్యా దీనికి ప్రయోజనమున్నది. దీనివల్ల సర్తకి శరీరం యావత్తూ, వివిధ అవయవాలలో పాటు, సంపూర్ణమైన ఉపయోగంలోకి వస్తుంది; సర్తకి ఒక స్థలం నుండి మరొక స్థలానికి మారడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

నాటకంలో వలెనే బాలేలో కూడా అలంకృతమైన రంగస్థలం కావాలి. ముఖ్యమైన రేడా ఏమిటంటే, బాలేలో మాటలుండవు. భావ భావవ్యక్తీకరణకు ఒక సాధనం. ఆ భావ తెలిసినవారికే అది అవగాహన అవుతుంది. బాలేనృత్యం సారస్వతీనమైన భావ. దానికి మాటలు, కాలం, దేశం అనే సరిహద్దులు లేవు. నిశ్చల శరీర చాలనములే

రవి గ్లెసరిన్ సోప్

రవి గ్లెసరిన్ సోపు అన్ని కాలములల్లా వాడదగినది. శరీరమును మృదువుగాను, కొంతగను ఉంచును. సోప్ ఏజెంట్లు :- ది స్యూప్టర్ & కో., మద్రాసు 21.

ఏక్రాబాటిక్ నృత్యంలో వాలెంటినా స్కోర్నోలోనా, నికొలాయ్ సిరాయ్.

“మరణిస్తున్న హంస” (డైయింగ్ శాన్స్) నృత్యంలో మయా స్లెసెబ్ స్కాయా.

దానిభాష. ప్రేమకు నర్తకి కదిలకలను జాగ్రత్తగా గమనిస్తూ భావం గ్రహిస్తాడు. బాలేలో ఆ నేకమంది నృత్యకారులు పాల్గొంటారు. ముఖ్య పాత్రధారిణిని బాలేరినా అంటారు. ఆమె ప్రక్కన ఒక పురుషపాత్రధారి కూడా వుంటాడు. స్త్రీ పాత్ర చుట్టూరా కథకల్లుకొని వుంటుంది గనుక, బాలేరినా నృత్యకాలేలమీదనే బాలే ప్రదర్శన విజయం ఉధారపడి వుంటుంది. నృత్య శాస్త్రనియమాలను అతి కఠినంగా అనుసరించవలసి వుంటుంది. అందుచేత నృత్యం, సంగీతం, సినిమా - ఈ మూడింటి సంయుక్త ప్రావీణ్యంవల్ల బాలే పూర్తిగా లక్ష్యకరమైంది.

రష్యన్ బాలే ఘనత

శాస్త్రీయమైన బాలేకళకు రష్యన్ పెట్టిక పేరు ప్రపంచమంతటా దీని ఘనత వ్యాపించినది. అనునాతన రష్యన్ బాలే కళ సనాతన దృక్పథం వదిలిపెట్టింది. బాలే నృత్యాలకు పౌరాణిక గాథలే ఆధారంగా వుండాలనే సాంప్రదాయక వాదం వర్తించి, సామాన్య మానవజీవితం నుండి ఇతివృత్త

ఉజ్బేక్ స్టాన్ నర్తకి ముకారాం తుర్కన్ బాయీవా.

లను నేకరిస్తోంది. ప్రజలకన్న సుఖాలను, వారి ముష్టిగల సాంఘిక సంబంధాలను చిత్రిస్తోంది. గాస్త్రును పోతే కళ, జానపద నృత్యకళ కూడా క్రమంగా సమ్మిలిత మవుతున్నాయి.

నృత్యంవ్వారా రూపకల్పన చేయబడే బాలే పాత్రలు, నాటకంలో కంటే, సాహిత్యంలో కంటే ఎక్కువ ప్రభావం సామాజికమలపై చూపిస్తాయి. నృత్యంలోని ప్రధాన ప్రయోజనాన్ని, వివిధభావాలను మరింత విస్తృతంగా, వివరంగా, విశ్వసనీయంగా అభివ్యక్తీకరించే పద్ధతులను సోవియెట్ నృత్య నిర్మాతలు, నర్తకులు కనుక్కొని ఆచరణలో పెడుతున్నారు. సోవియెట్ బాలేలోని పరిపూర్ణ వాస్తవికతకు ఇదే కారణం.

ఇతరబాలే విధానాలలోవున్న ప్రత్యేక సుకాలను, సాంప్రద్యాలను రష్యన్ బాలే జీర్ణించుకొని అభివృద్ధి పొందింది. ఫ్రెంచి బాలేలోని వైకాల్యం, ఇటాలియన్ బాలే

త్యరలో వస్తూంది!

నాగేశ్వరరావు...జిమ్మన

సురజ బాలసరస్వతి నటించి.

గోకుల్ పిక్చర్స్ వారి

నిరుపేదలు

దత్తకర్ణు టీ ప్రకాశరావు

అనాసియేట్ రజనీకాంత్

కథ: ప్రత్యగ్నాత్మ...మాటలు, పాటలు అనిసెట్టి కెమెరా BS రంగ

మ్యూజిక్ T.V. రాజు...అర్చు. కృష్ణారావు...మేకప్ మంగయ్య వేరాజు

స్టిల్స్ గంగాధరరావు...

స్టూడియో రేవతి

చిమ్మియా రిలీజ్...

రవ్వ పాత్ర

లోని నాటకీయ భావప్రకటనం, స్కాండి నేషనియట్ బాల్లోని ఉదాత్తతేలి ఇవన్నీ రవ్వకబాల్లో సమైక్యం పొందుతాయి. రవ్వకబాల్లో కళాభూతమందీ వచ్చే సంప్రదాయం వున్నది. 1770 లో ఉర్దూన్ అనే ఆయన పెట్టోవ్వా థియేటరుస్థాపించి రవ్వన్ కళాభివృద్ధికి దోహదం చేశాడు. ఈ థియేటరులోని వాస్తవిక ప్రదర్శనలు ఎంతో ప్రజాదరణ చూరగొన్నాయి. దాని స్థానంలో కొత్తభవనం నిర్మితమైంది. దాని పేరే బోల్టాయ్ థియేటరు. చైకోవిస్కి లాంటి ప్రఖ్యాత కళాకర్తలు దానికి జీవం పోసి, తమకళను ధారపోశారు. “మరాఠ్ సరోవరం” (ఛాన్సలేట్) అనే కాస్ట్రీయ మైన బాల్ 1875 లో ప్రదర్శించబడింది. ఎనాపాస్టోవా బాల్ రిసా గా ప్రసిద్ధి కెక్కింది.

బోల్టాయ్ థియేటరుకు స్వంతంగా ఒక బాల్ బృందం ఉన్నది. ఉలనోవా, లెవీనిన్ స్తాయ, ప్లేనెట్ స్కాయ (ఇప్పుడు ఇండియా

వచ్చిన నర్తకి) మొదలైన ప్రసిద్ధ నర్తకి మణు లీ థియేటరుకు చెందినవారే. రోమియో జూలియట్, సిండరెలా, బ్రాంజ్ హార్న్ మన్, రెడ్ పీ మొదలైన అద్భుత కళా ఖండాలు ఈ థియేటర్ నుండి ఇటీవల వచ్చి నవే. కాస్ట్రీయ రవ్వన్ బాల్కు “మరాఠ్ సరోవరం”, “విడిత గుండరి” (సీసింగ్ బ్యాటీ) మొదలైనవి ప్రధాన ఉదాహరణలు.

“మరణిస్తున్న హంస” నృత్యం చేసిన మయా ప్లేనెట్ స్కాయ తన బాహువులతో హంస అంతిమ గీతాలు “పాడడం” ప్రేక్షకులను సమ్మోహపరుస్తుంది. బృంద నర్తకిగా ఆమె చాలా ప్రవీణ. రవ్వన్ బాల్ విజయానికి ఆమె స్నిగ్ధ సౌందర్యం ఒక కొంత, ఆమె నృత్య చైద్యుర్యం మరి కొంత కారణం. ముఖ్యంగా గమనించదగ్గది రవ్వన్ బాల్లోని వాస్తవికత. అందువల్లనే అది ప్రజాసామాన్యానికి అభిమాన పాత్ర మైంది.

గారు వాసన్ గారిని అభినందిస్తూ మాట్లాడారు. వాసన్ గారు ఫెడరేషన్ అధ్యక్షుడుగా ఫిలింపరిశ్రమసమస్యలను పరిష్కరించడానికి శక్తివంధనలేక ప్రయత్నిస్తానని అన్నారు.

గ్రంథ స్వీకారం

మనుస్మృతి

గేయ నాటకం; రచయిత కనకమేడల వెంకటేశ్వరరావు; వెల 0-12-0; ప్రతులకు రె. వెంకటేశ్వరరావు, 9, రం డాల్స్ రోడ్డు, మద్రాసు-7.

శ్రీ స్వామి

భక్తిరస పద్య సంపుటి; కవి ఎం. వి. ఆర్. కృష్ణశర్మ (తెలుగు పండితులు' గుంటూరు) వెల 0-8-0. ప్రతులకు మన్ను శరావరావు, పూర్ణానందం పేట, విజయవాడ-2.

మానవుడు

రచయిత గిడుతూరి నార్యం; అవినీతి పైన, మృత్యువుపైన మానవుని విజయం చూపించే ‘హంటామెమ్’ నాటిక. వెల 0-1-8; ప్రతులకు ప్రజాసాహిత్యపరిషత్తు, మామిళ్ళగూడెం, ఖమ్మం మెట్టు.

నవనా నర్తకులు

నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్ వారి మొదటి చిత్రం “తోడుదొంగలు” మార్చి నెలలో విడుదల చేస్తారని తెలుస్తున్నది. గడిచిన డిసెంబరు 12వ తేదీన ప్రారంభించబడిన ఈ చిత్రం ఇంత త్వరగా పూర్తికావడం చాలా మార్పించదగినది. దీనికి దర్శకుడు యోగానంద్; కథ, సంభాషణలు సమచాల జూనియర్; సంగీతం టి. వి. రాజు; కామెరారచనామాన్; ఆర్ట్ థోట; స్టూడియో వాహిని. ఎన్. టి. రామారావు, గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు, చలం, మద్దాలి కృష్ణమూర్తి, డా॥ శివరామకృష్ణయ్య, పుండరీకాక్షయ్య, హేమలత, టి. జి. కమలాదేవి, పార్వతి మున్నగువారు నటిస్తున్నారు.

నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్ వారు ఇటీవల తమ రెండో చిత్రానికి ప్రారంభోత్సవం చేశారు. దీనిపేరు “అల్లూరి సీతారామరాజు.” బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని ఆంధ్రలో ఎదుర్కొని పోరాడిన సాహసికుని జీవిత చరిత్ర ఇతివృత్తం. కొలదికొలంక్రిందటనే జరిగిన యధార్థచరిత్రను చిత్రించడం అనేక మైన యిబ్బందులతో కూడుకొన్న పని అయినా సాహసించినందుకు నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్ వారిని అభినందించాలి.

గోకుల్ పిక్చర్స్ వారి సాంఘిక చిత్రం “నిరుపేదలు” కూడా మార్చిలోనే, బహుశా

మొదటివారంలో విడుదల కావచ్చునట. రీరికార్డింగు వగైరా చిల్లరపని మాత్రం మిగిలివున్నదట. కథ వ్రాసినది కె. ప్రత్య గాత్య. సంభాషణలు, పాటలు అనికెటి; సంగీతం టి. వి. రాజు; అద్ద ఎన్. కృష్ణ రావు; స్టూడియో లేవలి; నాకేశ్వరరావు, జమున, బాల సరస్వతి, రమణారెడ్డి, సి. హెచ్. కుటుంబరావు, సుధాకరరావు మున్నగువారు నటించారు. దర్శకుడు శ్రీ తాతీనేని ప్రకాశరావు. ఈ చిత్రం కూడా నవంబరులో మొదలై త్వరలో పూర్తి చేయబడిన చిత్రమే.

జరియా భావలో రూపభారతి లిమిటెడ్ వారు నిర్మించిన “శ్రీ జగన్నాథ మాహాత్యం” అనే చిత్రాన్ని తెలుగులో యూనియన్ పిక్చర్స్ వారు పునర్నిర్మిస్తారట. మద్రాసు నటీనటులలో, మద్రాసు లోనే పునర్నిర్మాణం చేస్తారట. దర్శకుడు శ్రీకాటూరి మోహన్ గారు.

భారత ఫిలిం ఫెడరేషన్ అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనిన ఎస్. ఎస్. వాసన్ గారిని అభినందించడానికి డక్షిణ భారత ఫిలిం వాణిజ్యమండలివారు మైలాపూరు వుడ్ లాండ్స్ లో ఈనెల 18న సభ ఏర్పాటు చేశారు. మండలి అధ్యక్షుడు రామయ్య

నవంసక తైలం

అంగరసములు బలహీనతచేసి చిన్నదైన తిరిగి యధాప్రకారమై పూర్తి సౌఖ్యమును అనుభవించుటకు 48 ఏండ్లు ప్రఖ్యాతి చేసిన గ్యూరంటీ మందు. 1 సీసా రూ 10/- లు. వి. పి. రూ 1-4-0 కావలసినవారు రూ 1/4 ముందుగా పంపేడి. డా॥ రత్నం నన్ను మెడికల్ హాల్, మలక పేట బిల్డింగ్స్, హైదరాబాద్-దక్కణ

58 సం॥ యాగ లోక ప్రఖ్యాతిచెందిన

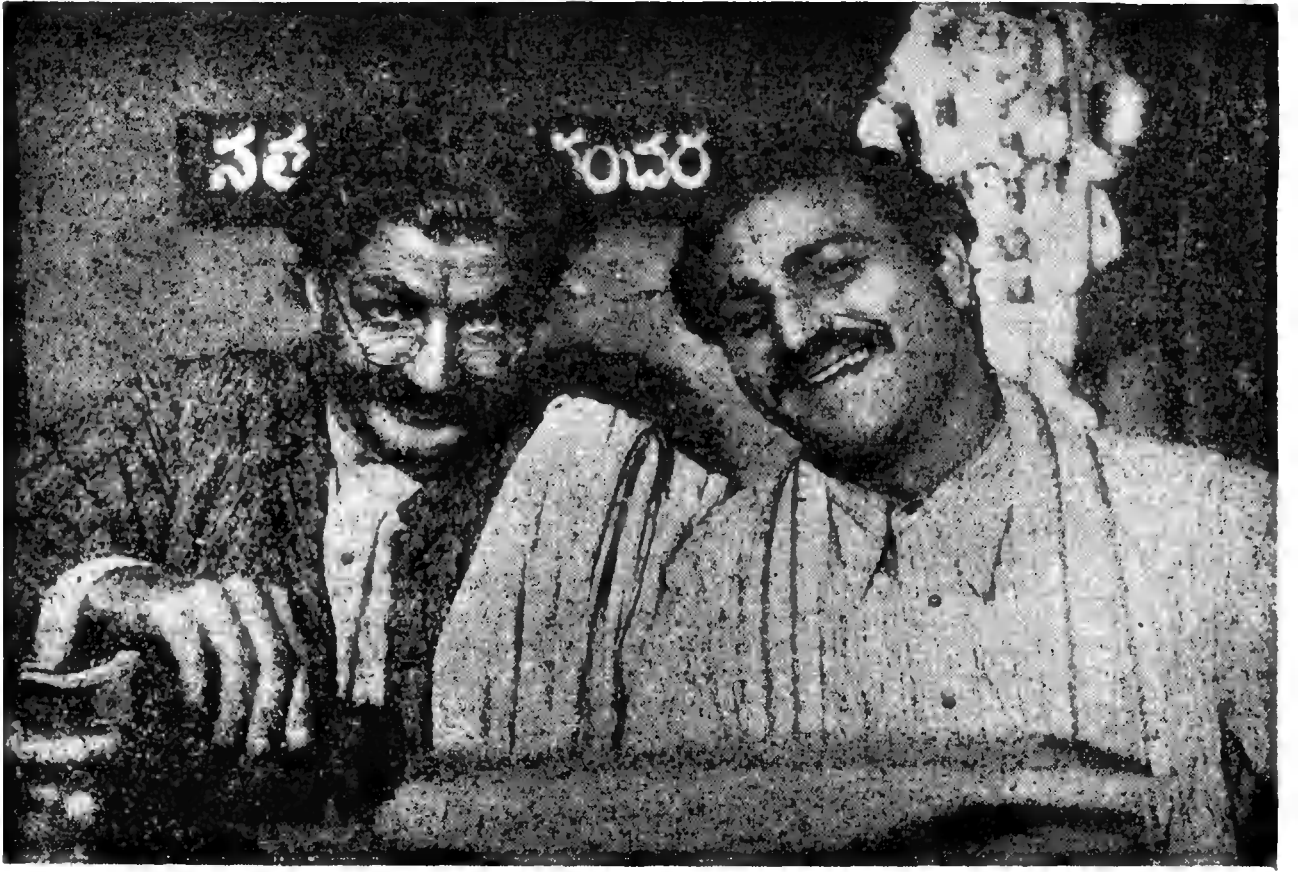
మదనమంజరి మాత్రలు

ఈ మాత్రలు వ్యవస్థాపకము, క్రియవశము, రాక్షసిణమునల వృద్ధిగమమును తొంగింది. క్షుద్రికమును వృద్ధింది. రాక్షసును గతీ పరచును. అక్షిరమును పారదోలి. శీర్షకైని వృద్ధి పరచును. శరీరమునందు ఉపాహమునిచ్చును 40 మాత్రలు వెల రు. 1-4-0 అ.

మదనమంజరి ఫార్మసీ

(84, రైలాబాద్ రోడ్డు, మద్రాసు-1)

విజవాడ-శ్రీనివాస మెడికల్ ఫార్మసీ-పాడూరు-రాజమండ్రి-ఈశ్వరరావు కె. పేయన్ రోడ్డు వెల్లుడు:- అర్యన్ ఫార్మసీ-అంబర్ గూడెం ఇతర కేంద్రాల్లో ఏజెంట్లుకావాలి

నెహెర ఆర్టి ఛయెటర్ వారి "త' మదొంగలు" లో రైసుయిల్లు మెనేజరుగా ఎస్. టి. రామారావు, యజమానిగా గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు.

కోకాల్ పిక్చర్స్ వారి "విగుపేదలు" లో జమీన, సుబ్బారావు మున్నగు వారు.

భారతి వారి "చక్రపాణి" లో భానుమతి.

విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

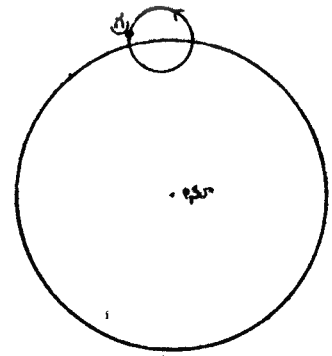

173. భూకేంద్ర సిద్ధాంతం అంటే ఏమిటి ?

చంద్రుడు, బుధుడు, శుక్రుడు, నూరుడు, కుజుడు, గురుడు, శని - అనే యేడు ఖగోళాలను గ్రహాలని ప్రాచీనులు భావించేవారు. మిగిలిన ఖగోళాలన్నీ నక్షత్రాలు. నక్షత్రాలెల్లప్పుడు సమవేగంతోనే (Uniform Velocity) ఆకాశంలో సంచరిస్తున్నట్లు కనపడతాయిగాని నూర్య చంద్రులుతిప్ప మిగిలిన గ్రహాల వేగాలలో మాత్రం మార్పుంటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు తీవ్రవేగంతోనూ, వేరొకప్పుడు మందవేగంతోనూ, ఇంకొకప్పుడు స్తంభించి యును, మరొకప్పుడు విముఖదిశలోనూ

శంచరిస్తున్నట్లు అవి ప్రత్యక్షమౌతాయి. గ్రహగతులనుగూర్చి కొంతపరిజ్ఞాన మేర్పడిన పిమ్మట బ్రహ్మాండస్వరూపాన్ని వివిధంగా నిర్ణయిస్తే, గ్రహగతులను నులువుగా చీకరించుటకు అనువుగా ఉంటుందనే సమస్య కాస్త్రజ్ఞుల దృష్టిని ఆకర్షించింది. భూమిమీదనున్న మనకు భూమి స్థిరంగా నున్నట్లు దానిచుట్టు ఖగోళాలు తిరుగుచున్నట్లు అనిపిస్తుంది. ఈ దృగ్గోచర విషయాన్ని ఆధారంగాచేసికొని, స్థిరంగానున్న భూమిచుట్టు Epicycle ఆకారకక్ష్యలలో గ్రహాలు తిరుగుచున్నాయనే యొక సిద్ధాంతాన్ని క్రీస్తు పూర్వం 160 సంవత్సర ప్రాంతమందున్న హెపిక్లస్ కాస్త్రజ్ఞుడు చేసేడు. దీనికే భూకేంద్రసిద్ధాంతమని (Geocentric theory) పేరు. దీన్ని క్రీ. వె. 140 సంవత్సర ప్రాంతంవాడైన బోలమీ వ్యాప్టిలోనికి తీసికొని వచ్చేడు. అందువలన బోలమీసిద్ధాంతమని కూడా దీన్ని పేర్కొంటారు. విశ్వానికంతకీ కేంద్రస్థానంలో స్థిరంగా భూమియున్నదనే విషయం భూకేంద్ర

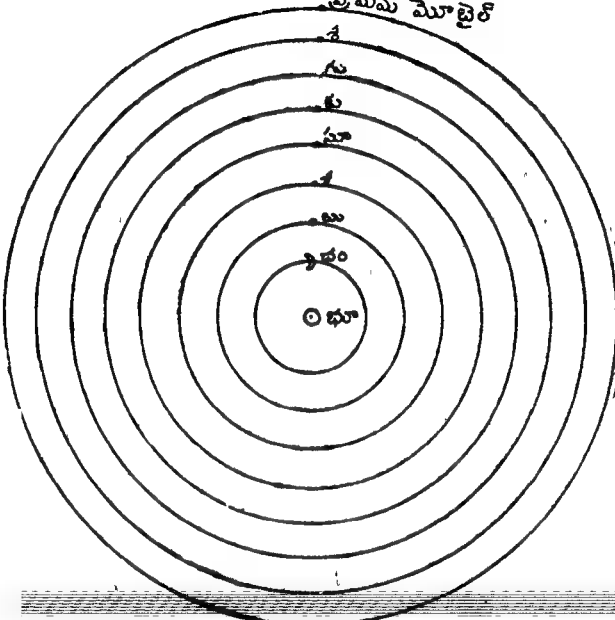
సిద్ధాంతాన్ని తీవ్రగ్ర. ఇటు స్థిరంగా నున్న భూమిచుట్టు నియమిత కక్ష్యలలో చంద్రుడు, బుధుడు, శుక్రుడు, నూరుడు, కుజుడు, గురుడు శనిగ్రహాలు వరుసగా పరి

పటము 1

భూకేంద్ర సిద్ధాంతము

ప్రముఖ మొట్టె

పటము 2

భ్రమిస్తున్నాయి. నూర్య, చంద్రులకక్ష్యలు వృత్తాకారంలోనూ, మిగిలిన అయిదు గ్రహాలకక్ష్యలు Epicycle ఆకారంలోనూ ఉంటాయి. ఒక పెద్ద వృత్తంచుట్టు మరి యొక చిన్న వృత్తంలో ఒక మూర్తి తిరుగుచున్నదనుకొంటే, మూర్తిచుట్టే త్రోవ Epicycle ఆకారంలో ఉంటుంది. 1 వ పటాన్ని బట్టి ఆకారం ఎట్లుంటుందో గ్రహించవచ్చు. గ్రహకక్ష్యల కన్నీంటికి ఆవల నక్షత్రాలు పొదగబడి యున్నప్పటి

నారసింహ లేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. కుహు, నిక్కాక, నిస్సత్తుక, కుక్క, శ్వమును పొరించి బలమును, కొంతని, చిర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 టున్ల ప్యాకెట్లు, 8-4-0 పోస్టేజీ 15 అ. టి. సి. పి. డ్రికం చేసి, "అయ్యలవ్వదనమాట" పెరిచేసి- నెల్లూరు జిల్లా.

యోగాసనములు-దేహరోగ్యము

5. పార్శ్వాయువు (పక్షవాతము)

ముందు వివరించబడిన రోగములలో పార్శ్వాయువు అనగా పక్షవాతమును గురించి ఈవ్యాసములో దర్శించుచున్నాను. పార్శ్వాయువును నివారించుటకు యోగాంగసాధనవిధానమును చెప్పటకు ముందు అదివచ్చుటకు కారణమేమి, అదెన్ని విధములు మొదలైన అంశములు తెలుసుకొనుటవసరము. ఈ విషయమునకు ఆధారమైన గ్రంథములేవనగా దర్శన, త్రిశిఖ్రాష్టాంగ, శారీరక, గర్భ, శాంఢిల్య, కథ, ప్రశ్నోపనిషత్తులు, హతయోగప్రదిపికా, పాతంజలయోగదర్శనములు మొదలైనవి.

కలియుగమునందు మానవుల పాపపు వారి వారిచేతి 'అంగుళము'ల లెక్కప్రకారము 96 'అంగుళములు'. ఈ లెక్క ప్రకారము పురుషులకు సమానము. ఈ ప్రమాణము అనేక ప్రహేలాష్టములు నిలిచినది. అయినగూ ఇప్పటికీ అక్కడక్కడ కొందరిలో ఈ ప్రమాణము కనపడును. కాని క్రమముగా ఆ ప్రమాణము తగ్గిపోవుటకు ముఖ్యకారణము రెండు. 1 సారసీసము అపక్వమైన ఆహారము, చేడిన ఆహారపదార్థములు సేవించుట. ఇందుకు దారితీయును, సహవాసనోపము హేతువులు. 2 ఇంద్రియనిగ్రహ లోపము.

ఎవరికి ఇంద్రియములను జయించు నామర్శము కలదో, ఎవరు పుష్టికరము, సుపక్వములైన ఆహారమును సేవించుచుందురో

కగోళం ఉంది. దీనికి Primum Mobile అని పేరు. నక్షత్రాలన్నీ యీ గోళంలో అమరియుండడంచేత, అతన్నీ భూమికి సమానదూరంలో నేఉంటాయి 2వ పటము భూకేంద్ర సిద్ధాంతాన్ని సూచిస్తుంది.

భూకేంద్ర సిద్ధాంతం సత్యమైనది కాదు. కాని శాస్త్రప్రపంచంలో సుమారు 1500 సంవత్సరాలు అది పరమప్రమాణంగా పరిగణింపబడింది. ఆరేగునాతే కోపర్నికస్, కెప్లర్, గెలిలియో, న్యూటన్ విజ్ఞానముల మార్పుకేంద్ర సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించి, దాని సత్యాన్ని నిరూపించడంతో భూకేంద్ర సిద్ధాంతంలోని లోపాలు వెల్లడియై, అది క్రమంగా ప్రతినిరాసబడింది.

అట్టివాగి శేషప్రమాణము యోగశాస్త్రములో వివరింపబడిన ప్రమాణములతో విరాజిల్లుచుండును.

శరీరమునది విచిత్రమైన వృక్షము వంటిది. అది చక్కగా పెరిగి ఫలించుటకు తగిన ఎరువు, పురుగుబడినిది దుచికరమైనది, మితమైన సాత్వికాహారము లభించుటవసరము. మొక్కలు పెరుగుటకు సకాలములో కలుపు తీయుట, ఎరువు వేయుట నీరు పెట్టుటవంటివి యోగసాధనలు. మంచి సంతాన ఫలమును బొందుటకు కావలసిన ఓజస్సు, శక్తికోణితములను తగ్గిరిని కాపాడుటకు బ్రహ్మచర్యము, పాతివ్రత్యము, సంయమములు అత్యవసరము.

శ్రీ టి. కృష్ణమాచారి

* శరీరప్రమాణ మెంతయున్నూ శరీరముందు 96 క్షిప్తు 86 నాడీ గ్రంథము, దాదాపు 72 వేలు నాడులు (మామిడి నాడుల సంఖ్యకు మితిలేదు), పిరలు, ధనుసులు లెక్కలేనన్ని ఉన్నవి. ఇవి మాత్రము అందరికీ సమానము. ఇవిగాక శ్వాసకోశము, అన్నకోశము, మలకోశము, మాత్రకోశము, విల్లకోశము, పురుషులకు పీర్స్కోశము, స్త్రీలకు రజకోశము, గర్భకోశ మున్నవి.

చక్కగా పేరుకొన్న మీగడ పెరుగును కవ్వముతో చిలికినప్పుడు వెన్న వచ్చినట్లే, శరీరమును భాంజములో జీర్ణాహార సారమును యోగాంగ సాధనలను కవ్వముతో చిలికినచో ఆరోగ్యభాగ్యము, సమమైన పుష్టి ఫలించును.

ఎన్నో యోగాంగ సాధనలు ప్రచారములో నున్నవిగాని అవి మన శరీరములోని అన్ని అంగములనూ మధించలేవు. కొన్ని కుడినైపు కొన్ని ఎడమనైపు మాత్రమే చలించజేయజాలినవి ఇట్టి సాధన అంగభంగమునకు హేతువుకాగలదు. ఫలితము ముసలితనములో తిప్పక కనబడును.

శరీరములోని అన్ని భాగములను, సంకులను, గ్రంథులను వికకాలములో కదిలించుటకు సమగ్రమైన యోగాంగ సాధన విద్య, ఛమర్చిద్య, మల్లవిద్య ఈ మాడేనని అశోకాష్టాంగములవలన తెలియుచున్నదాని ఈ మాడింటికీ తగిన ప్రోత్సాహము లభించునందుట విచారకరము.

మన హృదయములో 101 రక్తవాగులున్నవి. వాని శాఖోపశాఖలకు మితిలేదు. వాని మాలగ్రంథాలు కూడా 101. శరీరధారణకు మాలమైన హృదయమునకు ఇవి ఆధారములు. శేషములోని భాగములలో శేనికి గాని, మూర్ఖస్థానములకు గాని వారు

దీప్యకర్తా
విషాచికారి

కలరా
నివారణకు చిరీచ్ఛు
అమోఘమైనది

సెట్లు 1 కి
రూ. 3-12-0
ఎ. పి. పి.
చార్జీలు వేరు

అయ్యప్పన్ వా. మాధవ మేన్, AMB
మలబార్
ఆయుర్వేదిక్ సర్క్యు
107-108, బ్రాడ్వే
మదరాసు-1

యోగాసనములు - దేహారోగ్యము

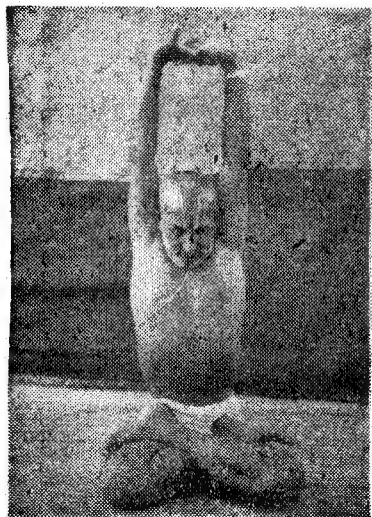

ఏకపాద సర్వాంగాసనం

స్వక్రమ అనుజ్ఞన కీర్తిని రక్ష సంహారము
యోగమనము సిరాసావము జగగక
పుట వలన లేదా నిలిచిపోవు వలన
పర్వవాయువు, లేక పక్షిగాలియు సంభ
వించుచున్నది. ఆయా శరీరభాగములు వివ
శమైపోవుట సంభవించును.

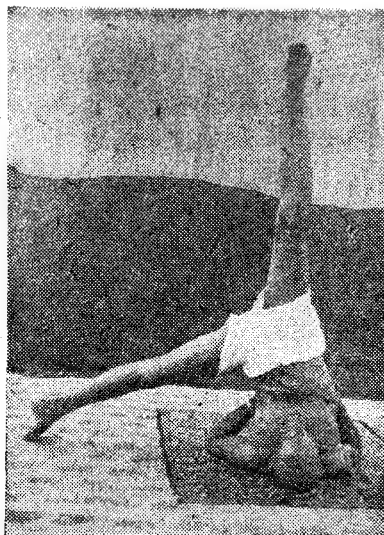
ఆంగికము, ఇంద్రియము, ఆహారజము
అని పార్శ్వవాయువు మూడు విధములు.

1. ఆంగిక మనునది చేతులు కాళ్లు మొద
లైన శ్మలావయవములను పడగొట్టునది.
2. ఇంద్రియక మనునది కన్ను ముక్కు
మొదలగు ఇంద్రియములను వికృత మొనర్చు
నది.

వర్షాకాసనం

3. ఆహారజ మనగా పెట్టు లేక శస్త్ర
చికిత్సవలన ఆయాస్థానములు పడిపోవునది.
పార్శ్వవాయు నివారణకు యోగిక
చికిత్సల చేయగోరువాడు ప్రపథమమున
శరీరములోని ఈ క్రింద వివరించబడిన స్థాన
ములను పరిశీలించిన తరువాతనే చికిత్స
ప్రారంభించుట ఓవసరము. ఈ స్థానములు
పదహారంటినీ ఇదివరలో వివరించియున్న
ప్పటికినీ తిరిగి వివరించుట మంచిది.
1. కాశ్య బొటన (పేళ్లు) 2. మడమల
గ్రంధులు 3. మోకాళ్లు 4 తొడలు 5.
రహస్యేంద్రియముల క్రిందనుండు 'నీవనీ'

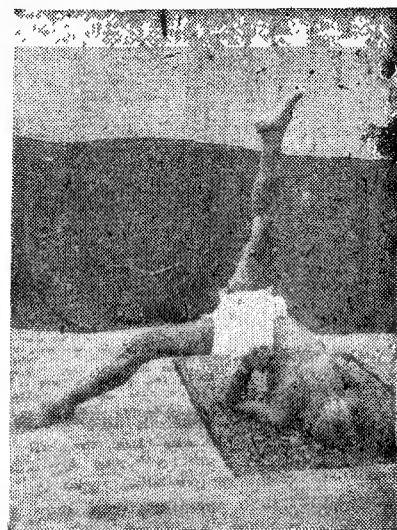

ఏకపాద సర్వాంగాసనం

నాడి 6. రహస్యేంద్రియ వికారములు 7.
బొడ్డు 8. హృదయము, దాని స్ఫురణము
9. కంఠము, దాని ధ్వని 10. కంఠ
కూపము (గొంతు క్రిందనుండు కూపము)
11. నాలుక, దాని పలుకు, వన్నె.
12. ముక్కు ఊపిరి. 13. కనుబొమ్మల
నడుమనుండు నాడీగ్రంధి. 14. ముఖము,
దానివర్చస్సు. 15. తల, దానిచలన. వలన
ములు. 16. పుసుక, దానివేడిమి.

వీనిని చక్కగా పరీక్షించక చేయు చికి
త్సలు నిష్ఫలములు. "గోరక్ష నాథ సిద్ధాంత
పద్ధతి" యను గ్రంథములో వీని వివరణ
చూడవగును.

ఈవిధముగా 72114 నాడులు, సిరలు,
ధమనులు, 96 అస్థిసంధులు, 188 నాడీ
గ్రంధులు, 11 కోశములు, 9 రంధ్రములు,
11 ఇంద్రియములు, 7 ధాతువులు, 4 అవ
స్థులుగల మన శరీరములో విభాగమునందు

ఏకపాద సర్వాంగాసనం

పార్శ్వవాయువు తగిలినదో పరిశీలించవలసి
యుండును.

ఆ 72114 నాడులలో ప్రధానమైన
13 నాడులు, వాని వ్యాప్తి, వానిలో
ప్రాణాది 10 నాయువుల గతులు, వాని
పనులు, వాని హెచ్చుతగ్గులచేతనే పార్శ్వ
వాయువు సంభవించును. పరిశీలించవలసిన
విధాన మిక్రింద ఇవ్వబడినది.

నాడులనుబట్టి:—

1. మూలధారము మొదలు బ్రహ్మ
రంధ్రము (పుసుక) వరకు వెన్నెముక నడుమ
వ్యాపించియుండు "సుఖమ్నా" నాడి మట్టు
ప్రక్కల రక్షసంచార వాయుగణులు వక్రిం

ఏకపాదోత్థక మాయుంసనం

* ఆంధ్రప్రదేశ్ - సచిత్ర వారపత్రిక *

దినచో నడుమునకు పార్శ్వవాయువు సంభవించును.

2. "పింగళ" నాడివద్ద వక్రించినచో కుడిపార్శ్వమునకు పక్షవాతము సంభవించును.

3. "ఇడా" నాడివద్దనైనచో ఎడమభాగమునకు

4. యశస్వినిలోనైనచో ఎడమకాలుకు

5. 'పూషా'లోనైనచో ఎడమకంటికి

6. పయస్వినిలోనైనచో కుడిచేవికి

7. 'సరస్వతి'లోనైనచో నోటికి వాలు కలుగును

8. హస్తీహస్యలోనైనచో కుడికాలుకు

9. శంఖనిలోనైనచో ఎడమచేవికి

10. గాంధారిలోనైనచో కుడికన్నుకు

11. విశ్వోద్ధరలోనైనచో యోనిగుదలింగములకు

పార్శ్వవాయువు వచ్చును.

[ప్రాణాదివాయువుల గతినిబట్టి:—

1. ప్రాణాదివాయువు గమనము తగ్గినచో నోరు, బొడ్డు, హృదయములకు

2. అపానవాయువు మందగిస్తున్నచో శాఖిమొదలు క్రిందనుండు అన్ని సంధులకు

3. వ్యానగమనము మందగిస్తున్నచో చెవులు, కంఠ కనుబొమ్మలనడుమ, భుజములు, నడుమలు, గొంతులకు

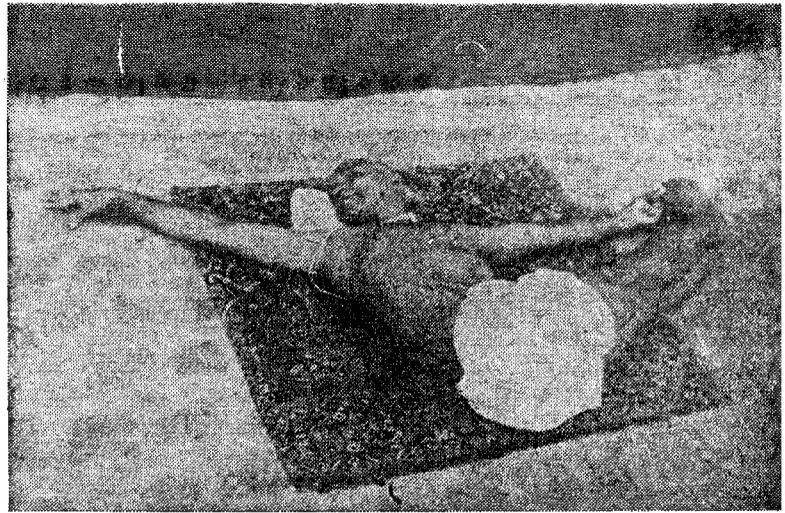
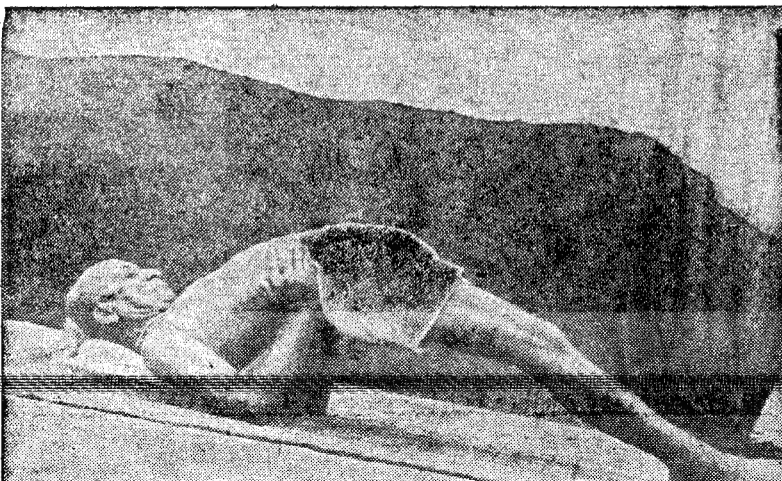
4. ఉదానవాయువు గతి మందగించినచో కంఠకూపమునకు

5. సమానము మందగించినచో ఎచ్చట నైననూ

పార్శ్వవాయువు సంభవించును.

6, 7, 8. నాగ, కూర్మ, కృకర వాయువుల మందగింపలన చర్మమునకు, ఎముకలకు, నాడి గ్రంథి మూలములకు, ఇంద్రియ మూలములకు పక్షవాతము వచ్చును. కుష్ఠ రోగము కూడ వచ్చును.

ఉత్తాన మయూరాననం

జతర పరవృత్తి

9. దేవదత్తము మందగించుటవలన నిద్ర రాదు. చూటలు అస్పృశ్యమగును.

10. ధనంజయము మందగించినచో శరీరము స్వాధీనముకాక శయనమువలె పటండ్లవలసి వచ్చును.

అనగా ఏ వాయువునకు ఏది స్థానము, దాని క్రియ ఏమి, ఏ నాడిలో నెంత రక్త సంచారముండవలెను మొదలగు విషయములు ముందుగా తెలిసియుండవలెను.

రక్తసంచారము తగ్గినప్పుడు బలము క్షీణించును. వాయుగతి మందగించినప్పుడు శరీరము గుడ్డపేలికవలె విలకమై ప్రేలాడును. ఈ రెండింటినీ కనిపెట్టి, రక్త సంచారము తక్కువైనచో యోగాంగాననములచేతనో, వాయుగతి మందగించినచో ప్రాణాయామములను శక్త్యైక్య సారము చేయించవలెను. రెండవదానికి యోగాననములుకూడా తగుమాత్ర మవసరము. రక్త సంచారము, వాయుగమనము రెండునూ తగ్గినవారిచేత యోగాననములు, ప్రాణా

యామములు సమానముగా చేయించుటవశీరము.

పార్శ్వ వాయువు సంభవించినప్పుడు శరీరభాగములను కదల్చలేదు. కనుక ఓర్పుతో సాధన చేయించుట అవసరమగును. రోగులు చికిత్సకులు విధించు నియమములకు బద్ధులై యుండవలెను. ప్రారంభ దశలో ప్రాణాయామము చేయునప్పుడు కుంభకము (ఊపిరి బిగబట్టుట) గ నెకండ్లకు మించరాదు. క్రమక్రమముగా హెచ్చించవలెను.

ఇటువంటి రోగములు సంభవించినప్పుడు నుదీర్మకాలము చికిత్స బొందినవారే ఆరోగ్యవంతు లగుదురు. అట్లని పాతంజల

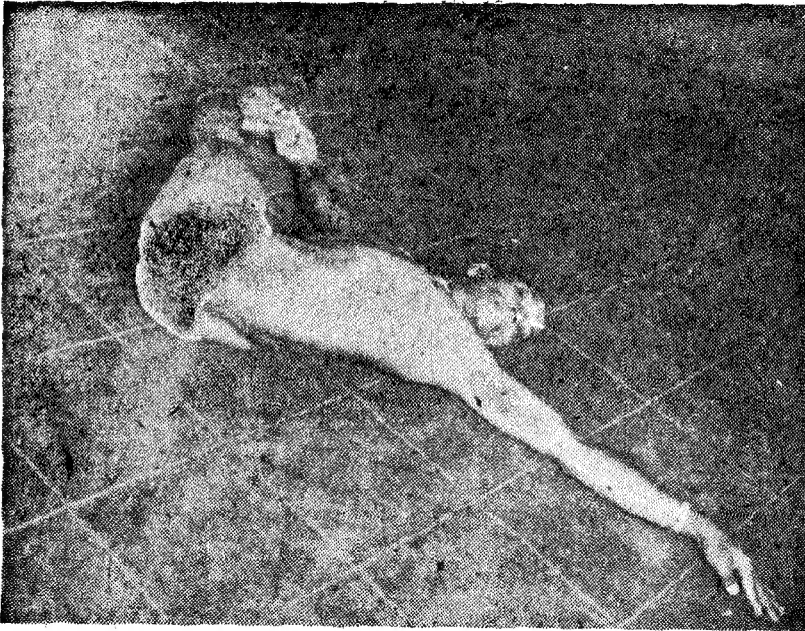
కుప్తు ★ బొల్లి

నగైరా మేహముచ్చులు, నెగి, సవాణి వ్యాధులకు, గ్యారంటీ చికిత్స, కృత్రిమ లాగు ఉచితం. జి. వి. రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టర్డ్) "భాస్కరాశ్రమము" గోపాల తురం. (కూర్మగోదావరి)

రత్నప్రసవేష్వరం

(WITH CALCIUM & GOLD)
సువర్ణము మొదలగు భస్మములు చేర్చబడినవి విశ్వాక, నిస్పృత్తవ, కుక్షిస్పష్టము, అతిమూత్రము ఆత్మస్థము, గుండెదడ. కాళ్లతీపులు మొదలగు నవస్త్ర మేహములుహరించి బలమును, కాంతిని, నరముల పటుత్వము, అపరిమిత ధాతువృద్ధి నిచ్చును. అనేక యోగ్యతావ్రతములు గలవు.
20 టు డబ్బులు. 3-12-0 పోసేజి 1-0-0
అధ్యాస్యగా పంపవలెను.

బెండియన్ మెడిసన్ హౌస్,
అడ్మినిస్ట్రేటర్లు రోడ్డు విజయవాడ-2.

జతర పరివృత్తి

★ యోగాసనములు - దేహారోగ్యము ★

దర్శనములో దెప్పబడినది. నా అనుభవము గూడ అట్లు నిరూపించుచున్నది. తొందర పడినచో లాభ మెంతమాత్ర ముండును. తొందరపాటువలన నేకదా మన కాస్త్రము లనూ, దీక్షియ చికిత్సావిధానములనూ వాగొట్టకొంటిమి!

పార్శ్వవాయువువలన బాధపడుచున్న వారు శీఘ్రముగా జీర్ణమగు ఆహారము నే భుజించుట ముఖ్యము. గురువుల నాశ్రయించి ఈ క్రింది సాధనలను చేయవలెను.

1. జతరపరివృత్తి (చిత్రములలో చూపినట్లు రి విధములు సాధించవలెను) - 5 నిమిషములు.

2. సుప్రపాదాంగస్తానము మూడు విధములు (5 నిమిషములు చొప్పున) 5 నిమిషములు

3. సాలంబ సర్వాంగాసనము - ఏకపాద, ద్విపాదములతో 5 నిమిషములు

4. ఉత్తానమయూరము ఏకపాద, ద్విపాదములతో 5 నిమిషములు

5. ఉష్ణాయా, నాడీ శోధక ప్రాణాయామములు 15 నిమిషములు

ఇట్లు మూడుమాసములు చేసినచో సామాన్యముగా ఆరోగ్యముకలుగును. మూడుమాసములకు లోపు నే గుణము కనపడిననూ అది వ్యర్థమేనని మరుచుకొండదు.

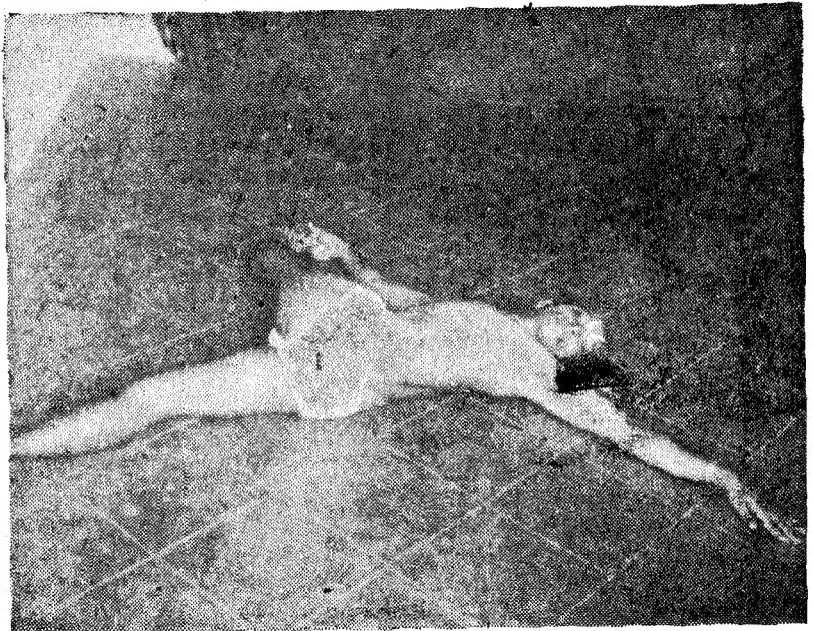
మూడుమాసముల అనంతరము 20 రోజు

పూటలూ ఈ క్రింది సాధనలు చేయవలెను.

1. శిలభాసనము - ఏకపాద ద్విపాదములతో - 5 నిమిషములు

2. మహామండ్ర - ఇరుప్రక్కలనూ 5 నిమిషములు.

3. పశ్చిమతాన, పూర్వతానాసనములు.

జతర పరివృత్తి

6 నిమిషములు

4. బద్ధకోణ, పర్వతాసనములు - 5 నిమిషములు.

రోగిని మెత్తని పడకపైన వెల్లకిల పండుకొనబెట్టి, జోడించి చక్కగా చాచిన కాళ్ళను మరొకరు పట్టుకొని అర్థదండాకారమువలె రెండుప్రక్కలనూ మూడుసార్లు తిప్పి, అటు రిరువాత జతర పరివృత్తి మొదలు క్రమముగా పైన చెప్పబడిన ఆసనములను అభ్యాసము చేయించవలెను. చేతులనుకూడా అజేరీరిగా తిప్పించవలెను. అయితే ఎక్కువ ప్రయాస పెట్టకూడదు. ప్రతి 5 నిమిషములకు 2 నిమిషములు విశ్రాంతి యుండవలెను. ఒకటి స్వాధీనమైనతరువాత మరొకటిగా పైన వివరించబడిన క్రమపద్ధతి నే యనుసరించవలెనుగాని ఎవరియిష్టము వచ్చినట్లు వారు చేయరాదు. ఇట్లు చేసినచో తప్పక గుణము కలుగును. ఈ పార్శ్వవాయు రోగమునకు దౌర్బల్యపాదాలవలన రవంత ప్రయాణన ముండని చెప్పినందుకు నన్ను మన్నించగోరుచున్నాను.

“పత్రివతాదవంతా బ్రహ్మచారి చ పూరుషః కురుతిః పావనం లోకత్రయం వస్తు ద్వియంసదా॥”

అసగా పత్రివతయోనస్త్రీ, ఇంద్రియములను జయించిన పురుషుడు వీరిరువురే లోకమును పావనము చేయుచున్నారని యర్థము. [సకేవము]

పంచతంత్రం

సంధి-విగ్రహం

కర్త... విశ్వాత్ముల నరసింహమూర్తి

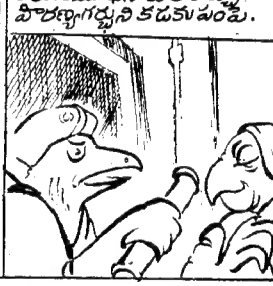

అరుణముఖుని మాటలు విని మహాబలుడు యోచించి- కాగ్నీ సాఫల్యమును గూర్చి సంతసించి సమ్మతించె.

ఇది యిట్లుండ గ చిత్రవర్ణుడూ దూరదర్శిలో అలోచించి- డ్రిబిటిటిని హిరణ్యగర్భునికి స్వహామ్యార్పకముగా తెలిపెనును.

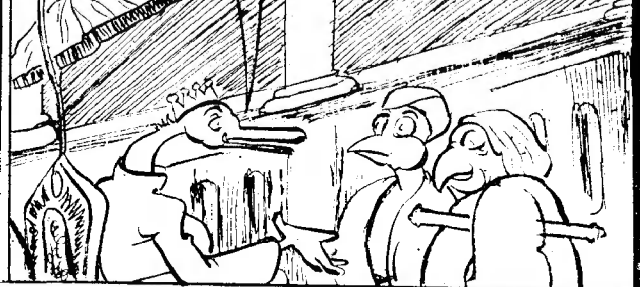
మహాబలుని సమ్మతినో కొని తోచిన అరుణముఖుడే ఇందుకు సమర్థుడని తలచి- దూరదర్శి లో తెచ్చి- అరుణముఖుని బేతికొచ్చి హిరణ్యగర్భుని కడుకు పంపె.

అరుణముఖుడు బంగారు దేరి- రాజధాని ప్రవేశించి- మంత్రివర్గ దర్శించి- తన కార్యము వివరించెను.

మంత్రిగారు సంతసించి- హిరణ్యగర్భు సన్నిధి క- అరుణముఖుని కొనిపోయెను.

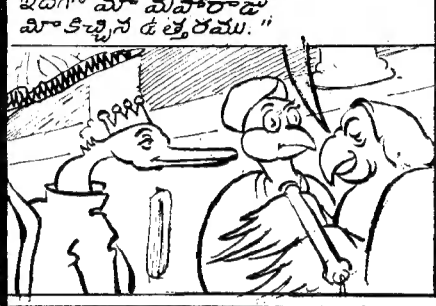
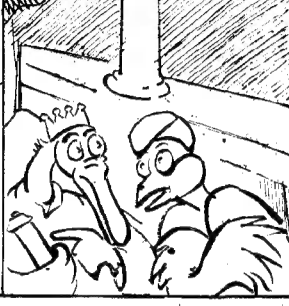
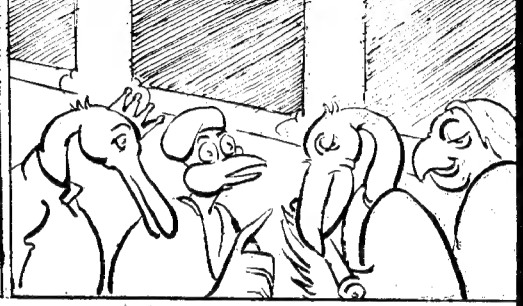
"ప్రభూ! చిత్రవర్ణుడూత నేను; అరుణముఖుడు నా వరు. ఆమరసుమతించినచో సందేశము వినిపించెద!"

"మా మేత్రికారి మా ప్రభువు రాయబార మంపివారు. నేడు మొదలు మీ రాజ్యము మీరే పరిపాలించవచ్చు! ఇదిగో మా మహారాజు మీ కొచ్చిన ఉత్తరము."

తెచ్చి చదివి హిరణ్యగర్భుడు మంత్రిలో కలిసి అలోచించెను.

జవాబుగా ఒక తెచ్చివాని- భవకాంగుని బేతికొచ్చి- అరుణముఖునిలో వేడెత్- చిత్రవర్ణ దర్శించి- ప్రయోక్తుల నలరించి- తెచ్చి నొచ్చి రమ్మ నెను.

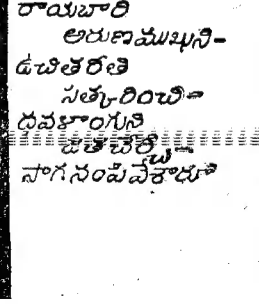

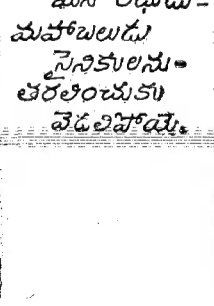
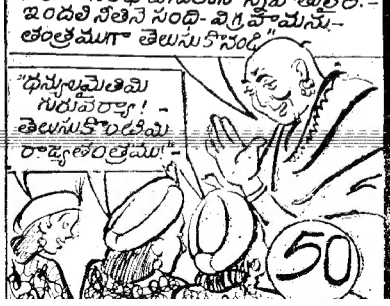

రాయబారి అరుణముఖుని- ఉచితరీతి సత్కరించి- భవకాంగుని బేతికొచ్చి- వాగ సంపేదకాటూ

హాయిగాను పయనించిన అరుణముఖుడూ భవకాంగుడు చిత్రవర్ణ దర్శించి- సందేశము వినిపించిరి.

సఫలీకృత ముగిసెరధుడు- మహాబలుడు సైనికులను- తరలించుకు వెడలిపోయె.

"అవేశాలకు లోనైనట్టి- చిత్రవర్ణ హిరణ్యగర్భులు- వర్షిహేమునకూ పొల్పడినారు. - మంత్రివర్గులూ అగోచ నలో- సంధి చేసుకుని స్వపాతకైరి. - ఇందలి నెత్తిన సంధి- విగ్రహమును- తంత్రముగా తెలుసుకొనందే."

సిద్ధముగా నున్నది.

మనిషిలో మనిషి

DR. JEKYL AND MR. HYDE
R-L-STEVENSON

మూలం:

రాబర్ట్ లూయీ స్టీవెన్సన్

★

అనువాదం:

డా. సు. వామనరావు

★

డాక్టర్ జెకిల్ ఎండ్ మిస్టర్ హైడ్ (Dr Jekyll And Mr Hyde)

“మనిషిలో మనిషి” గ్రంథరూపంలో వెలువడినది

ప్రతులు కావలసినవారు తెప్పించుకొనుడు.

★

ప్రతి వెల రూ. 1-4-0

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

తంబుచెట్టి వీధి,

:: ::

మద్రాసు 1.